

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az endenichi halott.

Budapest, május 2.

(K.) Mi, kicsi magyarok, időtlen idők óta dolgozunk rajta, hogy a világ figyelmét valamelyest magunkra tereljük. De nem sok eredménynyel. Munkácsy Mihály csak átlépett a határon s azóta a világ le nem vette róla a szemét. Mindig bámulta. Sőt megesett váratlanul a csoda, hogy amit a hangya szorgalmával s a homok szomjuságával epedtünk, még minket is meglátott a világ — miatta. Mert meg kellett látni azt az ismeretlen nemzetet, melyből egy Munkácsy Mihály támadhatott. Hiszen Transvaalért háborút is folytattak, mert valamikor egy gyémántot találtak a földjében.

Oh ne mondja senki, hogy hajlik a toll tulzásokra, mikor halála napján kell valakit nagygyá tenni. Munkácsy Mihályt nem tehetjük mi nagyobbá, ő tett minket azzá. És nem azzal, hogy lángész volt. Ebből a fajtából adtunk mi már korábban is a világnak, ha nem nagyobbakat, de kisebbeket sem. S amikor elköltöztek ebből az árnyékvilágból, megsirattuk a világ veszteségét s nem a magunkét. Mert egy-egy lángész költözött el velük, de nem a magyar nemzetnek aludt ki egy fátyla. Csak nagyok voltak ők, de nem magyarok. A bölcsőjük itt ringott, de egyéb kapocs nem is fűzte őket e darab földhöz. S a világ, ha gyönyörködött is alkotásaikban és ragyogásukban, egy percre se kutatta eredetüket, mert azok a nagyok nem kényszerítették rá. Se alkotásaikkal, se életükkel. A világban éltek, a világnak alkottak, a világnak haltak meg: a világnak ennyi elég volt. Mért kereste volna azt, amit ők maguk se

igen hánytorgattak, az eredetüket. Olyan mindegy az a tengernek, honnan szakadnak beléje a tápláló folyamok! Hogy beszakadnak, az elég. A forrást csak azok kutatják, akik büszkék rá, hogy ők is táplálják valamivel a hatalmas tengert. Oh, a mi szép magyar földünk szülőltéi, a magyar származásu nagyságok, milyen kevés emlékeztettek odakünn a magyar voltokra! Magyarul nem beszéltek, a műveikben nem fészkelődött a magyar temperamentum, a magánéletükben semmi sem árulta fel, sőt inkább titkolta a barbár magyar származást: — elfogadta őket a világ, mint az ajándékok, melynek eredetét nem kell kutatni. Az ajándékozó, a magyar nemzet, meglapulhatott a jótékony homályban. A világ talán ugy képzelte, hogy kegyelmesebb, mint amilyen igazságos, mikor nem kutatta az ajándékok eredetét.

Ő volt az első, az endenichi halott, aki egy percre sem tudta levetni magyar voltát. A magyarok istene talán nem is szándékosság nélkül teremtette olyan egyoldalú lángésznek, aki éppen csak a színekkel tudjon hódítani. Mert akit ő egyszer a ragyogó vászna elé csalt, annak meg kellett ismerkednie a magyarsággal. Azzal az ősi, a nagyvilág természetétől elütő magyarsággal, mely a Munkácsy remekművein az idegeneknek csak valami különös, eredeti, megkapó vonásnak tetszett, mely azonban az egyszeri asztalosinas társadalmi érintkezésében szakadatlanul emlékeztetett a forrásra. Mert ha Munkácsy Mihály hatalmas alkotásaiban mindig meg fogja érezni a magyar ember a hazai levegőt, társadalmi érintkezésében az idegennek is meg kellett azt éreznie. Az első magyar lángész volt, aki a magyar lelkét is magával vitte a külföldre s mint csiga a házat, Munkácsy Mihály is ezt a kis Magyarországot vitte magával, mikor alkotó géniusának szűk lett a

haza. Ahol ő volt, egy darab Magyarország volt. S kereste legyen akárki, Munkácsy Mihályt, sohasem találta egyedül: Magyarország volt vele. Emlékszem Ibsenre, akit egyszer vendégeül látott ez a magyar föld. A banketten, melylyel a magyarság ünnepelte, hallgató es zord maradt, szinte megtévesztően hallgatag: de a műveiből tudtuk a nagyságát s a szófukarságából csak arra következtettünk, hogy norvég. Így tudtuk egyszerre a géniusza nagyságát s a származása kicsiségét. Aki Munkácsy Mihályt társadalmi életében megismerte odakünn: idegen létere talán félre is ismerte. De alkotásai beszéltek helyette az egész világnak érthetően, mikor az egyszeri asztalosinas nem is próbálta magát tulságosan megerőltetni.

A világ ítélte az alkotásairól, mi aláírtuk az ítéletet és szerettük. És a szeretetünkbe belelopódzott valami bolondos hála, hogy ez az istentől megáldott, egész világtól adorált tünemény sohasem érezte szükségét, hogy valamivel hangosabb dicsőretért talán kivetkőzzék a magyar szokásai. Mert annyi esztendő során oh be könnyen válhatott volna kozmopolita művészé, kozmopolita emberré, mint előtte annyian! S nem tette. Megmaradt még a kicsinyes dolgaiban is magyarnak, mintha csak ösztön szerint is érezte volna, hogy mikor ki nem szellőzteti házából a magyar levegőt, voltaképpen a művészi lelkét erősíti s azt őrzi meg magának, ami nélkül az ereje volna fogyatékosabb. Az a Sámson volt, akit még Delila sem tud lenyírni — pedig hát ahol állandóan lakott, Páris: a Delilák Delillája. S ahol még Turgenev is engedett az orosz természetéből, Munkácsy végesvégig megmaradt magyarnak. De azért is érzik meg minden alkotásán, még a Krisztus-ciklusnak egész világot elképrázoló darabjain is valami csudálatos, idegenek-

T A R C A.

Asztalos vagyok!

(Naplójegyzetek.)

Irta: Munkácsy Mihály.

Tehát asztalos vagyok!

Lányi mester legelőbb is tudtomra adta, hogy ő a gazdám, hát ugy vigyázzak magamra!... Észrevettem volna én azonnal, ha ezt nem mondja is, hogy bezzeg más hangon beszélek velem, mihelyt együtt maradtunk. Ha nem örvendtem volna olyan mód nélkül annak, hogy én már most menten gyalulni fogok, rögtön tisztába jöhettem volna Lányi uram kuruc természetével.

Azonnal ruhát cseréltem, azaz, hogy le kellett vetnem a cipőmet, mint a többi inasnak, le kellett vetnem kabátot, mellényt, fel kellett gyűrőm nekem is az ingujjaimat — és magam elé kötöttem a kötényt. Milyen gyorsan foszlóitak szét boldog gyermekálmaim! Pedig azt hittem, hogy most kezdődik még csak az igazi boldogság. Hisz tanulni nem igen szerettem, kis pajtásaim, a Vidovszky fiúk is elszéledtek Csabáról s biz én éreztem, hogy vénülök és mégis csak buksi maradok. És a gyalulás, a fűrészelés, a szegezés, meg a meztelán való futkosás is kimondhatatlan örömmel töltött el.

Bezzeg nem sokáig tartott az örööm.

Majster uram megmondta a legényeknek s a többi inasoknak, hogy itt ezt a gyereket ni

jól ráncba kell szedni, ha nem engedelmeskedik, — nekem pedig meghagyta, hogy megbecsüljem a legényeket, mert legények, az inasokat meg azért, mert mindnyájan többet tudnak már, mint én, aki egészen csenési vagyok.

Tisztán emlékszem minden alakra ott a műhelyben.

Az öreg János, az első legény, adta az első parancsot nekem.

— Takarodj szaporán, enyvet melegíteni!

Az egyik inastársam (mellesleg legyen megjegyezve, ez a bácsi gazdaasszonyának, Foranginának a fia volt), egy sötét kis kamrába vezetett, hol mint valami Veszta-tűzhelyen, örökké pislogott az enyves fazék alatt a tűz a hamuban. Azt fujni kellett. Fújtató nem volt, de hát Lányi uram inasai talán csak nem azért pusztították a kényeret, hogy még fújtatót is tartssanak a házban. Ketten fujtuk, a szemünk is kidülledt belé, ugy iparkodtunk, míg valahogyan, nagy keservesen lángra kapott a parázs és az enyv olvadni kezdett. Bevittem az enyvet Jánosnak, aki megkérdezte, hogy: — Hol a mennydörgős mennykőbe esavarogtál vele anynyi ideig?

Ez volt az első működésem az asztalosi pályán.

Persze jobban szerettem volna, hogy nekem is legyen egy gyalupadom. De az nem megy olyan hamarosan. Eleinte be kellett érnem egy hosszonyelű késsel, melyet műnyelven „siccerek” nek hívnak s egy deszkadarabbal, hogy abból nyolc darab faszeget teremtsek. Már ez inkább

megfelelt az ambíciómnak. Még aznap délután kifaragtam a szegeket az öreg Jánosnak.

A műhelyben, ahol ismerték a familiánkat, csudálkoztak, hogy engem inasnak adtak. Kérdegetni kezdtek tőlem, miért nem járatlak tovább iskolába...

Az egyik legény azt mondta:

— Nagy számár lehet, nem akarják, hogy a padot koptassa...

A másik azt mondta:

— Bizonyosan nagy gazember a fráter!

Rosszul esett, de akkor még sokkal boldogabb voltam, sem hogy nagyon bántam volna, akármit beszélnek is. Boldogan faragtam a szegeket estig.

Aztán aludni mentünk. Nyár volt, a szabadban hálunk. Majster uram a tornácra, mi pedig az udvarra, a fal mellett, sorjában. Ez is tetszett nekem mód nélkül. Ki-ki előhozta a szalmazsákját s arra feküdt.

Ezen az első éjszakán nem hunytam be szememet, alig vártam a másnapot, hogy ismét a műhelyben lehessenek. Örökkévalóságnak tetszett az éjszaka, türelmetlenül lestem, hogy már hajnalodjék, szüntelenül piszkáltam a szomszédomat, hogy kérdezzen tőle valamit, hogy megkérdezem, hány órák kezdünk dolgozni...?

Az végre dühbe jött s nagyon igazat mondott, mondván:

— A teremtésedet, maradj már veszteg, majd dolgozhatol még eleget!

nek szinte mámorító levegő: — csak mi tudjuk, hogy ennek a magyar földnek levegője az. A remekművekkel, amiket két világrész kapkodott szét, eláradt az egész világba valami abból, ami nekünk legkedvesebb és legdrágább. S amiért mi, kicsi magyarok, időlen időnk óta dolgozunk: hogy a világ figyelmét magunkra terelessük — játszva ajándékozott meg vele az a tünemény, aki az endenichi szanatóriumban megvált az élettől és sohasem lesz a halálé. Ő, aki rákényszerítette a világot, hogy törve is megtanulja kimondani a kemény Munkácsy nevet, rákényszerítette arra is, hogy megszokja az ismeretlen magyar nevet is.

A művészet történetjére tartozik, hogy miért halt ő meg a világnak. De ennek a magyar nemzetnek édes kötelessége apróra kiszinezni, hogy miért halt meg ő a magyarságnak. Szinezjük, jegyezzünk, szőjjük az asztalosinas legendáját, mert nincs nekünk a máról szebb legendánk. Valamikor csak a mese merészkedett úgy beszélni: volt egyszer egy kicsi kis inas, lilimokat festett a ládákra, azután kikerült idegen országba és az ecsetjével meghódította az egész világot. Most az endenichi halott beszél így hozzánk. S akkor még szerényen szól, ha csak így szól. Mert többet is mondhatna. Nemcsak a világot hódította meg ugyanis, hanem a saját nemzetét is, ami sokkal nehezebb. Mindenkit és mindent meghódított: — magának kedvére, nekünk örök dicsőségünkre...

BELFÖLD.

Országgyűlés. Május első napján a törvényhozás mindkét Háza megalakult. A képviselőház megválasztotta alelnökének Tallián Bélát és Daniel Gábort, házelnöknek Csávossy Bélát, jegyzőnek pedig Dedovich Györgyöt, gróf Eszterházy Kálmánt, Lázár Árpádot, Molnár Antalt, Nyegre Lászlót, Percezel Bénit, Buzáth Ferencet és Lukács Gyulát. Ugyancsak május elsőjén az elnök kisorsolta az osztályokat, miután előbb a bizottságokat egészen a klubok jelölési alapján szintén megválasztotta a képviselőház.

A főrendiház ugyanakkor öt perc alatt elkészült bizottságainak megválasztásával.

Május másodikán a képviselőházban megtörtént az ülés, melyben Daniel Gábor alelnök jelentést tett a bizottságok s az osztályok megalakulásáról. Majd minden vita nélkül fogadta el a képviselőház a következő jelentéseket és javasla-

tokat: a képviselőház pénztárának tavalyi számadásáról, a Győr város részére engedélyezett rendkívüli házáradómentességről, a valuta-aranykészlet ellenőrzésére kiküldött bizottság tavalyi munkájáról, a mult év harmadik negyedében előfordult tulkiadásokról, az 1897-iki magyar-horvát leszámolásról szóló jelentéseket, és a szigetvári-kaposvári, a szatmár-erdődi, a nagyikinda-nagybecskereki és a szeged-karlovai vicinális vasutak engedélyezéséről szóló javaslatokat.

A két ülés során a miniszterek egész sor új törvényjavaslatot nyújtottak be és pedig:

az állatorvosi közszolgálat államosításáról, Darányi Ignác,

a szeszkontingensről, dr. Lukács László, a beruházási kölcsönről, dr. Lukács László, a kereskedelmi megrendelések gyűjtésének korlátozásáról, Hegedűs Sándor és a képviselőválasztási bíráskodás törvényének egy szakasznyi kiegészítéséről Plósz Sándor.

Az új törvényeket a megfelelő bizottságokhoz utasították.

A holnapi ülés napirendjén kisebb jelentések lesznek.

A delegációk. A hivatalos lap mai száma közli azokat a királyi kéziratokat, amelyek a delegációknak május hó 12-ikére leendő egybehívása iránt intézkednek. A kéziratok ekként szólnak:

Kedves gróf Goluchowski! A közös ügyek tárgyalására a birodalmi tanács által az 1897. évi december hó 21-ikén kelt törvény alapján az 1900. évre megválasztott és a magyar országgyűlés által az 1897. évi XII. törvények alapján az 1900. évre kiküldendő közösügyi bizottságot, másolatban mellékelt kézirataimmal folyó évi május hó 12-ikére Budapestre egybehívom és megbízom önt, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1900. évi április hó 27-ikén.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Goluchowski, s. k.

Hasonló tartalmu kéziratokat intézett a király Széll Kálmán magyar és Körber osztrák miniszterelnökhöz.

Széll Kálmán Bécsben. Széll Kálmán miniszterelnök tegnap Bécsbe érkezett. A miniszterelnök délután hosszabb ideig tárgyalt gróf Goluchowski külügyminiszterrel. Ezután Körber miniszterelnök tett látogatást Széllnél, a kit ma ő felsége kihallgatáson fogadott.

Széll Kálmán báró Beck földmívelésügyi osztályfőnököt is fogadta, mely körülmény az állatbehozatal kérdésével áll összefüggésben. A miniszterelnök a délutáni gyorsvonattal visszautazott Budapestre.

Széll Kálmán és Körber között állítólag szó volt az osztrák gyárosoknak Magyarországon nagyobb kedvezményekben való részesítéséről s e rész-

ben az osztrák miniszterelnök megjegyezte, hogy azok a kedvezmények, amelyek most élveznek a Magyarországon betelepülő osztrák gyárosok, nagyon is csekélyek, mire a magyar miniszterelnök azt felelte volna, hogy ez irányban lényeges kedvezményekre hajlandó a magyar kormány.

A kultuszminiszter Bécsben. Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap, kedden, Bécsbe utazott, ahol hosszabb távolléte után ő felsége magánkihallgatáson fogadja.

Az országgyűlési szabadelvűpárt br. Podmaniczky Frigyes elnöklésével tartott mai értekezleten tárgyalás alá vette és minden változtatás nélkül elfogadta a Németországgal kötött irodalmi és művészeti egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot, továbbá az 1886: XXIX, 1889: XXVIII. és az 1892: XXIX. törvények módosításáról s kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot; végül pedig elhatározta, hogy a kolozsvári kir. főügyesség felterjesztésére megadja a felhatalmazást az országgyűlés ellen elkövetett nyilvános becsületsértés miatt a bünvádi eljárás megindítására.

Öt törvényjavaslat.

Budapest, május 2.

A képviselőház tegnapi és mai ülésében a kormány öt törvényjavaslatot nyújtott be, és pedig:

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter az állatorvosi közszolgálat államosításáról,

Lukács László pénzügyminiszter a szeszkontingensről és a beruházási kölcsönről,

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter az ipartörvény 50. §-ának módosításáról (a megrendelések gyűjtésének korlátozásáról) és Plósz Sándor igazságügyi miniszter a képviselőválasztások jelett való bíráskodásról szóló törvényjavaslatnak kiegészítéséről szóló törvényjavaslatokat tették le a Ház asztalára.

Ezek közül különös fontossága van az állategészségügyi szolgálat államosításáról szóló törvényjavaslatnak, melyet régóta sürgetett a gazdaközönység; továbbá a szeszkontingens új felosztásának, mely már betervezése előtt is erős kontroverzia tárgya volt, azután a beruházási kölcsönnek, amelynek jelentőségét már méltattuk; de fontos a kereskedelmi miniszter javaslata is, melyet a vidéki kereskedelmi és iparkamarák sürgettek régóta a helyi ipar védelmének szempontjából.

A javaslatokat a következőkben ismertetjük:

(Az állategészségügyi javaslat.)

A javaslat első fejezte meghatározza, hogy az állatorvosi közszolgálatot ezentul m. kir. állatorvosok látják el, akiknek hatáskörét a miniszter rendeletben fogja megállapítani. Az állatorvosok az elsőfokú állategészségügyi hatóságoknál a járási, vagy városi m.

A vég kezdete.

Írta: *Matonyay Dezső.*

1896. április 19-én volt a műtermében utoljára Munkácsy. Már akkor ott kóválygott körülötte a végzet s ő hol itt pillantotta meg, hol amott. Nem akarta látni, törülte a szemét elől minden módon, de csak eléje állt az ismét.

Kádár Gábort vártuk, ki az utolsó időkben odaadó barátsággal szolgált. Munkácsy érdekeit s nem egyszer segített továbbra a felhőket, melyeket izgatottságában talán fenyegetőbbeknek is tartott a jövőért aggó mester. Az tény, hogy a betegkedélyű Munkácsynak Kádár nélkül valószínűleg az *Ecco Homo* befejezésére sem lett volna meg már a lelki nyugalma, annyira izgatta őt a megkezdett nagy kép sorsa.

A régebbi vázlatait, rajzait és képeit írta alá. Eugène s az apja, ki kapus volt Munkácsynál, sorra előszedtek mindent és hozták oda a saroktartó elé, egymásután a *Krisztus és Pálátus* első színvázlatát, a *Mozart*-t, a *Milton*-t, a *Kalvária* vázlatait, — remek apróságokat a kolpachi parkból, — magyar tárgyú képeinek a vázlatait, — egy-egy sebesen, de csak annál közvetlenebb művészettel vászonra vetett alakot...

Munkácsy hosszasan elnézte némelyiket. Mintha bucsuzott volna fölük. Hisz ugy farszította már meg a nevének egyszerű aláírása is. Némelyikén kimaradt a nevéből egy-egy betű, ijedten törülte le és írta újra.

„Szépén vagyunk! Már a nevemet so tudom lepingálni!” és mintegy magát vizgatva, tette hozzá: „No, de azért megismerik, hogy ezt én festettem, ugy-e?”

Egyszer-egyszer kiegyenesedett és büszkén mérgette a képet. Nem szót, csak egy a szemével kérdezte:

— Na?! Mi?...

Némelyikről nem törülte le jól Eugène a port, hát ő törülte le a tenyerével, a zsebkendő-

jével vagy a kabátja szárnyával s megsimogatva a vásznat, az édesapa önézetével dicsekedett:

— Ez se kutya ám!

Vége rendben volt ez is. A képeket egymás mellé támogatták, a vázlatokat visszarakták a hátsó polcokra. Ő ezalatt járt, kelt, egy-egy képet vissza fordított, hogy még egyszer megnézze. Nem lelta a helyét sehol, leült, majd ismét fölállt. Betekintett a nagy atelier olyan szögleteibe, ahol egyébkor eszébe se jutott volna keresni valamit. Végignézte egy öblös hollandi szekrényben a kosztümöket, bement a hátsó fülkébe s hogy olyan hosszasan maradt ott, utána mentem:

— Mit csinált itt?

A falhoz támaszkodva egy rozsdás sisakot tartott a kezében és azt nézte. Volt még ott egy rakás ilyen harci szerszám.

— Ezt mind Árpádhoz eszínáltattam! Hogy megette a rozda három esztendő alatt!

— Ne kocsikáznánk ki a Boisba?

— De igen! Eugène befogathat...

Eugène csakhamar jelentette, hogy a kocsi előállott és jelentette félóra múlva másodszor is, — még egyre nem tudta magát rászánni Munkácsy, hogy otthagya a műtermét.

— Ne siessünk annyira.

A kandalló mellől, egy halom ráma és vászon közül húzott elő egy régi palettát. Mint valami csatavivelt paizs, mely ki tudja hány diadalmas küzdelemben horpadt össze, olyan megviselt ez a paletta. A külső karimája pengevékonyságúra kopott, kicsorbut, időközben meg is hasadt, de ő annyira megszokta, hogy nem akart még tőle megválni, — hát pántot húzottot alá s ugy használta egy-két esztendeig még azután is.

A kezére vette s az olyan jólesően fektült meg a karján.

— Erről került a Milton, meg a Pálátus!

Fölvett egy száraz esetet s azt is próbálgatta ráta, majd pedig egy asztalon levő másik

paletta színeibe mártva meg az esetet, ráírta arra a régre a nevet és a dátumot.

— Sok bitümtő kentem szét ezen, de csak hadd szídják a bitümmet, mi értettük egymást.

Eugène ismét bejött, hogy a kocsi vár bennünket.

— Mindjárt, Eugène! Csak még egy kis beszédünk van.

És leült a sarokátorban, maga mellé ültetett, de alig ejtett ki néhány szót, elkezdett zokogni keservesen. Hátradőlt a párnákra, nem is törülte a könnyeit s azok sűrűn folytak le abba az ő szép fehér szakállába. Egy-két szakadozott mondatát erekleként őrzöm, hogy átadjam majd azoknak, akiknek szánta.

— Milyen jól esett ez nekem! — sóhajtott fel ezután. — Gyerünk hát innen, zárjuk be ezt a butikot.

Együtt zártuk be az atelier gothikusan vastalt nehéz tölgyfa ajtaját s aznap este indultunk Budapestre.

De jött az is velünk s Munkácsy iszonyuan érezte, hogy mindenütt vele van és sehol már el nem tudja hagyni.

Páris és München között, az uton kissé derültebb lett. Hisz hazafelé jött millenniumot ünnepelni s az *Ecco Homo* is itthon várta. Meg a robogó orient-expressz, melyen olyan bizonyosan érzi az ember azt, hogy nagyon sebesen megy, minden pillanatban más helyet lát, orszákok maradnak el mögötte és ő halad, folyton messzebb... Hátha elmarad az, amitől szabadulni óhajt az ember s minden másként lesz majd ott, a hova megérkezik!

Ebéd után a kocsi folyosón sétálgatva, elnézte az éjszakában pihenő falvakból elő-elcsillanó apró világosságokat.

— Fures! fures! mondogatta többször.

— Mit talál furesának?

— Hát nem furcsa, hogy annyi ember van a világon, aki jóízűen alszik most?

kir. állatorvosok," a másodfokúknál törvényhatósági m. kir. állatorvosok" lesznek. Működésükre „m. kir. állatorvosi felügyelők" fognak felügyelni. Budapestben megmarad a régi állapot, azaz a különbséggel, hogy az állatvásárokon és kiállításokon oda kirendelt m. kir. állatorvosok látják el a szakteendőket.

A fejezet további részeiben rendelkezik az állatorvosok szolgálati viszonyairól és minősítéséről. Előírja, hogy hatósági tisztai orvosi szakvizsgát kell tenniük, kivéve azokat, akik a törvény életbelépése előtt legalább öt évig közszolgálatban voltak. Rangfokozatukra nézve úgy intézkedik a javaslat, hogy

- a) a m. kir. állategészségügyi főfelügyelő a VI-ik;
- b) a m. kir. állategészségügyi felügyelő a VII-ik;
- c) a m. kir. főállatorvosok a VIII-ik,
- d) a m. kir. állatorvosok a IX-ik;
- e) a m. kir. alállatorvosok a X-ik, végre
- f) a m. kir. segédállatorvosok a XI-ik fizetési osztályba soroztatnak;
- g) a m. kir. állatorvosgyakornokok segélydíjára nézve pedig az 1893. IV. t. c. 11. §-ának rendelkezései irányadók.

A második fejezet a járási és városi m. kir. állatorvosok hatáskörét szabja meg. A járási és városi m. kir. állatorvos az I. fokú állategészségügyi hatóságnak szakközege és ezen hatóságához alárendeltségi viszonyban áll.

A járási m. kir. állatorvos ezenkívül azon községeknek, amelyek saját állatorvost nem tartanak, állategészségügyi ügyekben szaktanácsadója.

A járási és városi m. kir. állatorvos adott szakvéleménynek és javaslatnak helyességéről és a reá bízott intézkedések végrehajtásáért felelős.

Szakszolgálatának ellátása tekintetében a törvényhatósági m. kir. állatorvos felügyelete és ellenőrzése alatt áll.

Teendőit a javaslat husz pontban részletezi, nagyrészt az eddigi hatáskör nyomán.

A harmadik fejezet a törvényhatósági m. kir. állatorvosokról szól. Az állategészségügyi szakszolgálatot a másodfokú hatóságoknál a törvényhatósági m. kir. állatorvos látja el. Mint e hatóság szakközege, a törvényhatósághoz, a közigazgatási bizottsághoz, a főispánhoz és a törvényhatóság első tisztviselőjéhez alárendeltségi viszonyban áll. Főbb teendői a következők:

a) állategészségügyi ügyekben a másodfokú hatóságnak javaslatot tesz a szükségesnek mutakozó hatósági intézkedések iránt;

b) nyilvántartja a törvényhatóság területén felmerült ragadós állapotbetegségeket;

c) gyanus betegülési vagy elhullási esetekben teljesíti a másodfokú hatóság által elrendelt felvilágosítást;

d) felügyel a törvényhatóság területén működő járási és városi m. kir. állatorvosok tevékenységére, hivatalos elárásukat és ügykezelésüket évenként legalább egyszer a helyszínen megvizsgálja s ugyanezen alkalomból a jelen törvény 10. §-ában megjelölt állategészségügyi intézményeket ellenőrzi;

e) nyilvántartja a törvényhatóság területén letelepülő állatorvosokat, okleveleiket megvizsgálja, illetőleg láttaozza és kihirdetés végett a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelenti, az oklevelek hiányos volta esetén pedig a szükséges eljárás iránt javaslatot tesz. A törvényhatósági állatorvos hivatalból tagja az illető törvényhatóság mezőgazdasági bizottságának.

Bizony ő aludni nem igen aludt, hanem elnyulva az ágyon beszélgettünk!

Másnap Bajorországban járt velünk a vonat. Munkácsy levertébb volt. Münchenben kiszálltunk néhány pillanatra, hogy kezet szoritson a gyászoló Kaulbachal ki a pályaudvarban várta. Párisból sürgönyöztünk neki.

— Ki tudja, látjuk-e még egymást! — szölt, mikor a vonat elindult s bementünk a fülkénkbe.

En elővettem Jules Lemaitre „Contemporains"-jének a hatodik kötetét és olvasni kezdtem, nem akarva zavarni őt merengésében. Kért, hogy olvassak hangosan. Szívesen. Az Anatole France-ról szóló passzust kezdtem olvasni, melyben Lemaitre a „Lys rouge"-t boncolgatja. Érdeklődve hallgatta s én érvendtem, hogy sikerült más irányba terelnem gondolatait.

Midőn ezekhez a mondatokhoz értem: C'est le passé, l'obscur passé qui détermine nos passions. Nous étions déjà si vieux quand nous sommes nés! ... Ah! ce qui vit n'est que trop mystérieux ... mind sürűbben bólingatott s végül mikor ezt a mondatot befejeztem: Est ce qu'on possède jamais ce qu'on aime? — hevesen szölt közbe: „soha, oh soha! ... Mikor elvitték az atellerből, akkor láttam csak, hogy mennyire másmilyen!"

— Miesoda?
— Hát a képeim. Soha sem tudtam egészen olyanra csinálni, mint kellett volna.

Dehogy hallgatta ő Lemaitret, a saját sötét gondolataival volt elfoglalva és csak a keserűségekhez kerestt apropos-kat abban, amit olvastam.

Letettem a közöttünk levő asztalára a könyvet a ceruzámmal együtt és azon iparkodtam, hogy ő beszéljen. Akkor legalább arra gondoltam, amit mond s azonnal elenszulozhatom a hangulatait.

Kezébe vette a könyvet és a ceruzát, nézi a címlapot, kezdi betűzgetni: „Guy de Maupassant! ... Egy csomó név közül fatálisan erre

A javaslat negyedik fejezete a m. kir. állatorvosokra vonatkozó *fejezelm határozatok*at foglalja magában.

(A szeszkontingens.)

A szeszkontingens új felosztásáról szölt törvényjavaslat főbb rendelkezései a következők:

Az újonnan keletkező mezőgazdasági szeszfordék részére az 1899. évi XXII. t. c. 1. §-a szerint fenntartott 53,941 hektoliter kontingens ama 40,000 hektoliternyi részből, mely az említt törvény 6. §-a második bekezdése értelmében időlegesen az ipari szeszfordék által használható fel, már az 1899-1900-iki felosztási (termelési) időszakban annyi vehető igénybe, a mennyi szükségeltetik a végre, hogy az 1900. évi január hó 1-ső napjáig üzembe helyezett minden egyes újonnan keletkezett mezőgazdasági szeszfordék számára az a törzskontingens kiosztható legyen, mely az illető szeszfordékra nézve az 1899. évi XXII. t. c. 4. §-a III. pontja szerint már megállapítva levő részesedési alapnak megfelelő.

Az 1900. évi szeptember hó 1-től kezdve minden egyes felosztási (termelési) időszakban 9000 hektoliter az újonnan keletkező mezőgazdasági szeszfordék részletelésére fordítandó, mely mennyiségből azonban évenként 3000 hektoliter egyelőre a 3. §-ban említt szeszfordék törzskontingensének kiegészítésére használható fel.

Az 1900. évi szeptember 1-je után újonnan keletkező mezőgazdasági szeszfordék mindenkire nézve a pénzügyminiszter állapítja meg azt az alapot, melynek arányában az illető szeszfordék az újonnan felállított mezőgazdasági szeszfordék részére fenntartott alkohommennyiségnek az egyes felosztási időszakokban igénybe vehető hányadából részesül.

Részletelés csak olyan szeszfordékra igényelhet, mely a *vele kapcsolatos mezőgazdasággal együtt ugyanazon személy tulajdonát képezi és gyári berendezést hazai gyárral* szerzi be. Ezenkívül az illető személy az igényelt kontingens minden hektoliter után 10 koronával számítandó összeget készpénzben, vagy a budapesti tőzsdén jegyzett értékpapirokban letetemenyezni tartozik annak biztosításául, hogy a szeszfordék az illető termelési időszakba eső január hó 1-ső napjáig *tényleg üzembe helyezni fogja*.

Uj mezőgazdasági szeszfordék részesedése 720 hektoliter meg nem haladhat és ugyanazon személy ugyanabban a felosztási (termelési) időszakban még akkor is csak egy szeszfordékra nézve részletelhető kontingensnek, ha az általa bejelentett több szeszfordék önálló kezelésben levő külön-külön mezőgazdaságokon létesíttették is.

A részletelés iránti igények az illető felosztási (termelési) időszak kezdetét megelőző év október hó 1-ső napjáig az illetékes pénzügyigazgatásnál jelentendőek be.

Az egyes szeszfordéknek e kiegészítés sorrendben és fokozatonként adatik.

A pénzügyminiszter az általános közgazdasági érdekek által indokolt esetekben kivételesen megengedheti, hogy két vagy több ipari szeszfordéknek a kisebb adótétel mellett termelhető alkohommennyiség iránti igényjogosultsága oly módon egyesíttessék, hogy az illető szeszfordéknek tényleg meglevő kontingense csak az egyik szeszfordékban termeltesse ki, a többi szeszfordék üzeme pedig véglegesen felhagyassék.

Felhatalmazatik a pénzügyminiszter, hogy a minden egyes felosztási (termelési) időszakban igénybe veendő és az újonnan keletkező mezőgazda-

sági szeszfordék részletelésére, illetőleg az egyes régi mezőgazdasági szeszfordék törzskontingensének kiegészítésére felhasználandó 9000 hektoliter kontingens a mutakozó szükségletre képest részben vagy egészben megválthassa.

E megváltsátnál első sorban azok az ipari szeszfordék vendők igénybe, melyek a szükségelt kontingens-mennyiséget, illetőleg annak egy részét, az esetenként hirdetőnyilvok közzétendő határnapig megváltsátna önként felajánlják.

Az 1899. évi XXII. t. c. 6. §-a szerint időlegesen az ipari szeszfordéknek hagyott 40,000 hektoliter kontingensnek a jelen törvény szerint történő felhasználásáért az ipari szeszfordéknek megfelelő megterítés engedélyeztetik.

Az 1899. évi XXII. t. c. 3. §-ának B) betűjében megjelölt ipari szeszfordék közül azoknak, melyeknek az említt törvény 5. §-a szerint történt részletelés mellett az 1888. évi XXV. t. c. alapján megállapítva volt eddig kontingensüknek 25 százaléknál csekélyebb hányad jutott, ez a hányad 1900. évi szeptember 1-től kezdve felemelotik arra a mérvre, mely az illető szeszfordéknek az 1888. évi XXV. t. c. alapján kiosztva volt törzskontingensének 25 százalékaival felér.

A felemelés az ipari szeszfordék részére az 1899. évi XXII. t. c. 1. §-a szerint fenntartott 338,956 hektoliterből a jelen törvény életbeléptekor az ipari szeszfordék között tényleg felosztva levő kontingens terhére olyképpen történik, hogy a felemeléshez szükséges mennyiség a 3650 hektoliter megvalandó kontingenssel biró összes ipari szeszfordéknek meglevő kontingenséből aránylagosan levonatik.

(A beruházási kölcsön.)

Az új járadék-kölcsönről szölt javaslat lényege:

Felhatalmazatik a pénzügyminiszter, hogy a) az 1897. évi XXX. törvények 7. §-a értelmében beszerzendő 86,817,792 korona összeg az részének, mely az ugyane §- alapján kibocsátott 3 és fél százalékos járadékkötvények értékesítése után beszerzett rész után fedezetlenül maradt, vagyis 31,917,792 koronának, b) az 1897. XXX. törvények 7. §-a alapján kibocsátott 60,000,000 korona névterékű 3 és fél százalékos járadékkötvényeknek 390,238 koronát tevő kibocsátási költségeinek, végül c) az 1897. évi XXX. törvények alapján az 1898., 1899. és 1900. évi állami költségvetésben vasuti beruházásokra előirányzott összesen 74,800,000 koronának, mindössze tehát 107,108,030 koronának beszerzése végett koronáértékre szölt, 4 százalékos, adómentes járadékkötvényeket bocsáttasson ki, mint amilyenek az 1892. évi XXI. törvények alapján kibocsátattak.

A kibocsátandó kötvények értékesítéséből befolyó összeg a felsorolt szükségletek céljaira ideiglenesen a pénztári készletekből előlegezett összegek erejéig, e készletek kiegészítésére, a fennmaradó rész pedig az 1897. évi XXX. törvények alapján fogantatandó *beruházások céljaira fordítandó*.

A hitelmevlőrlérl jelentést kell tenni az országgyűlésnek.

A képviselőház *pénzügyi bizottsága* már ma tárgyalta a beruházási kölcsönre vonatkozó törvényjavaslatot, minthogy a kormány óhajta az, hogy az mielőbb törvénynyé váljék. *Neményi* Ambrus előadó figyelemmel hallgatott, szakszerű beszéddel vezette be a vitát, rámutatva, hogy a pénzügyminiszter he-

kellett bukkannia először. Ugy, előrehajlott fölve rám néz s azt kéri: „Hát mit ir erről ez a Lemaitre? Ezt olvassuk el.”

— Hagyjuk már, ne olvassunk most többet. Menjünk ki talán a folyosóra, mozogjunk egy kicsit.

Az első pillanatban mintha beleegyezett volna, le akarta tenni a könyvet, de hirtelen mást gondolt s lapozgatni kezdte. Hogy elvonjam a figyelmét, Jules Lemaitréről kezdtem beszélni, hogy milyen tipikus francia és milyen lusta és mégis mennyit dolgozik ...

— Ez a Maupassant rólam is ir valamelyik regényében. Nem olvasta?

— De igen. A Bel Amiban szölt egy tengeren járó Jézusról. Egy nagy képről. Alighanem ott gondolt a mesterre.

„Mondták ... Nem ismertem szegényt ...”

— Érdekes ember lehetett. Személyesen én sem ismertem. Eppen a temetésére érkeztem Párisba. Hanem a barátaim sok jellemzőt beszéltek róla. Annyi bizonyos, hogy egyike volt az utolsó nagy francia dekameronistáknak. Igazi teremtő, s nem afféle műesztergályos.

Munkácsy ismét nem azt hallgatta, amit mondtam. De azért csak beszéltem, hogy mennyi remek apróságot ir Maupassant. Például a Rosalie históriája, azé a boldogtalan cselédleányé, ki ikreket szül s egy kis fattyunak is csak lopva tudott volna anyja lenni ... Erre úgyelni kezdett, ez mese és gyerekekről is szölt. Elmondtam azzal a rajongással, mely mindannyiszor urrá lesz rajtam, ha Maupassantra kerül a szó.

— Milyen kár érte! — szölt Munkácsy szomorúan.

Azután elmondtam a két párisi horgász történetét, kiket elesipnek a porosok, meg a Fizi kisasszonyt, meg a Notre Coeur vázlatát ...

— Ugy-e szép?

— Szép — szölt elmélázva s mereven nézett rám.

— De hiszen nem is hallgat rám! Ugyan mire gondol ismét!

— Dehogy nem! Hogyne hallgatnám ... De hát mondja, gondol-e majd én reám is ekkora lelkesedéssel? ...

Es fogta a Lemaitre könyvét s abba az első lapra néhány vonással lerajzolta a saját fejét alája írva: „Utban hazafelé, 1896. április 20.” „Az öreg szidők is Jeruzsálembe kíváncznak, mikor végüket érzik” — tette hozzá halkán.

Tréfával akartam visszatartoztatni a könynyeinket.

— Ugyan! Ezzel az oroszlanfejjel! ... Miesoda pánik kerekednek Jeruzsálemben!

— Az ám ... Oroszlán? ... Nézzük!

Es a könyv utolsó lapjára lerajzolta még egyszer a fejét s egy oroszlan testet mögéje.

— Már csak ilyen bogarászó invalidus oroszlan biz az!

Ebéd után jobb kedvű volt. Azzal foglalkozott, hogy mit fog majd mondani a miniszternek és hogy milyen irányban vehetnek legjobban hasznát neki itthon.

Walliss miniszter ugyanis, amint értesült Munkácsynak arról az óhajtsáról, hogy haza szeretne jönni és szerezet vállalna művészi közéletünkben, a legnemesebb gyöngédséggel járult a mester óhajtsáinak realizálásához s egyszersmind annyi tapintattal, hogy ebben az inkább a nagy magyar művész multjának szölt hódolatban árnyéka sem látszott meg annak a szomorú bizonyosságnak, amellyel ő a helyzetről az első pillanattól fogva tájékozva volt.

Az hiszem, nem csalódom: — a kegyelmes ur önmagában is mély megilletődéssel akudott meg azzal, hogy amit e végsőket lobbanó lángész tisztelgetre cselekszik, abban a mi nemzeti méltóságunk charitétjának Munkácsyhoz méltó formában kell nyilvánulnia.

Es ugy is nyilvánult.

Munkácsy maga döbönt meg budapesti tartózkodása folyamán néha-néha attól a kész-

lyesen cselekedett, mikor erre a kölcsönre határozta magát. *Mattekovics* kérdésére *Lukács* László pénzügyminiszter kijelenti, hogy 80 millióra tehető a visszafizetendő összeg s így 27 millió marad további beruházásokra és *Kossuthra*, hogy papírpénzben csekélyebb, aranyban jóval jelentősebb összegek állnak a pénztári készleteken rendelkezésre. *Barta* Ödön és *Komjáthy* a törvényjavaslat ellen érvelnek, amely szintén azt bizonyítja, hogy az Ausztriával való gazdasági közösség Magyarország kárára van. *Komjáthy* és utána *Pulszky* Ágost is, az osztrák járadékadó kérdését is szóba hozta. Mindezekre a pénzügyminiszter kimerítően válaszolt.

Nem volt elkészülve ugye mond, támadásokra, mert a kölcsönrel a közvélemény egyhangú követelésére a gazdasági stagnáció megszüntetését vette célba.

Nem bocsátokzok polemikába az ellenzéki felfoggással, melyet inkább csak annak az ellenzéki álláspontnak tulajdonít, amely a kormány minden javaslata ellen állást foglal. A többi kifogásokkal szemben kiemeli, hogy egyáltalán semmi indok sem forgott fenn arra, hogy ha koronakölcsönt köthetünk, aranyban kössük azt meg. Annak, hogy a beruházásokra szükséges összegeket a pénztári készletekből előlegezte szülő, semmi káros hatása nem volt a pénztári készletekre, de a megtörtént beruházásoknak igenis megvan az üdvös közgazdasági eredménye. A járadékadó kérdés tárgyalás alatt áll a kormányok közt. Nem fogadhatja azonban el azt a vádat, hogy tisztán csak a magyar kormány gyávaságán mulik, hogy ez a kérdés még nincs megoldva. Nincs oka tagadni, hogy az osztrák fél részéről bizonyos feltételekhez van kötve a kérdés rendezése. Nem lévén azonban még befejezve a tárgyalások, ma még nem is bocsátkozhatik további részletekre. Amennyiben azonban a kölcsönrel a járadékadó ügy aperiodos, tekintettel voltak arra, hogy e kérdés remélhető megoldása Magyarországnak állandó javára essék. A további investíciók iránti kérdésre megjegyzi, hogy a refundálás után nem lehet szó nagyobb összegekről s messzebbmenő kezdeményezésekről és sajnálatlalt látta, hogy a sajtó orgánumai ez irányban túlvértes reménysekre lovalták fel a közvéleményt.

A tárgy érdeméhez szölk *Gyurkovics*, *Kossuth Ferenc*, *Farbaky*, *Barta* Ödön, míg *Komjáthy* visszautasította a miniszternek az ellenzék ellen emelt vádját, mire a miniszter kijelentette, hogy minden sértési szándék nélkül pusztán azt a tényt konstata, hogy a bizottság ellenzéki tagjai nem a kölcsön minőségét, hanem magát a kölcsönt kifogásolják, pedig maga a közvélemény követelte, hogy a kormány lépjen közbe a gazdasági pangás megszüntetésére. A vita végén *Barta* Ödön hibáztatta, hogy az új nyári menetrendben Beregszász és Nagyszőlös városokat kirekesztették a gyorsvonal forgalomból.

ségtől, melylyel óhajtsái a miniszterrel történt érintkezéseiben találkoztak. És ha talált az ő győtrő, szintelen meg-megújuló kétségei közt némi megnyugtatót, azért *Wallaciot* emlegette mindig halásan.

Nemrég olvastam a Kislalud Társaság tagjainak dr. *Wallacis* Gyula vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszterhez intézett levelét. Azt a nemes gondoskodást köszönik meg a miniszternek, amelylyel a boldogult *Vajda* János utolsó napjait a súlyos gondoktól és nélkülözéstől megmenteni s földi maradványait költői jelentőségéhez méltó módon eltemettetni kegyeskedett.

„Nemcsak ez a tény magában — folytatja az irodalomtörténeti becsü levél, mely egyszerűen kulturtörténeti adat, — de *Excellenciának* egészen önkéntes és gyors elhatározása: nekünk, mint a boldogult költő társának kétszeres kötelességünké teszi, hogy Nagyméltóságod előtt a Kislalud-Társaság határozatából legmélyebb köszönetünket fejezzük ki. Teszszük pedig ezt annál melegebb elismeréssel, mert *Excellenciád* kegyelletes intézkedésében nemcsak emberbaráti szívem sugallatát, hanem minden igazi magyar államférfinak azt a magasabb felfogását is érezzük, melylyel irodalmunkat, mint nemzeti életünk egyik legfontosabb tényezőjét tekinti és becsüli.”

Eltökintve *Munkácsy* anyagi helyzetének különben is biztosított voltától, körülbelül ilyen szellemen kell majd, hogy köszönetet mondjon *Munkácsy* biográfusa is *Wallacis* Gyulának, midőn a legnagyobb magyar festő életrajzában emez utolsó napok történetéhez ér.

Két napot töltöttünk Bécsben.

Mintha a fátum kiszámított kegyetlenséggel csoportosította volna a véletleneket — éppen *Tilgner* temetésének a napján érkezünk Bécsbe s az ő váratlanul bekövetkezett halálát gyszolta az egész császárváros, meghatóttan készülve a *Mozart*-szobor másnapji leleplezésére.

Munkácsy nagybecsülte *Tilgner*-ben a mű-

Miután a pénzügyminiszter megígérte, hogy közölni fogja a panaszt a kereskedelmi miniszterrel, a bizottság általánosságban, majd részleteiben is változtatlanul elfogadta az új kölcsönjavaslatot.

(A megrendelések gyűjtésének korlátozása.)

A javaslat arról szól, hogy az iparörvény 50. §-ának az a rendelkezése, amelynél fogva minden iparosnak joga van úgy saját, mint mások készítményeire nemcsak lakáshelyén, hanem azon kívül, bárhol és bármikor mintak elmutatásával is megrendeléseket gyűjteni vagy gyűjtetni, oda módosították, hogy az iparosok, kereskedők, vagy ezek megbízottjai az iparos vagy kereskedő telephelyen kívül, — mintával vagy minta nélkül — megrendelések gyűjtésére végeztet, arra irányuló előzetes írásbeli felhívás hiányában csak oly iparosokat vagy kereskedőket kereshetnek föl, akik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak.

Mennyiben engedhető meg a megrendelések gyűjtése minden előzetes felhívás nélkül másoknál is, azt bizonyos üzletágak és iparok tekintetében a kereskedelmi és iparkamarák meghatalmítása után a kereskedelmi miniszter állapítja meg. A törvény megszűzése kihágás, mely husz koronától hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A jelen törvény tilalma ellenére létrejött ügylet a megrendelével szemben hatálytalan.

(Hamis tanuskodás választási ügyben.)

Az igazságügyminiszter által benyújtott törvényjavaslat arról intézkedik, hogy a képviselőválasztás fölött való bíráskodásról szóló törvény 98. §-ának az 1878-ik évi V.-ik törvényeikk 234-ik §-a 1-5-6 pontját módosító rendelkezése arra a képviselőre vagy jelöltre is kiterjesztetik, aki az országgyűlés képviselőháznak bíráló-bizottsága vagy kiküldöttje előtt választási ügyben, mint panaszszal megtámadott fél valamely cselekményére nézve saját kívánatára teneképp kihallgatatóit.

Az a szakasz, amelyre a javaslat utal, a hamis tanuskodásról szól.

A berlini ünnep.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 2.

Nagy ünnepre készül az egyesült német birodalom. Az ifjú trónörökös nagykorúsításának nemzeti ünnepére. És a német nemzetet együtt készülő ünnepelni Európa minden uralkodóháza. Világtörténelem esinélődik Berlinben e nagy napok alatt s a *Hohenzollern*-háznak családi ünnepe körül szövődik Európa népeinek jóvendő sorsa. Fontos politikai tanácskozások lesznek Berlinben, az immár bizonyos. Királyunk külügyminiszterén kívül magával viszi a vezérkar főnökét is s ez kétségtelessen teszi, hogy a május hatodikai ünnep nagy politikai jelentőségű. Az ünnep előkészületeiről mai távirataink a következők:

Berlin, május 2.

Ferenc József király május 4-én reggeli fél 8 óra felé érkezik az Odera melletti *Frankfurtba*, míg

Berlinbe a potsdami pályaudvaron délelőtt tíz óra felé érkezik meg. Itt maga II. Vilmos császár fogadja. Hivatalosan jelentik, hogy ő felsége kísérete a következő tagokból áll: Gróf *Paar* Ede, *Bolfras* tábornagy, *Dirichstein* herceg, *Wessely* alezredes, gróf *Stuerck* őrnagy, *Röhm* alezredes, *Dittel* százados, dr. *Schliesse*, *Marzko* udvari titkár, *Herdlicska* kormánytanácsos, dr. *Kerzl* udvari orvos, gróf *Goluchowski* külügyminiszter, *Mérey* követesi tanácsos, gróf *Ledochowsky* kapitány, *Beck* vezérkari főnök.

Szögyény-Marich László osztrák-magyar nagykövet csütörtökön este gróf *Stürgkh* katonai attasé kíséretében Odera-Frankfurtba utazik, ahol pénteken reggel fogadja *Ferenc József* királyt és azután Berlinbe utazik. A nagykövettség többi tagjai a nagykövet feleségével és leányaival a potsdami pályaudvarban fogják fogadni ő felségét. A kastélyban andoró családiban *Ferenc József* királyon kívül csakis a királyi háznak legközelebbi családtagjai lesznek jelen. Ugyanakkor lesz *Bülow* külügyminiszternél *Goluchowski* külügyminiszter tiszteletére dejeuner, amelyen *Szögyény-Marich* László nagykövet is jelen lesz. Vasárnap, 6-án, délután 1 óra 30 perckor az osztrák-magyar nagykövetésen lesz dejeuner, amelyen megjelenik a királyi kíséretével és a díszszolgálatra kirendelt tisztekkel. A dejeuner után ő felsége a nagykövetésen a berlini osztrák és magyar egyesületek elnökségeit fogadja.

Ferenc József király bevonulásokor azt osztrák és magyar kolónia és az osztrák és magyar egyesületek a rendőrfőnök rendelkezése szerint a párisi térer a brandenburgi kaputól a déli tribünig, tehát az osztrák-magyar nagykövetés régi palotájának homlokzata előtt fognak állani. Hölgyek nem lehetnek ott. A *Pariser-Platz* díszítése éjjel-nappal folyik. A brandenburgi kapu oszlopai közt ugyanannyi magyar lobogót tűznek ki, mint osztrák lobogót.

Berlin, május 2.

Verrőfényes, habár kissé hűvös tavaszi az idő, amely tartósan ígérkezik. Mindenütt lázasan dolgoznak az utak díszítésén, amelyeken *Ferenc József* ő felsége holnapután Berlinbe vonul. A legnagyobbberú előkészületeket a Brandenburger Thornál teszik, ahol Berlin városa fogja üdvözölni uralkodója szövetségését. A diadalkapuknak valóságos művészeti csoportja épül a Linden előtt. *Ferenc József* minden alattvalóját büszke örömmel töltheti el az uralkodó areképeknek az a nagy kultusza, a melyet a díszítések lépten-nyomon feltüntetnek; de különösen nagy elégtétellel szemlélteti minden magyar ember, mily közjogi korrektséggel és mennyi rokonszenvvel juttatják kifejezésre a magyar színek és a magyar címer tiszteletét. Akik az idevaló viszonyokkal ismerősök, mind megegyeznek abban, hogy a magyar államiságnak ez a mondhatni tüntetészerű kidomborítása úgy a hatóságok, mint magánosok részéről,

vész s barátságban is voltak. Semmit sem tudott arról, hogy meghalt. Ujságot ő alig olvasott, főként akkor az utikészülődések közepette.

Mialatt kocsira rakták a podgyaszunkat, a bécsi flakkeros kedélyesen szól le hozzánk, hogy ha kissé korábban érkezünk, hát ugyancsak pompás temetést láthatunk volna. Még Bécsben sem esik mindennap olyan!

— Ki halt meg?

— Hát a *Tilgner*! — felelt a kocsis méltatlankodva, hogy még ennyit se tud az, aki az orient-expresszre érkezik.

Munkácsy szó nélkül huzódott a kocsisarkokba s látszólag nem reagált.

A Frohnerben izekeztünk a mester ki-kitörő izgatottságát csillapítani. Alig szálltunk ki a kocsiból, olyan erős vértelulási támadtak, hogy összes önaralmát elvesztette. Jött-ment, szokott emésztési rendetlenségei is jelentkeztek s e végett orvost kellett hivatni. Az orvos nem igen értette meg, hogy mit kíván és szinte komikus proposíciót tett. *Munkácsy* még tilleul is kívánt, mert az rendszeren csillapítólag hatott rá, de a tilleul, amelyet hoztak, más ízű volt, mint az ő párisi füzete. A hotel személyzete nem érte, mit kíván és végre is maga ment át az orvossal a gyógyszerháza tilleulért. Lassankint leeslápodott. Ebédután egész józúten beszélgetett el *Csávolszky* és neje társaságában, akik éppen Bécsben voltak.

De az éjszaka súlyos volt. Nem tudott aludni. *Tilgnerrel* foglalkozott, hogy milyen szépen halt meg... Egyszerre. Nem kiindott...

Másnap délelőtt elhajattunk a szobor elé, de nem szállt ki a kocsiból, szédült s úgy érezte, összeesnék, ha a tömeg közé keveredne. Erős nap sütött, a fehér márvány vakítóan sugárzott a napfényben.

— Mintha glóriában ragyogna! Nem bírják a szemeim. Menjünk innen. Talán majd még megnézhetem valamikor.

Régi jó barátját, *Dézi* Lajost látogattuk meg.

— Aztán ne panaszkodjék édes Mester. Dóczinak is! Minek keseríti sötét gondolataival a jó barátjait. Huzza ki magát legényesen, hogy örvendezjen!

— Jó! Megigérem. Nem panaszodom, majd meglátja. De kocsizunk előbb egyet, hadd feledjem kissé ezt a szegény *Tilgner*.

Dóczinál csakugyan iparkodott is derült, feszleten lenni, de azért csak el-elborult a tekintete s *Dézi* is bizony jobban érezte volna magát, ha a meg-megakadó vidám beszélgetés helyett oda-borult volna a barátja vállára s átölelte őt elsinhatta volna neki azt, amit érzett, hogy Isten veled, édes *Miskám*...

A képtárba mentünk, a plafondját óhajtottá látni. A képtár zárva volt, de az igazgató, amint bevitték hozzá *Munkácsy* kártyáját, maga jött a mester üdvözölsére és személyesen vezette be őt a képesarnokba.

Az is feledhetetlen jelenet, mikor megállt lent a lépcsőházban s fölnézett saját alkotására. Mintha üdvözölték volna egymást.

Némán álltunk mellette s pantheoni csend volt abban a folséges márványcsarnokban, melyet díszségének egyik leghatalmasabb sugara tölt meg ragyogásával. Ő pedig megroskadva, már-már összeomlva nézte, nézte és a szeméi lassankint megteltek könnyeivel.

Az igazgató szeretete volna bemutatni neki a képtár kiséreit. Különbön is az első omeleti termeken keresztül hagyhatuk csak el az épületet. Alig nézett meg egy-két képet, a vér a fejébe tódult és szédülve sürgette:

— Ki innen! Ki! Ki!... Ki akarok menni! A szabadban ismét nyugodtabban lélegzett. Egy halom levél várta őt a hotelben. A lapok közölték Bécsbe érkezését s a gyűjtők jelentkeztek, különböző összegeket ígérve jótékony célra egy-egy aláírásért.

— Olyan fáradt vagyok! Majd estére. Vagy holnap. De el ne felejtsek. Ez a szegényké.

A délután a dívánon töltötte. Néhány lébésnyire a divántól az utazóládám állott nyitva.

legfőképpen annak a zajtalan, de céltudatos működésnek az eredménye, amelyet *Szögyény-Marich* László nagykövetségünk itt már tizenegy éve kifejt. A királyi vasárnapi reggeli *Szögyény-Marich* Lászlónál lesz, aki holnap esse Odera-Frankfurtig előbe utazik ő felségének. (*Bud. Tud.*)

Boroszló, május 2.

Gróf *Moltke* szárnysegéd Berlinbe utazott. A szász király szombaton indul a trónörökös nagykorúsításának ünnepére.

Nápoly, május 2.

A nápolyi herceg ma délután Berlinbe utazott, hogy jelen legyen a német trónörökös nagykorúsításának ünnepén.

Berlin, május 2.

A *Wolff*-ügynökségnek jelentik Párisból: A francia kormány *Noailles* marquis nagykövetnek azt a külön megbízást adta, hogy a német császár előtt a francia köztársaság elnökének és kormányának szerencsekívánatait tolmácsolja a német trónörökös nagykorúsítása alkalmából.

Halmos János, Budapest polgármestere a következő táviratot intézte *Kirschner* berlini főpolgármesterhez:

Abból az alkalomból, hogy megnyílt az új berlin-budapest—konstantinápolyi expresszvonat, amely Berlin közelébe hozza Budapesthez, örömmel emlékeztünk meg arról a szoros viszonyról, amely városunkat a német birodalom nagy metropoliszával összeköti. Bizvást reméljük, hogy ez az új összeköttetés még barátságosabbá és bensőbbé fogja tenni viszonyunkat. Ez alkalommal is üdvözöljük Berlin város tanácsát és képviselőtestületét.

Halmos, polgármester.

Kirschner főpolgármester és *Langerhans*, a városi képviselőtestület elnöke erre táviratilag a következő választ küldték:

A városi testületnek nevében köszönjük a berlin-budapest—konstantinápolyi új expresszvonat megnyitása alkalmából küldött szíves üdvözlést mint a barátságos érzelmet új bizonyítékot. Mi is osztozunk abban a kívánságban és abban a reményben, hogy az új összeköttetés arra fog szolgálni, hogy a két fővárosnak, Budapestnek és Berlinnek a viszonya még bensőbbé váljon és nagyon örülünk, hogy ő felségét Magyarország királyát a legközelebbi napokban taláink között fogjuk üdvözölhetni.

Baró Podmaniczky Frigyes és dr. *Láng* Lajos a budapesti belvárosi polgári kör elnöke is táviratot küldtek *Kirschner* főpolgármesternek, mire *Kirschner* főpolgármester a következőleg válaszolt:

Berlin város tanácsa és polgársága nevében viszonzom a budapesti belvárosi polgári kör barátságos üdvözlését azzal az őszinte kijelentéssel, hogy Berlin városa megtudja becsülni ebben

Színes ingek voltak a lidában, legfőképp. Dóczy látogatását vártuk, hogy együtt menjünk azután hozzá ebédre. Be akartam eszteni a lidát, hogy prezentábilisabb legyen a szobánk.

— Ne! Ne! Ne eszja be!

— Miért?

— Milyen szép az a halvány zöld ott a sárgával. Abban gyönyörködtem egész délután. Azután Dóczyhoz kocsiztunk.

Dóczy előkelő társaságot hívott meg a Mester tiszteletére s az ő bájos felesége valóságos boldog volt, hogy Munkácsy majd milyen jól fogja magát érezni nála. A vendéglátó fiatal asszony kedves izgatottságával fogadta.

Az első negyedóra szerencsésen elmúlt. Munkácsy szótianságát természetesen vehették, de a mint a meghívott vendégek érkezni kezdtek, Dóczy is észrevette a Mester növekedő lehangoltságát. Egyszer csak panaszkodni kezdett, hogy bántja a viláosság s mikor ezen segítettek, bevallotta, hogy nem bír maradni, nagyon rosszul érzi magát: — Menjünk, mert elájulok. Dóczy is családja ijedten értesítették az érkező vendégeket. A társaság visszavonult s ő Dóczy elcsúsztatott dolgozószobájában iparkodott valahogyan erőt venni magán. Némileg sikerült is. Néhány csöpp levest ivott és valami édességet izlett meg utána. Azután pedig rövid bucsut véve az elszomorodott Dóczy-családtól, eljöttünk, mielőtt az összes meghívottak megérkeztek volna.

A kocsiban mondta: — Képtelen lettem volna az asztalhoz ülni. Már attól a gondlattól is borzadtam, hogy a poharak és tányérok esőrgöngni fognak. Legjobb lesz, ha lefekszem. Istenem, bárcsak el tudnék aludni.

A hotelben találtuk Kádárt is már, ki egy nappal később indult Párisból és így kis társaságban megvacsoráltunk.

Mielőtt leteküdt, ismét eszébe jutottak a kért névalíráások.

— Most ugyan nincs kedvem még a nevetem se leírni, de azért el ne felejtjük. Majd Pest-ről elküldjük nekik.

az üdvözlésben kifejezésre jutott barátságos érzést és hasonló szíves érzéseket táplál a magyar nép és királya, valamint pompás fővárosra iránt.

A kereskedelmi miniszter intézkedése folytán a budapest-berlini telefon ő felsége berlini tartózkodása alkalmából május 2-től bezárólag május 6-ig reggeli 7 órától éjjeli 1 óráig fog a közönség rendelkezésére állani.

A háború.

Budapest, május 2.

Szakadatlanul folyik a harc *Thaba-Nehu*, *Bloemfontein* és *Mafeking* körül. Különösen heves a küzdelem *Thaba-Nehu* hegyes vidékén, ahol a boerok bevették magukat erős hadállásaikba, s onnan agyuzzák a várost, melyet nem éppen sokkal nagyobb angol sereg védelmez. A boerok minduntalan támadásra indulnak a meredek hegyek között levő sziklaszorosból, amelyben az angolok ügyei nem sok kárt okozhatnak nekik, de aztán sietve visszavonulnak, s így fárasztják ki az angol sereget.

Mafeking ostroma is újult erővel kezdődött meg ismét, s beláthatatlan, hogy meddig fog tartani.

Mai távirataink a következőket jelentik:

London, május 2.

A *Reuter*-ügynökségnek táviratozzák *Thaba-Nehu*-ból tegnap kelettel:

A boerok elszánt oldaltámadást intéztek az angolok ellen, hogy hatalmukba kerítsék a hegy-szoroszt és elválgják a kiseretet. *French* tábornok azonnal megtámadta az ellenség szárnyát és csapatokat küldött ki a hegyekre, amelyek itt nagyon meredek. A sötétség lehetővé tette a boeroknak, hogy visszavonuljanak.

A boerok hadállása szinte bevehetetlen. A hegyek meredekbehek, mint *Colesberg*-nél és mér-földekre nyulnak el a város körül. A helyzet különben változatlan. Egész nap ágyúharc folyt.

Egy hadosztály *Hamilton* tábornok parancsnoksága alatt előrenyomult északnyugat felé, felkutatva az ellenség hadállását és lövöldözött rá nagy távolságról.

London, május 2.

Lord Roberts jelent *Bloemfontein*-ből tegnap kelettel:

Hamilton tábornok tegnap lovasított gyalogsággal *Tabanehuból* észak felé indult. *Houtnek* mellett egy *Botha* parancsnoksága alatt álló erős boer sereg állta útját, a nap folyamán míg segítséget is kapott. Éjjel *Hamilton* segítségére kiküldtem *Thaba-Nehuból French* tábornokot. *French* elmehtett, mert *Thaba-Nehu* közelében a boerok száma nagyon megnagyobbodott. *Hamilton* tegnap harminc embert vesztett. *Maxwell* dandára, amely a 7. hadosztályhoz tartozik, tegnap *Flaksonters* és *Scharshraat* mellett megszállott egy dombláncot a nélkül, hogy komoly ellenállásra bukkant volna. Csak a lovasított gyalogság keveredett harcba néhány órára.

London, május 2.

A *Times* jelent *Mafeking*-ből április 19-iki kelettel:

Az ostromlók száma 3000. Sok ágyú van, de, mint a bennszülöttek jelentik, egy nagy Creuzot-ágyút Pretóriába küldtek javítás végett. Az ostromot most erőlesen folytatják.

A *Daily Mail*-nak jelentik *Mafeking*-ből április 19-iki kelettel, hogy április 14-én éjjel 40 bennszülött 80 darab marhát akart *Mafekingbe* vinni, de a boerok észrevették őket és ágyú- és puskalövészekkel támadtak rájuk. Hat bennszülött megsebesült, nyegyet elfogtak és fölkoncoltak. A marhákat lelőtték tizenöt darab kivételével, amelyet a boerok magukkal vittek.

A *Times*nak jelentik *Bloemfontein*-ből 29-iki kelettel, hogy ott egy angolellenes egyesületet fedeztek föl, amelynek igen sok tagja van, akik az ellenséggel összeköttetésben állottak, az ellenségnek szomszéd ültetvényesek segítségével fegyvereket adtak és az ellenséget az angolok és a boerok mozdulatairól galambposta és lovas követek útján informálták. Most senkinek sem szabad a városba bejönnie vagy onnan távoznia.

A tegnapi lapok fokvárosi táviratát közölnék, amely szerint tegnap megint agyonlőtték egy foglyot, aki a greenpruti foglyok táborából meg akart szökni.

London, május 2.

A *Reuter*-ügynökség jelent *Beirából* április 28-iki kelettel: *Carrington* tábornok *Maran-Dellasba* érkezett.

Ugyanez az ügynökség jelent *Aliwalnoorthból* tegnapi kelettel: Egy időérkezett lovasfutár azt jelentti, hogy *Wepener*-nél 26 boert fogtak el. *Olivier*

tábornok lábán megsebesült. Utódjául *Folgieter* *Izaak* nevezetett ki.

London, május 2.

A *Hutnek* mellett vívott tegnapielőtti csatában a *Hamilton* tábornok parancsnoksága alatt álló csapatokból elesett két tiszt és egy katona, részint megsebesült, részint eltűnt hat tiszt és tizenöt katona.

London, május 2.

A *Reuter*-ügynökség jelent *Tabanehuból*: *Hamilton* tábornok lovasított gyalogsága tegnap és ma harcra keveredett az ellenséggel, hogy *Hutneken* át kieroszakolja az átmenetet észak felé. Az ellenség azokat a dombokat tartotta megszállva, amelyek a szoros mindkét oldalán uralkodnak a vidéken, de kénytelen volt a támadás elől visszavonulni és a szoros átengedni. A kívül levő angol tábornok és hegyeken álló boer csapatok lövöldöztek, úgy, hogy ezt a tábornok biztosabb helyre kell áthelyezni.

Kimberley, május 2.

Egy körülbelül 200 fős boer csapat megszállta *Windsortont*.

Ladysmith, május 2.

Az ellenség nem küld többé őrszereket az angolok szárnyai felé. *Botha* tábornok visszakerkezett *Pretóriából* és átvette a boer hadak főparancsnokságát.

(A boer deputáció.)

Amsterdam, május 2.

A boer küldöttség tiszteletére ebéd volt, amelyen a rendező-bizottság elnöke pohárköszöntőjében annak a reményének adott kifejezést, hogy a küldöttség sikerrel fogja végezni feladatát. *Fischer* köszönetet mondott azért a rokonszenvért, amelyvel németalföldi rokonok a küldöttséget fogadták. Pohárköszöntők mondtak még *Kruger* és *Steyn* elnökökre. A küldöttség titkára, *Debruyen*, azt mondta beszédében, hogy meglehet ugyan, hogy néhány boer, aki sokáig nem volt otthon, rövid látogatásra hazautazott, de arról szó sem lehet, hogy egész kommandók tértek volna vissza birtokaikra. Az meg éppenséggel nem áll, hogy az oranjei boerok mind meghódoltak.

Hága, május 2.

A délafrikai köztársaságok küldöttsége ma délután, miután *Pierron* és *de Beaufort* minisztereknél busulatogatást tett, *Rotterdamba* utazott, honnét *Amerikába* indul. A pályaváron nagy néptömeg gyűlt össze, mely élénken üdvözölte a küldöttség tagjait. A *Transvaal* egyesület egyik osztálya ezüst békepálmát nyújtott át a küldöttségnek, *Fischer* és *Wolmarans* megköszönték a fogadtatást.

HIREK.

Budapest, május 2.

— BUDAPESTI NAPLO. Április 30-án új előfűze és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfűzetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Matuska* Alajos alpolgármester, aki influenza következtében hosszabb idő óta ágyban fekvő beteg volt, tegnap üdülés céljából *Abbaziába* utazott. — *Gróf Káner-Héderváry* báró rövid tartózkodásra *Velencebe* utazott. — *Jr. Kelen* Ignác, a *Budapesti Újszavak Egyesületének* orvosa, megkezdte rendelési munkáját *Karlsbadban*. (*Stadt Athen*, *Kreuzgasse*.) — *Dr. Ormay* József királyi tanácsos *Korvinnára* utazott, ahol tüdőorvosai működését megkezdte.

— A bajor király betegsége. A legutóbbi napokban *Otto* bajor király állapotáról aggasztó hírek terjedtek el. Az április 21-ikén kiadott orvosi bulletin azonban ezeket a híreket megcáfolja és azt mondja, hogy a szerencsétlen királynak gyomorajándalma a két évvel ezelőtti fellépett henaturiaival vannak összefüggésben. Vesekőképződésről van szó a jobb vesében. A király állapota egyébiránt kielégítő és nem ad okot aggodalomra.

— Igazgatójelölés a Parkklubban. A Parkklub választmányja ma délután 5 órakor *Eszterházy* Mihály gróf elnöke alatt ülést tartott, melynek egyedüli tárgya a báró *Atzél Béla* halálával megire-szedett igazgatói állásra való jelölés volt. A választmány *Szapáry* Pál grótot és *Dezerdy* Viktor miniszteri tanácsost kandidálta. A Parkklub közgyűlése május hó 4-ikén délután választja új igazgatóját.

— Szontagh Pál arcképe. A szabavéti pártkör megörökítette egyik volt elnökének *Szontagh* Pál valóságos belső titkos tanácsos és főrendiházi tagnak az arcvonásait. A képet a pártkör helyiségeinek tanácstermében helyezik el. *Szontagh* Pál Gorovo alatt a párt elnöke, ennek elhunytja után pedig evezig a párt elnöke volt. A képet báró *Braunocher* *Stina* festi.

— **Loubet elnök a magyar osztályban.** Tegnap délután nyitotta meg a párisi kiállításon a *Beaux Arts* két palotáját *Loubet* köztársasági elnök nagy és élkező küldetésének jelenlétében. Az elnök megtekintette a franciák kiállítását, mely után közvetlenül a magyar osztály következett, ahol *Lukács Béla* kormánybiztos és *Miklós Odön* fogadták a köztársasági elnököt. *Loubet*, akit láthatólag meglepett kiállításunk gazdagsága, a szavakkal üdvözölte *Lukácsot*:

— „*Vous êtes prêts, comme toujours. C'est très beau et d'un parfait goût.*”

Lukács körülvezette az elnököt a termekben, megmutatta neki *Benczur* „Budavár bevételé” című festményét, ő felsége arcképét, *László Fülöp Leó* pápáját és *Rampolla* arcképét. Nagyon tejesztettek *Bóna* basreliefjei, *Zala* szobrai, *Márk* és *Szikszay* képei, stb. A horvát kiállításban *Mallin* báni tanácsos magyarázta meg az elnöknek a képeket. Ott voltak a kormánybiztosok tagjai teljes számban, a művészek közül *Zala*, *Márk*, *Mihálik*, *Olgyay*, *Ligeti*, *Kallos*, *Szikszay*, *Rippel-Rónai*.

— **Nász a Kóburg-családban.** Münchenben ma kötötte meg a polgári házasságot *Lajos szász-kóburg-góthai* herceg *Matild* bajor hercegnővel *Craushaim* bajor miniszter előtt. Ott voltak a bajor királyi ház összes tagjai, *Alfréd* szász-kóburg-góthai herceg, *Klementina* hercegné és a Kóburg-család többi tagjai, a kik az esküvőre idejöttek. A házasság megkötése után *Craushaim* miniszter beszédet mondott, a melyben a *Wittelsbach- és Kóburg-családok* egyesülését dicsőítette. A fejedelmi személyek azután ünnepies menetben a Mindszentek templomába hajtak, a hol a legtöbb udvari és állami méltóságok, a tábornoki kar és más előkelőségek jelenlétében az egyházi esketést végezte a müncheni érsek. *Lajos* szász-kóburg-góthai herceg és felesége tegnap este a gyorsvonattal Bécsbe utaztak, a honnan Ebenthalba utaznak.

— **Ünnepelt tanár.** Az ungvári főgimnázium egyik érdemes és munkás tanárát, *Medvigy* Jánost műkedvelésének harminceadi évében tanítványai május 20-án ünnepelni fogják. Emlékére és nevére önkéntes napot tésiténnek, amit a volt tanítványok gyűlésebe ajánl a rendezőség.

— **Május elsője.** A főváros közönsége vidám mulatozással ünnepelte meg május elsőjét. A város-ügynök a tegnapi hajnalon mintegy harmincezer ember szorongott. Hajnali négy órakor katonabandák járták be a várost a reggelre megtelt a külső mulatóhelyek mindenfelé. Egész délelőt tartott a vidám hangulat, de felé azonban a készülő vihar szórhatott a ünnepelő közönséget, a délutáni szakadó eső pedig csaknem egészen elmosta a május elsőji ünnepeit.

A szocialisták a maguk májusát két részre szakadva ünnepelték. A munkások egy része ugyanis szakított az irányítással és Magyarországi újjászervezett szocialdemokrata párt cím alatt új pártot alakított. Ez az új párt a május elsőjét Budán a Kelenföldön ünnepelte. Délután 1 órakor gyűlést tartott a munkások a Margit-sziget déli oldalán elérhető térségen és onnan vonul ki hosszú menetben a Kelenföldre zászlókkal és jelzőtáblákkal. A mikor elindultak, lehetnek 2000-en, de az uton folyton csatlakoztak hozzájuk újabb és újabb munkás csoportok. Elöl mentek hatalmas lobogó alatt a szocialista asszonyok és leányok, azután sorba következtek külön-külön csoportban a különféle ipar- és gyarmunkások. Az egész uton szocialista dalokat énekeltek, eltek a hatalmas vasutasok, a nyolc óras munkanapot és a többi szocialista követeléseket. Kelenföldre érve bevonultak a Kreter-féle vendéglőbe, ahol a szakadó eső dacára békésen a késő esti órákig együtt mulattak. A nagyszámban kivonult rendőrségnek semmi dolga sem akadt. — Az upesi gyűlés munkái is két részre szakadva ünnepelték meg május elsőjét. Az egyik csoport a Szunyog-szigetre vonult, a másik rész pedig vendéglőben ünnepelte a munkások ünnepnapját. A Szunyog-szigeten az újjászervezett szocialista-párt nívó mulattak.

— **Iskolai ünnepség.** A nyitrai Szántó-féle polgári fiú- és leányiskola tanítványai a tanintézet igazgatójának tiszteletére sikerült iskolai ünnepséget rendeztek. *Gisser* tornatanár vezetése alatt felvonult a nyolc osztály tanulóerege az intézet dísztermébe, ahol a leánytanulók ének mellett tornagyakorlatokat mutattak be. Több tanuló *Halassy* tanárnak alkalmi költeményeit szavalta el. Néhány tanuló pompásan zenélt néhány csinos dalt. A könnyekig meghatót igazgató hazafias szellemű, buzdító beszédet intézett a növendékekhez. A tanári kar üdvözlését *Hévera* János hittanár tolmácsolta Szántó igazgató előtt.

— **Lövöldöző majoros.** *Sztancsik* János budapesti születésű 22 éves majoros tegnap egyik ócegyi korszamban mulatozott. Széles jó kedvében garázdálkodni kezdett, mire *Richter* József korszamban rendőrköt hivatott. A rendőrök le akarták cseszesíteni *Sztancsikot*, aki azonban feleletül revolvert ragzott elő és többször a rendőrökre tüdőzte. A golyók célt tévesztettek, azonban az egyik eltévedt golyó a korszamban feleségének, *Richter* Józsefnének mellébe fűrdött. A szerencsétlen asszonyt veszedelmes sebével lakásán ápolják. A lövöldöző majorost a rendőrség letartóztatta.

— **Nagyváradról Párisig** — gyalog. *Weisz* Iván nagyváradi kereskedelmi iskolai hallgató vállalkozott arra a farsztó turista feladatra, hogy a hazából gyalog menjen el a kiállításra. Április 28-ikán reggel hét órakor indult el hazulról és ma délelőtt tíz órakor érkezett ide Szolnokon és Ceglédén át. Utközben a vasuti állomásfőnökökkel láttamoztatja a jegyzőkönyvét. A tizenöt esztendősz zömök természetű turista harminc napra tervezi az utját, naponként harmincötven kilométernyi sebességgel. Párisban résztvesz majd az atletikai versenyekben. A fiatal turistának ez már második nagyobb utja. Nagyváradról Bécsbe is gyalogolt már.

— **Société anonyme des Indes française.** A párisi kiállításnak már megvan a maga skandaluma. Afféle panama história biz ez, csak hogy nem megy olyan nagy pénzbe, mint ahogy az igazít lejáratták. A dolog úgy áll, hogy egy *Société anonyme des Indes française* nevű részvénytársaság alakult a kiállítás idejére, amely nagy területet bérelt a kiállítás belsejében a francia India számára. Fél is építettett egy pompás pavilont, körje pedig egész indus falut s arra kötelezte magát, hogy a falut indusokkal telepti tele. Ez lett volna az ekszotikus vásár. A társaság egyik ügynöke valami *Marcollot* nevű ember azonban másként intézte el az ügyet. Az indus házak párisi bolosoknak, vendéglősöknek, kávézóknak adta ki. Egy-egy gunyhót többeknek is. A kitől ki tudta esalni a pénz, attól fölvette a bódé bérét előre, akivel nem boldogult eléggé, attól előleget vett föl, s miután így elintézte az indus falu dolgait, megszökött. A kiállítás megnyitása napján pedig mindenki be akart telepedni a maga bódéjába. Ebből persze nagy kavarodás lett, mert a legtöbb kunyhóban már fölütötte a sátrát egy-egy másik bérlő. Panasz panaszt ért, s kellemetlen ügynek az lett a vége, hogy a kormánybiztosok leromboltatta a házakat, s a beesepőt bérlőket a bírósághoz utasította a panaszukkal. A bíróság már meg is állapította, hogy a részvénytársaság kártalanítani köteles mindazokat, akiket az ügynek beesepőt, s ebbe valószínűleg belebukik az egész vállalkozás. A szegény emberektől kizsarolt summa majdnem fél millió frank. *Marcollot* urat különben már el is fogták, s ilyenformán nem lehetetlen az, hogy vele együtt megkerül a pénz is.

— **A párisi kiállítás haláltja.** *Loubet* köztársasági elnök egyik parancsörtszte utján tudakozódott a gyalogjáró leszakadása alkalmával megsebesült emberekről és szerítését elszólt szét. *Lépine* rendőrfőnök felszólítására *Picard* kiállítási főbiztos több kiállítási mulatóhelyt záratott be közbiztonsági szempontból. *A Figaro* meginterjúvolta *Mátray*, a cimént ermé fölhalálóját, amelyet a leszakadt gyalogjáró építésénél használtak. *Mátray* azt mondja, hogy a szerencsétlenséget csak a gyalogjáró alatt végzett földmunka okozta, amelynek következtében a pillérek megrendültek, úgy, hogy az állvány összeomlott.

— **Gambetta hamvai.** Az új francia köztársaság megalapítóját, *Leon Gambettát*, annak idején saját kivánságára Nizzában temették el, ahol atya fűszerkereskedő volt. Most azonban a család beleegyezésével exhumálják *Gambetta* hamvait, hogy az új párisi pantheonban helyezték őket nyugalomra. Ebből az alkalmából sok tagu rendező-bizottság alakult Párisban, amely nagy gyászünnepélyvel akarja megtartani *Gambetta* temetését. De mert bonapartista tüntetésektől tartanak, az ünnepély alighanem elmarad. Így töltilik ki bosszúját a bonapartisták *Gambettán*, pedig ő szívesen temette el őket.

— **Halálos vívőgyakorlat.** Prágából táviratozzák, hogy a cseh vívőklubban dr. *Pinkász* képviselő és *Wamlerbild* műléptész vívőről gyakorolták magukat, *Vivás* közben *Pinkász* tőre egy heves mozdulattal elütött és *Wamlerbild* nyakába fordódott. A szerencsétlenül járt építész halálos sebet kapott. Egy szantóriumba vitték, ahol a halállal vívődik.

— **Haláloszások.** *Lenk* Sándorné, született *Hegedüs* Ida, 28-ikán meghalt Jász-Jakóhalman. **Kedek** Ottó kegyesrendi főgimnáziumi tanár, aki huszonnégy éven át a közoktatásügy szolgálatában, ma temették Nyitra. A temetésen a város színé-ava megjelent. **Bónis** Sámuel's temetése tegnap délután négy órakor ment vegbe az Erzsébet-körút 66. szám alatt levő lakásából. A temetésen nagy és előkelő közönség volt jelen s a gyászszertartást *Papp* Károly lelkes vezette.

— **Ösv. Selächter** Mari, dr. *Schächter* Miksa egyetem tanár felesége, Budapestben meghalt. — **Tüzoltók közgyűlése.** A budapesti önkéntes tüzoltó testület tegnap tartotta évi rendes közgyűlést dr. *Szilágyi* József elnöklet alatt. A gyűlésen az új alapszabályok nyomán megválasztották a tisztikart. Parancsnok ismét dr. *Szilágyi* József lett.

— **A vallás örültje.** Rómában időző munkatársunk írja: A zarándokok csöndes ájtatosságait igazalmasan zavarta meg az a hír, hogy egyikük, egy olasz faluból érkezett földbírtokos vallási örjéngésbe esett. A szerencsétlen embert *Alessandro Deinek* hívják. Nemrégiben jött Rómába néhány ezer társával, s miután a bucsu elnyeréséhez szükséges ájtatosságokat elvégezte, elindult az örök város nevezetességeinek megtekintésére. Már amikor a Szent-Péter templomban volt, fennhangon sirt, úgy, hogy társainak kellett kivézetniük az utcára. Azután tovább ment a többivel, a katakombákat megnézni. Amikor azonban a katakombákból kijöttek, örjéngeni kezdett, a földre vetette magát, sirt, nevetett. Társai erre a rendőrségre telefonáltak. A rendőrök elvitték egy kórházba, de már akkor alig lehetett birni vele. Az orvos, aki megvizsgálta, azt mondta, hogy a kereszténység nagy emlékeinek impressziója alatt vesztette el esztét, s hogy ez nagyobb zarándoklatok alkalmával gyakran megtörténik. A megörült zarándokot tébolydába szállították.

— **A debreceni diákkongresszus.** A debreceni diákkongresszus kétón délután folytatta tárgyalásait, amelyen a napirend legfontosabb pontja, a párisi nemzetközi diákkongresszusban való részvétel került sorra. Előadók *Ludwig* Rudolf és *Wolfer* Pál, a nemzetközi diákszövetség magyarországi főkonzulai voltak. *Ludwig* a párisi hivatal modalitásait fejtegette. *Wolfer* szép beszédében nagy hatással emlékeztet meg a román diákok turini támadásairól, ezzel szemben a párisi helyzetet fejtegette, ahol nem a történelmi tradíciók védének meg, mint ahogy megvédett Turinban *Kossuth* Lajos emléke, hanem egyedül a magyar ifjuság ümegezés részvétele. Indítványára a kongresszus egyhangulag kimondta, hogy Budapestről kilenc képviselőt, Kolozsvárról 9-t, Debrecenből 2-t, a többi jogakadémiából 1-1-t küld ki. A budapesti küldöttség tagjai: *Szemenyei*, *Ludwig*, *Wolfer*, *Schindler*, *Köpsdy*, *Hindy*, *Sárkány*, *Cservenka*, *Fabinyi*, *Szakács*, *Matény*, *Katona*, *Brudel*, *Kun*, *Boros* és *Zsend-vich*.

— **Akik a hordárokból élnek.** Budapest főkapitányának a szeme pillantása a hordárokról esett és ez időszert nem úgy, mint máskor. Abban tudniillik mindeztideig nem sok volt a közönet, ha a rendőrség a hordárokkal foglalkozkodott. Megszekirozta ezeket a szegény embereket, a glédába állította őket, mint a katonákat, aztán végigmustrálta a gombjaikat, elveszettegette velük egy-egy félnapot s az is megesett bizony, hogy megfosztottak kenyertől egy-egy családapát, olyant, akinek nemcsak az ekszisztenciája rongyos, hanem a kabátja is. Most éppen ezeken a szegényen ekszisztenciákon akar segíteni a főkapitány legalább annyiban, hogy ne szedjék szét a kis jövedelmüket is mindenféle olyan vállalkozók, akik éppen a hordárt szemelték ki áldozatnak. A hordár-szabályrendeletben tudniillik az áll, hogy hordáriparendély nemcsak egyeseknek, hanem vállalkozóknak is adható. Ebből az intézkedésből aztán az következett be, hogy manapság már egyesek nem is kapnak hordár numerust, csak vállalkozók, a kikkel aztán meg kell osztzni a hordárnak a keresményen. Ez bizony nagy igazságtalanság s a főkapitány arra kérte a tanácsot, hogy a szabályrendeletnek ezt a passzusát változtassa meg — a hordárkö javára.

— **Elfogott pénzhamisító.** *Egerből* táviratozza tudósítónk, hogy *Stefanovich* Ernő egri rendőrkapitány ma ott elfogta *Kállai* Sándor siteri, biharmegyei pénzhamisítót, aki nagy esomó hamis ezüstforintossal érkezett a hétfői egri vásárra. *Kállai* a rendőrkapitányt revolverével le akarta löni, de a fegyvert kicsovarták a kezéből.

— **Laczkó Virág Béla.** Állandó alakjává vált immár ez a szélmohosszai révén hírhedt volt jómadár a rendőri rovatnak. Csak a minap irtuk meg, hogy báró *Mednyánszky* hamisított levelel követelt el családokat s most ismét egy furliangos szélmohosszai miatt tetek ellene feljelentést. Ma dében ugyanis a főkapitányságon megjelent *Verdier* Lucy francia műlovarnó és a következőket adta elő: A napokban az alkattér előtt, a *Carré*-cirkusz bejárója előtt sétált, amikor egy fiatalember szegődött hozzá. Azt mondta a leánynak, hogy ő a *Carré*-cirkusz titkára és tudja, hogy a leány műlovarnó és állást keres. Mondja meg neki a lakását, majd ott fölkeresi és megbeszéli a szerződés feltételeit. *Verdier* Lucy örömmel tett eleget a fölszólításnak és a fiatal embert tegnap délután fogadta *Royal*-fogadóbeli lakásán. Ott a titkár azt mondta, hogy szerződési, ha előbb próbát lovagolt előtte. Küldje ki kosztümjét a cirkuszba és ma délelőtt menjen ki. Föl is hívott egy hordárt, akinek a mintegy 500 franknyi értékű ruháit átadta. Ma délelőtt a műlovarnó kiment a cirkuszba, ahol aztán megtudta, hogy egy szélmohosszai esett áldozatul. Rögtön a rendőrségre sietett és megjelent a feljelentést. A rendőrtisztviselő megmutatta a beesepőt leánynak a szélmohosszok albumját, amelyben *Laczkó-Virág* Béla személyében ismertette a veszedelmes szélmohossz. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Az új expresszvonat.** *Konstantinápolyból* táviratozzák, hogy az új expresszvonat tegnap délután két óra husz percek robogott be *Konstantinápolyba*. A pályaudvaron *Gross* igazgató és a keleti vasutak főtisztviselői várták a vonatot. Csütörtökön este a vonatot kísérő társaság tisztelőre bankett lesz.

— **Edlach.** Tavaly ősszel nyílt meg *Reichenau* közelében, a Rax-alpok és a Hemmering legbájosabb pontján, *Edlachban* egy új hidegvízgyógyító intézet és fürdőhely, amely a legidillikusabb az egész *Semmeringen*. Orvosi körökben már régóta jónévű ez a vidék és elő-meg utókürára pompás, tiszta hegyi levegőre *Edlachba* küldik az üdülés után vágyókat. Ezen az istentől dusan megálított vidéken épült fel a modern technika minden vívmányával ékeskedő gyógyító intézet, amely dr. *Kowried* Albert vezetésére alatt áll. A magas Rax déli lejtőjén, hatszáz méternyre a tenger színe felett fekszik az edlachi fürdőhely, amely egyesíti magában az alpesi klíma minden jótévő tulajdonságát, nem zord, szélétől, portól óvott hely és esténként is enyhe. Bécsből a déli vasuton naponként kétszer jár erre az expresszvonat; másfél óra az ut *Payerbachig* s onnan *Reichenau* át husz pernyi kocsiut vezet *Edlachig*. Legközelebb még kényelmesebb lesz az út, mert automobilk fogják a közlekedést fenntartani. Dr. *Kowried* Albert, az edlachi fürdő tulajdonosa és vezetője, aki ezelőtt *Benedikt*, majd *Winternitz* tanárok poliklinikáján működött, legutóbb pedig a brünni szanatórium igazgatója volt, az orvosi tudomány mai magaslatán álló gyógyító-intézetet létesített *Edlachban*, amely már ma is a legkeresettebb és a legelőkelőbb fürdőhelyek közé tartozik. A gyógyító-intézet igazgatósága szívesen szolgál felvilágosításokkal.

— **Házasság.** *Reinitz* Lipót fővárosi borkereskedő eljegyezte *Abeles* Janka kisasszonyt *Budapestben*. *Kovács* József magyar államvasuti hivatalnok eljegyezte *Hrabácz* Emmát *Balassa-Gyarmaton*. *Spielmann* Ignác Ganz-gyári hivatalnok eljegyezte *Grossmann* Mór leányát. *Ilonkát*, *Vág-Ujlyelről*.

Rechnitzer Soma Nemes-Vidről, eljegyezte *Hirsch* Szidóniát *Szombathelyről*.

Friedmann Ármin, a közép-iskolai uradalom gazdatisztje eljegyezte *Bergel* Irma kisasszonyt *Zentán*.

— **Érettségi vizsgálatok.** A székesfővárosi állami és közegyei középiskoláiban az irásbeli érettségi vizsgálatok május 6-ikán és 7-ikén kezdődnek. A szóbeli vizsgálatok június első felében lesznek.

— **A család kérelme.** A keddi napok *Lévay* Simonnak *Szabadka város* nyugalmazott tanácsosának az öngyilkosságáról írtak hirt. A család felkeresé a lapokat annak a kijelentésére, hogy a tanácsos — amiként azt a hivatalos rendőri vizsgálat kiderítette, — szerencsétlen véletlen folytán vasuti baleset áldozata lett. A szabadka-palicsai vonalon egy erős kanyarulatnál sétált s igen közel ment a sínparhöz. A mozdony félreültte s az öt méternyi magas töltésről oly szerencsétlenül bukkolt le, hogy nyakát szegte.

— **Nagy tűz.** *Sátoralja-Ujhelyből* táviratozzák, hogy a közeli *Imreg* községben nagy tűzvész pusztított. A melléképületekkel együtt *negyven ház* lett a lángok martaléka és temérdek szarvasmarha odaégett. Ez épületek közül kevés volt biztosítva.

— **Öngyilkosok.** *Hamburgszky* Jenő 24 éves joghallgató ma délután egy óraker a Margit-körtúr 26-ik szám alatt lévő lakásán jobb halántékába lőtt. A golyó teljesen szétrombolta a szerencsétlen fiatalember agyvelőjét s rögtön megölte. A holttestet a boncoló intézetbe vitték. Az öngyilkosság okát nem tudják. — *Krausz* Lajos 52 éves napszámos ma reggel a városligeti jégpálya mellett egy félreeső helyen felfelölte magát. A mentők veszélyes sebével a Rókusba vitték. Tettének okát nem tudják. — *Szilassy* János 32 éves asztaloslegény ma éjjel az eskütré hajóállomásról a Dunába vetette magát, de a közelben lévő hajók legényeire még élve kimentette. Most a Rókusban ápolják. — *Beke* János székeshérvári születésű 27 éves asztalos tegnap este *Pecska-utca* 21. szám alatt lévő lakásán jobb halántékba lőtte magát. A golyó szétrombolta a szerencsétlen ember agyvelőjét és rögtön megölte. Holttestét a törvényeski orvostani intézetbe szállították. Tettének okát nem tudják.

— **Ös-Budavára,** a székes főváros kedvelt mulatója, megújodva nyitja meg kapuit május 3-án, csütörtökön este 7 óraker. Az első fötérten rendkívül díszes új zenepavillon épült a honvédeknek részére. A kávéházak, borozó és vendéglő, amelyek ezt a területet szegélyezik, fényűzéssel vannak dekorálva. Ettől a fötértől jobbra egy nagy nepmulatót nyitott a vállalat. Ez a része *Ös-Budavárnak* nappal is nyitva áll. A második téren, a Mezes-téren, új fedett nézőtéri színpad épült a magyar színelőadások részére. A variétének a májusi előadja *Lochhardt* Geo lesz, aki három előtérrel mutat be, továbbá azok az angol szépségek, akik *Sisters Hengler* nev alatt táncoltak és daloltak végig London és Paris deszkáit. A magyar színpadon esténként két előadást tartanak, este fél 8 óraker és fél 9 óraker. El mellett a színpad mellett mozgó fényképek szórakoztatják a közönséget estétől-reggelig. A fötérten a közkeveltségnek örvendő honvédeknek fog állandóan hangversenyezni *Bacsó* karnagy személyes vezetése mellett.

(x) **Margit örömet** (készíti *Földes* K. gyógyszerész *Aradon*.) használjon minden hölgy, mert ez teljesen vegytiszta, törvényesen védett kenőcs. A szépség fenntartásához okvellen szükséges! Kapható minden gyógyszerárban.

(x) **Vásároljon osztályorsjegyvet** *Lukács* Vilmos bankháznál *Ipest*, V., *Fürdő-u. 10.* Ára egy egésznek 12 kor., 1/2-nek 6 kor., 1/4-nek 3 kor., 1/8-nak 1 kor. 50 fil.

(x) **Linhart Vilmos** festő műtermében készülnek: Arcképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquarell stb. festmények művészi kivitelben. Festet fényképezési hátterek és színpadok kölcsönbe kaphatók.

(x) **Osztályorsjegyek** a legjobb és legszerencsésebb beszerzési forrásból a dohány- és szivar-különlegességi áruháznál *Budapest*, *Váci-utca 11.* kaphatók eredeti feltételek mellett.

(x) **Feltűnő szép és finom,** de épp oly célszerű polgári fehérnemű, menyasszonyi kelengye megtekinthető *Fekér* József műtermében *Budapest*, *Váci-utca 23. I. emeleten.*

Munkácsy Mihály.

1844—1900.

Budapest, május 2.

Hazahozunk újra egy halott magyart, gazdagabb lesz a temető, szegényebb az élet. Az évek óta haldokló *Munkácsy Mihály* ma örökre lezárta bányádt szemeit. Emlékké lett, aki nem mulik el a szép nagy országos temetéssel. Az igazán nagy és az igazán magyar ember tovább él ebben az istenáldotta zsenikben szűkölködő országban, ahol sok az akarat és kevés a talentum. A nemzet zömének egészséges esze fölismeri a zürzavarban az igazi nagyságot, piedestálra állítja s áhitattal emlegeti a nevét.

Munkácsy Mihály egy lesz ezek között a kevesek között. Idegen világban, szegényen, gazdagon, a kezdet nyomorúságos esztendeiben éppen úgy, mint a mikor már világraszóló hirt szerzett neki a művészete, magyar maradt. Nem a külsőségekben, nem is azért, mert magyar akart lenni, hanem mert nem tudott egyéb lenni. Reprezentálta odakünn *Párisban* a magyar erőt. Ha volt képviselőtünk a franciák fővárosában, az *Munkácsy Mihály* volt. Ő benne látta *Páris* Magyarországot s az ő révén veszi tudomásul a világ művészettörténelme, hogy magyar mester is létezett e földön.

Es mégis a művészet és mi magyarok gazdagabbak lettünk volna vele, hogyha nem örölte volna meg magát olyan gyorsan. Fiatalon halt meg. Ötvenhat esztendő a férfi életében még erőt jelent, ő pedig már ötvenhárom esztendőskorában haldokolni kezdett. Elvette tőlnk a láz, a miben dolgozott s *Páris*, az örületes forgatag, ami a karjaiba kapta s a daliás, gyönyörű fejű nagy embert rommá tette idő előtt. Visszakövetelni már késő.

Es most hozzuk haza. Szomorú pompával, üveges hintóban, amibe sok fekete ló lesz befogva, szép oviációkat mondunk majd fölötte, a vége pedig mindennek az, hogy *nincs*. Megint beraktározunk a veszteségeink közé egy igazi, törzsökös magyar nagyságot s körös körül anyira kiesik a viszonyok, annyi a kapaszkodó, olyan reménytelenek az idők, hogy nem tudjuk, vajjon mikor, honnan következik a helyébe másikat. Siratjuk *Munkácsy Mihályt*, és siratjuk magunkat. Messze pedig már olmozzák a koporsót, hogy készen legyen a nagy utra.

A gázshír.

A lesújtó hír, hogy *Munkácsy Mihály* meghalt, tegnap érkezett *Budapestre*. Tegnap délután négy óraker *Bonnból* a következő táviratot kaptuk:

Munkácsy Mihály festőművész ma délelőtt az *endenichi* gyógyító intézetben *Bonn* mellett, neje karjai között, aki ma reggel oda érkezett, meghalt.

Megehalt. Ime a kép, amely életét, művészi működését, dicsőségét, tragikumát feltünteti.

Asztalos leszek!

Munkácsy Mihály 1844. október 10-ikén született *Munkácson*. Az édes apja *Lieb* Mihály, kinostári tisztviselő volt *Munkácson*, anyja *Reök* Cecília, az ismert *Reök*-családnak egyik legszeretettelőbb tagja. A boldog házasságnak minden feltétele megvolt a szülők egyéni tulajdonaiban. Társadalmi állásuk és a negyvenes években országjárta tapasztalt emelkedett szellem egyiránt közrehatóttak arra, hogy a *Lieb*-ház központja legyen az intelligens emberek összejöveteleinek. Az apa egyike volt azoknak a magyar embereknek, — *Zsilinszky* Mihály beszéli el — akik szerették a víg cimborákat és a kényelmes életet. Házánál nemcsak tisztviselőtársai, hanem a vidék legelőkelőbb családjaik tagjai is szívesen megfordultak. A magyar ősi szokásokra emlékeztető vendégszeretet okozta, hogy *Lieb* Mihály asztalánál jóformán mindig volt egy-egy jó barát és víg cimborá. A vendégek körül forgolódnak inasok a legjobb ételkkel és italokkal szolgálták; míg a szellemes háziasszony, kinek előkelő modora a francia szalonokra emlékeztetett, megadta hozzá a legkedvesebb fűszert, kedveskedésével és kifogyhatatlan öleletével. Őt gyermeke volt: *Emil*, *Aurél*, *Miska*, *Gyula* és *Gizella*. Ezeknek illő nevelésében találta fel legfőbb örömét; ezeknek boldogsága képezte álmának egyedüli tárgyát és óhaját. Segítségül tartott maga mellett nyelvmestereket és nevelőnt. Képzetelemben már előre látta fiait az alkotmányosságát kivívott ország főszereplői között, amint küzdenek a hazának szellemi és anyagi felvirágzásáért. Azonban jött egy váratlan betegség, mely megfosztotta életétől, gyermekeit pedig foglyomluktól éppen abban a korban, mikor legnagyobb szükségük lett volna az anyai szív melegére és a józan ész tanácsára. A *Lieb*-családban végzetes fordulat állott be. A család lelke elköltözött örökre. Es jölehet az apa még egyszer nősült, a gyermekek nem kapták vissza többé az édesanyját! Időközben az apját áttették *Miskolcra*, hol a forradalom időszakában zilált vagyoni körülmények között meghalt. Most lettek a gyermekek igazán árva. *Emilt* és *Gyulát* magához vette *Reök* Antal, borsodmegyei birtokos, aki *Koburg* hercegnék uradalmi tisztje volt *Cserépváron*. *Emil* ma is él *Lőcsén*, mint pénzügyi biztos; *Gyula* azonban korán elhalt. *Aurél* *Reök* Pál karolta föl s vitte magával *kaplonyi* birtokára, azzal a szándékkal, hogy pappá nevelje; de a szép tehetségű ifju, mint szeminarista meghalt.

Miska, gyermekkorától elszakítva testvéreitől, jóformán nem is ismerte őket. *Reök* István nagybátyjához került *Békés-Csabára*. Ott töltötte jóformán egész gyermekkorát; azt nevezte tulajdonképpen hazájának, hova a nagyvilágból örömmel vissza-visszatért és hova nagybátyja gyászosa kimultáig mindenkor visszavágyott. *Reök* István a szabadságharc befejezése után *Csabára* menekült. Tulajdonképpen ügyvéd volt; de mivel az 1848-iki küzdelmekben részt vett, az abszolút kormány semmisenk jelentette ki ügyvédi okmányát, minek következtében meglehetősen nehéz helyzetbe jutott.

Munkácsy öt és fél éves volt, mikor *Békés-Csabára* került. Szép szőke fiúcska. Nem volt *Csabán* gyermekháború, katonádsi játék, melyben *Miska* részt nem vett volna. Kerítésen való átmászkálás, fákön, háztetőkön való járás nem egyszer okozott ijedelmet a házbelleknél. Ha circusk, vagy színésztársaság jött *Csabára*, *Miska* csakhamar barátságot kötött valamely harmadrendű tagjával, hogy annak protektorsága alatt alatt bejuthasson az előadásra. Ha az efféle diplomatikus érintkezésnek nem volt óhajtott eredménye, cselhez folyamodott és rendszeren beszökött valamely rosszul fedezett nyílason. Megtörtént, hogy szőke feje akkor tűnt fel a pódium alatt, mikor éppen a kordinát húzták fel. Persze a publikum nevetett. Amit faluhegyen művészet gyanánt szoktak mutogatni, az *Miskát*, mint gyermeket, végtelenül érdekelte. Sokszor mondta, hogy szeretne színész lenni! A képek iránt kiváló érzéket és szeretetet tanusított. A rajzolás kedve foglalkozása volt akkor is, mikor senki sem kívánta tőle. Iskolapajtásaival való játék közben, ha kréta vagy rajzón jutott kezébe, azonnal keresett papírt vagy deszkát, hogy valamit rajzoljon reá.

A boldog napok mellett voltak *Miskának* *Csabán* olyan napjai is, melyek reá nézve akkor nem voltak kelemesek, de melyekről mégis szívesen — bár mindig bizonyos kedves iróniával — szokott megemlékezni. Ezek az iskolakénszer napjai voltak. Az iskola iránt tanusított ellenszenvének okai megtalálhatók édes anyja korai halálában. Az édes anyja

EDLACH gyógyintézet

Alsó-Ausztria, 15 percnyre *Payerbach*tól. *Reichenau* tulajdonos: Dr. *K. nried*. Gyönyörű, napos, szőlőtől óvott fekvésben, 600 m. mag. a tenger színe fölött. Teljes vizgyógymód. — Intézet gyógytorna számára. — Összes diéta-kurák. — Legnagyobb kényelem. — Vill. világítás. — Egész éven át nyitva. — *Edlach* városközi telefon 2. sz. Prospektussal és értesítéssel szolgál az igazgatóság.

házi nevelőket tartott és Miska el volt kényeztetve, mikor Csabára került. Könyv nélkül nem igen szeretett tanulni; a nyelvtant kerülte, számtani feladványait pedig rendszeren elvesztette. Szigorú nagybátyja ezért gyakran korholta. Esténként elővette — és számolattott vele. De az egyszerű nehezen ment a fejébe s rendszeren sirással végződött a lecke. Mint-hogy a tanítók részéről is gyakran jöttek panaszok Miska ellen, aki nemcsak gyöngye tanulásával, hanem pajkosságával is bosszantotta őket: Reök István komolyan elővette a fiut. Apai aggodalommal mutatott a kedvezőtlen viszonyokra, a tanult emberek szükségességére, a rossz gyermekeknek rendszeren sirlalmas sorsára. És mikor meggyőződött, hogy mindez nem elég a fiu felrészására, megkérdezte tőle, hogy mi akar lenni.

— Látod, Miksa, én szegény ember vagyok, de ezt a rajtam levő kabátot is eladom, hogy kitaníttat-hassalak. Csak azt mondd meg, mi akarsz lenni?

Természetesen azt várta, hogy a fiu azt fogja válaszolni, hogy ügyvéd, doktor, vagy valami hivatalnok akar lenni. A fiu azonban — ki napjai nagy részét a Reöknél lakó Juhász Ferenc szabó műhelyében töltötte — nagy meglepetésére azt felelte, hogy: — Szabó akarok lenni!

— Az nem lesz! De ha csak iparos akarsz maradni, akkor légy lakatos, asztalos, vagy más efféle mesterember.

— Hát akkor asztalos leszek! — mondá határozottan a fiu.

Igy lett Miskából asztalos-inas.

Művészete.

Az asztalosból csakhamar szobafestő lett. És a szobafestő megpróbálgatta az arcképfestést. Az arcképek, amelyeket festett, megtetszettek Szamosy gyulai rajztanárnak, aki a tulipános ládát már meg-megbámulta. Szamosy az asztalost magához vette s oktatást adott neki a rajz és festészet elemeiben. Szamosy ajánlóléveléül fel Pestre a képzőművészeti társulat akkor igazgatójához, Harsányi Pálhoz, ki örömet buzgított a fiatal tehetségek érdekében s mutatónál valami vázlatot kért tőle. Munkácsy néhány nap mulva elvitte hozzá első kísérletét: *A hazatért s elszülő honvédet* (1864.), mely után havonként 10—15 forint segélyt kapott a társulattól. Egy ideig a múzeum képcsarnokában dolgozgatott és pedig olyan sikerrel, hogy már első kész képét a Képzőművészeti Társulat vásárolta meg nyolcvan forintért kisorsolásra. Ettől fogva gyorsan követték egymást újabb művei s a *Kukoricapattogatás* már a saját figyelmét is magára vonta.

Első képeinek árán utazott Bécsbe (1865), az ottani művészeti akadémiát azonban már égvél mulva el kellett hagynia, mert minden segélyezés híján nem tudta magát a császárvárosban fenntartani. Pestre jött tehát újra, hol arcképeket, címtáblákat festett olcsó pénzért és rajzokat készített az illusztrált lapok számára, megfestette *Petőfi busuját a szülői háztól*.

Pár évi szorgalmas dolgozás után annyi pénzt tudott összekuporgatni, hogy elutazhatott Münchenbe. Itt már szerencsésebben járt, amennyiben pártfogóra talált az ismert csataképfestő Adam Ferenc személyében. Münchenben vett részt a magyar közoktatásügyi miniszter által hirdetett pályázatban és pedig oly nagy szerencsével, hogy genreképeivel a nagy díjat egymásután elnyerte s ekkép további kiképzetése céljából Düsseldorfba utazhatott.

Előbb táképeket festett Düsseldorfban (*Aratás-kor, Viláros tájkép*), majd tanárai Knaus és Vautier arra bátorították, hogy genreképek festésére fordítsa tehetségét. Düsseldorfban tartózkodásának első idejében festette az *Ébredés suszterinast*, majd később (1869.) a *Siralomházat*, melyet félig készen vásárolt meg egy amerikai műbarát s mely az 1870-iki párisi világiállítás első jutalmát nyerte el s festőjét egyszerre a hírneves művészek sorába emelte. A Siralomház érdekesítő tárgyalva, az alakok bevezetett egyénisével, főleg pedig a tárgynak megfelelő sötét, buskomor színezetével oly nagy tetszést kellett, hogy Munkácsy legközelebbi képét: a *Tépcsínálót* (1871) már megrendelésre, magas díjazás mellett készítette.

A genre iránt nagy fogékonyságot tanúsító németek felismerték benne a rendkívüli tehetséget és Weimarba tanárnak hívták meg, ő azonban nem fogadta el ezt az állást, hanem 1872-ben Párisba költözött, ahol nevének akkor már a Siralomház után jó hangzása volt.

Párisban először kisebb képeket festett (*A konyha-politikusok, A köpülő nő, Az iszakov szavó*), azután megfestette az *Éjjeli csavargókat* (1876), amelyen meg mindig gyermek- és ifjúkori emlékeinek szomorú hatása érezhető. Színei a *Zalogházban* (1874) című képén kezdenek derülni; az *Ujonckokkal s a Falu házával* (1877) pedig már vidámabb hangulatok s tanul-

törekedik. A csöndes családi boldogság idillje szől hozzánk a *Mütemberben* című színdarab képről (1876), amely a művészt és nejét tünteti föl, amint éppen egy készülő kép felől tanácskoznak. A párisi élet jeleneteit festi színesen, széles esztétikus kezeléssel, nem egyszer az impresszionisták modorában az *Ujszülött* (1881), *Az atya névnapija*, *A dajka*, *A két család* (1881) című kisebb képeken. A mester leginkább *Miltonján* (1877) tér el régi irányától, melyen a szellem működését megragadó módon tükrözteti vissza a költő és politikai szabadsághős ábrázolásában. A nagyszabású bölcsészeti képből csak egy lépés kellett a vallásos festészethez s ezt a lépést a *Krisztus a Pilátus előtt* című képével tette meg (1882). Komoly műbírák hirdették, hogy ehhez hasonló nagyszabású kompozíció az utolsó nagymester Rembrandt halála óta nem mutatott föl a műtörténelem. A festmény azt a jelenetet ábrázolja, midőn Krisztust a római helytartó elé állítják s a zsidók főemberei páratlan fanatizmussal követelik halálra ítéltetését. Munkácsy műve vallásos és történelmi festmény egyszerre, amennyiben nemcsak a szenvedő Krisztust állítja élénk, hanem a biterős vértanút is. A kép Amerikába került egy műbarátnak, ki azt európai diadalmas körutja után 120000 dollárért vásárolta meg. E körut alatt jött el a nagyszabású festmény hozzánk is, amidőn a jelenlevő mestert a magyar fővárosban nagyszerű fogadtatásban részesítették. Második vallásos tárgyú festménye: *Krisztus a Kálvárián*; folytatása és kiegészítése a *Krisztus Pilátus előtt* című képnek és a nagy történelmi dráma utolsó felvonását tünteti élénk, azt a megrendítő hatást ábrázolva, melyet Krisztus haldoklása tesz a tömegre.

Munkácsy, mióta *Miltonjával* új irányba terelte festőművészetét, folyvást nagyobb súlyt fektet a színezés fontos kérdésére. A feketebe olvadó tónusok használatával egészen felhagyott s a koloristikát közt foglalt pozíciót olyan gyorsasággal, mely a művészet történetében ritkítja párját. *Mozart utolsó percei* (1886), melyet 50.000 dollárért váltott magához egy északamerikai műbarát, épp oly koloristának mutatja, mint a *Pillanatnyi fölhevülés* (1888) melyen a gyors fellobbanást követő mély megbánást mesteri jellemzéssel tükrözteti vissza az ellenfele holtteste felett álló lovag arcán és magatartásán. De kiválóan nagy koloristának mutatják új tájképei is, melyek franciaországi falusi birtokából mutatnak érdekes részleteket, legtöbbször a lemenő naptól megvilágított fasorokat. Esztétjét az utóbbi esztendő alatt egy pár kisebb kompozíció és arckép (*Haynald Lajos, Liszt Ferenc*) kívül leginkább két nagyméretű festmény: a bécsi császári múzeum menyezeti képe, s a budapesti új országház számára megrendelt *Honfoglalás* vette igénybe. A bécsi menyezeti képen az olasz renaissance kiváló alakjait csoportosította, a berendezés olyan bravúrral, minővel csakis az ábrázolt korszak nagy mesterei dicsekedhettek; a *Honfoglalás* pedig azt a magasztos jelenetet örökítette meg, melyben Árpád, a honalapító, az általa meghódított népek küldöttségeit fogadja, körülvéve vezéreinek és hiveinek tarka csoportjától. Mind a két festmény a nagyobb méretű kompozíciók közé tartozik s kidolgozásuk éveket vett igénybe, nem is számítva a sok utánjárást követelő előtanulmányokat.

Közel egy negyed századot töltött Munkácsy Párisban, műveivel elismerést és dicsőséget szerezve a magyar névnek. Fejedelmi fényűzéssel berendezett palotáját a születés és szellem arisztokratái látogatták, sőt megfordultak abban igen sokszor koronás fők is, hogy elismeréssel adózzanak a mester fényes tehetségének.

A francia fővárosból gyakran jött Budapestre. Fiatal magyar művészeknek éveken át adott olyan ösztöndíjakat, melyekkel magukat az élet anyagi gondjaitól mentesen képezheték, s nem volt olyan fiatal tehetség, akit tanácsszal, gyakran pénzzel is ne segélyezett volna, ha hozzá fordult. A távolban is magyar maradt testben-lelekben. Ez indította *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter arra, hogy Munkácsy hazatelepítését szóba hozza. A mester hálás szível fogadta a miniszter ajánlatát s mint a szépművészetek főfelügyelője akart Budapestben megtelepedni, amiben azonban — fájdalom — közbejött betegségé meggátolta.

Legújabb képe, az *Ecce homo*, az 1896. évi millenniumi kiállítás egyik fődísz volt. Képei közül két ifjúkori kísérlet: *Zivatar a pusztán s Petőfi busuját a szülői háztól* látható a Nemzeti Múzeum képtárában. Későbbi alkotásai közül ugyancsak itt az *Ujonckokat* találjuk. *Honfoglalás* az az új országház nagyterme számára készült, de a Szépművészeti Múzeumot fogja díszíteni. A kép vázlatát Szeged vásárolta meg 25.000 forintért. *Haynald Lajos* arcképét az Akadémia őrzi. Magánosoknál Budapesten leginkább vázlatok s tanul-

mányok láthatók tőle. Gróf *Álmásy* Taszilónál az *Ébredés suszterinast* s a *Siralomház* vázlatát, gróf *Andrássy* Gyulánál a *Százszalmát*, báró *Harkányi* Frigyesnél *Milton* vázlatát, *Szana* Tamásnál a művész arcképe, *Odry* Lehelnél egy öreg ember tanulmányfeje, *Beöthy* Zsolnált egyik vallásos festményének első gondolata. A királytól Munkácsy a magyar nemességét s a *Litteris et artibus* kitüntetését kapta.

Betegsége.

A millenniumi ünnepségek legelején Budapesten volt Munkácsy a feleségével. Akik érintkeztek a mesterrel, szomorúan mondogatták, hogy Munkácsy Mihály kifáradt, beteg...

Alig hogy Budapestre érkezett, már az első napokban rosszul lett, ágyba kellett feküdnie. Aztán, hogy jobban lett, az *Ecce homo* palotájának a megnyitása fárasztotta.

Malonyai Dezső Munkácsy utolsó budapesti itt tartózkodásáról és betegségéről többek között ezt mondja *Munkácsy Mihály* című nagy munkájában:

Kezdek ismétlődni a párisi szomorú esték. Fáj a feje, szédül, nyugtalanok voltak az éjszakai és visszatértek azok a fekete gondolatok, melyeket színta keresett, megdöbbenve minden csekélységtől. A közönség szép számban látogatta a képet s barátaí örömmel újságolták neki, hogy mekkora publikum jár az Andrássy-uti pavilonba. Közönyösen fogadta ezt a hírt is. Egy este a pavillon előtt föltekintett a nemzeti zászlóra s halkan azt mondta:

— Akkor lesz majd itt publikum, ha oda tűzik a fekete zászlót.

A Pannoniában vacsorázott a barátaiával és a régi emlékekről esett szó. Munkácsy nem beszélt, hanem eleinte halkan, utóbb erősebben, esodáltozott szépen, de oly bánatosan fityült el néhány régi nótát. — Ugy-e tudok még magyarul? — tört ki azután s mintha az összes erejét kiadta volna, átmenet nélkül omlott össze az energiája. Olyan rosszul lett, hogy le kellett feküdnie.

Akkor este kértem meg *Berczik* Árpádot, hogy nézzessék meg egy orvossal a mestert, mert félek, hogy a párisi orvosai túlságosan biztatják s talán imminensebb a veszély. Másnakra *Berczik*hez volt Munkácsy meghíva ebédre, ez éppen jó alkalom, hogy az orvossal találkozzék. *Berczik* azonnal irt barátjának, *Laufenauer*nek, s néhány szóban értesítve a helyzetéről, meghívta őt a másnapi ebédre. Abban állapotunk meg, hogy teljesen a véletlen színezetét fogjuk adni e találkozásnak. *Laufenauer* ebéd közben megfigyeli a mester modorát, magatartását s e közben úgy irányítjuk a beszélgetést, hogy Munkácsy panaszkodjék egy kissé, mire egyikünk a kézenfekvő ajánlatot fogja tenni, hogy hisz éppen jó, itt az orvos és megkérjük *Laufenauer*t, hogy vizsgálja meg a mestert és okvetlen gyógyítsa meg őt a millenniumra, mert parádézni akarunk vele.

Mindez így is történt.

Munkácsy csaknem a saját ötletéből kérte fel *Laufenauer*t, hogy vizsgálja hát majd meg.

— Nagyon szívesen. Amikor ráér a mester. Azt hiszem, főként a gyomrot kell rendbehoznunk és egy jó pihenést rendelni majd.

— Holnap! — kérte Munkácsy.

Hogy aztán ebéd után eljöttünk, a lépcsőházban így szól Munkácsy:

— Jó lesz, ha megnéz az orvos. Ez jó így!

— Lássá édes mester, éppen ezek előtt az ünnepségi izgalmak előtt csakugyan jó lesz a doktor tanácsait kérni. Hátha tud valamit csinálni azokkal a főfájásokkal.

— Az a jó *Berczik*!... Igazán köszönöm, hogy ezt így csinálták.

— Mit?

— Hogy így összehozták *Laufenauer*rel.

— Hát észrevette?

— Hogyne, mindjárt gondoltam... De magam is akartam már orvost Pesten, csak hát nem is tudom én már, mi lesz. A párisiak is biztattak eleget. No majd meglátjuk.

Másnap felkerestük a *Kálvin-téren* lakásán *Laufenauer*t, ki dolgozó-szobájában várta az ő nagy betegjét. Az a tónus összehozta a függönyöket s ugyanazon a könnyed, bizalomgerjesztő hangon, melylyel tegnap már megnyerte a mester rokonszenvét, kezdte meg a konzultációt.

— Nézzük csak, kedves mester, hogy állunk a tábeszszel? Munkácsy felállt. A vállai, a melle, az öklei olyan hatalmasak, mint a tengerészé. *Laufenauer* szikár, vékony formái, amint ott vizsgálta őt, még jobban kidomborították Munkácsy athléta alakját.

— Oh, ez a konstrukció elég lesz még egy félházadra... Emelje csak föl a karját, kedves mesterem... Igy... Munkácsy abban a pillanat-

ban megingott és dűni akart, de Laufenauer sebesen a karjához nyúlt és:
— Köszönöm . . .

Azután kérte, hogy lépjen nehányat, de csak úgy, nyitott szemmel, hisz tudta, hogy behuny szemekkel mennyre bizonytalanok lettek volna lépései, s így legalább a mester is megelégedetten sóhajtott föl:

— Ez még menne!

A térdreflexek is csak lánghán feleltek meg a gummitűjű kis kalapács kegyeleteseu erőszakolt ütéseire. De hát addig-addig, hogy azért mégis mutatkoztak reflexek.

Szóval a tábeszt nagyon barátságos jellegűnek találta Laufenauer. Charcot, a mi professzorunk néhai mestere azzal idejekorán megbirkózott, s talán „azt mondhatnók, hogy a gerincosorvadás el is szunnyad. Arra kell ügyelni, hogy fel ne ébredjen. Nehogy terjeszkedni találjon!”

A gerincbaja történetét is elmondta őszintén Munkácsy s én, abban a meggyőződésben, hogy mindaz, ami rá vonatkozik, a történelmé, elisméltém itt. Ammi s oly benső szeretet köt még az emlékéhez is, hogy megállana magától a tollam ott, ahol gyöngédtelességre siklanék.

— Istenem! Hát biz az én árva gyermekségem az oka annak! — mondta Munkácsy. — Nem voltam én soha olyan mulatós. Nem is bírtam volna. A legvigyabban türelemmel is elfáradtam már éjjel felé és beteg lettem volna, ha erőltetnem volna. Az italt egyáltalában nem bírtam. Hiszen egész nap dolgoztam. Jól esett nekem mindig a pihenés este. Kakastermeszem se volt, csöndesvéru ember voltam fiatal korom óta mindig és . . .

Délután Munkácsyt már hálóköntösben fekvé találtam, fején a fehér vászon borogató sípkával. Titkára: Róza Miklós olvasott neki a bibliából, jól emlékszem, a Ruth történetét.

Reggelenként alig várta a Laufenauer látogatásait, ki rendesen tudott is konstataálni valami vizsgálató javulást, amin felvidult. Annál buszabbak lettek az esték és az éjszakák. Alkonyat felé hanyattdőlve a szalonba állított kereveten, fején a borogatással, szomorubbnál szomorubb öletei támadtak.

Egy este Feszty Árpád vendége volt. Leverten távoztak akkor éjjel Feszty Árpád műterméből azok, kik együtt töltötték ott a mesterral az estét. És szomorúság maradt utána abban a kedves művészében is, hol Jókai szerenye mosolygása se bírt akkor este azzal a baljóslatu hangulattal, mely súlyos köd-ként borult Munkácsy körül a kedélyekre . . .

És betegsége rohamosan pusztította Munkácsyt. Hogy ő már többé nem fog festeni! . . . Ez a tudat gyilkolta, ez elől járta a keresves kalváriát Badenből Kolpachra, onnan Godesbergbe, míg végre 1897. február 4-ikén összeesett és a lelke elszállt haza, az álmai közé, ahol még annyi meg nem festett remeke maradt . . .

1897. február 4-ikén.

Bomból sürgönyöztek világgá azt a borzasztó hírt, hogy Munkácsynak elméje meghabórodott, rárohant a komornyikjára, az orvosára és torkon ragadva, fojtogatni kezdte őket rettenetes erővel. Azok nem tudtak szabadulni a kezei közül, segítségért kiáltottak. Erre berohant két ápoló s négyen birkóztak vele, földre teperték, megkötözték és csak így tudták ártalmatlanná tenni.

Az orvosok konstataáltak, hogy Munkácsynak az agya és a gerince van megtáradva. Mindjárt mende-mondákat kolportáltak betegségéről. A tülfüzerezett életnek tulajdonították ezt a betegséget. Ez az állítás azonban teljesen alaptalan. Munkácsy maga volt a józanág és mértékletesség minden gyönyörűségeiben. Gerincbajában több a része gyermekkori nyomorúságának, mint a későbbi túlfeszített munkának.

És gyámság alá helyezték. Itthon akart megtelepedni, a kormány ki is akarta nevezni a szépművészetek országos felügyelőjévé. Ekkor támadta azonban meg a kór, amely most életét kioltotta.

A gyászoló nemzet.

Munkácsy temetése ügyében ma Zsilinszky Mihály közoktatásügyi államtitkár a kultuszminisztériumba értekezletet hívott össze, melyen jelen voltak az előző államtitkáron kívül: Andrássy Tivadar és Gyula grófok, Vészi József, Rákosi Jenő, Berceik Árpád, Halmos János, Berzevics Albert, báró Harkányi Frigyes, Beöthy Zsolt, Kammerer Ernő, Kadocsa-Lippich Elek, Semrecsányi Miklós és az összes szerkesztőségek képviselői.

Zsilinszky Mihály államtitkár megnyitván az értekezletet, elmondja, hogy ő mint rokona Munkácsynak, legutóbb mint gondnoka, és különösen, mint a

távollevő kultuszminiszter képviselője, szükségesnek tartotta az értekezlet összehívni. Még ma délután 2 órakor indul Bonna, hogy a helyszínen megtehesse az intézkedéseket Munkácsy temetését illetően, mert tudja, hogy Munkácsy özvegye a nagy csapás alatt, mely érte, nem képes semmiképp intézkedni. Elmondja, hogy amidőn Munkácsy olyan súlyos beteg lett, ő maga, az elhunyt művész, azt kívánta, hogy itthon, Magyarországon ápolják, ahol rokonai, barátai és művésztársai is vannak. Ennek Munkácsyné ellene szegült, de már akkor megmondotta, hogy ha meghal, nem lesz kifogása ellene, ha holttestét hazahozzák. Ezért kérte az értekezlet tagjait, nyilatkozzanak az iránt, hazahozzuk-e Munkácsy holttestét? Tekintetük-e őt, akinél művész még a magyar névnek ma gyobb dicsőségét sohasem szerzett, az ország halottjának? s indítsunk-e az iránt mozgalmat, hogy Munkácsy államköltségen temetessék el?

Báró Harkányi Frigyes azt hiszi, hogy mind a kérdésekre csak egyazon felelet lehetséges: Munkácsy valóban a nemzet halottjának tekintendő; temetését államköltségen kell rendezni és arra a mozgalmat megindítani szükséges.

Beöthy Zsolt azt hiszi, hogy amiért eddig nem volt rá eset, hogy országos gyászt okozzon nálunk egy művész elhunytja, ez nem ok arra, hogy ennek a gyásznak a nagy, országos jellegét most ne érezzük. A mi haladásunk, civilizációnk, kulturánk megköveteli, hogy ne csak a politikai, de a művészeti téren is teljes mértékben méltányoljuk azt, aki hazánk dicsőségét szerzett. És nálánál nagyobb dicsőséget még magyar művész Magyarországnak tényleg nem szerzett. Teljesen hozzájárul báró Harkányi javaslatahoz. (Általános helyeslés.)

Berzevics Albert teljesen csatlakozik az előtte elmondottakhoz. Csupán azt kívánja hozzátenni, hogy a megindítandó mozgalom kezdeményezésére és vezetésére senki sem lehet illetékesebb, mint maga az államtitkár. (Általános helyeslés.)

Zsilinszky Mihály államtitkár konstataálni kívánja, hogy Wallacis miniszter jelenleg Bécsben van s ezért hívta össze az értekezletet ő, az államtitkár. De azt hiszi, hogy a temetés rendezésére és a most megindítandó mozgalom ébrentartására maga a miniszter gondja a bizottságot megalakítani. Addig mindenestre gondoskodni kellene arról, hogy a fővárosnál megtéteessen a kellő lépések arra, hogy Munkácsy temetése díszsír helyet engedjen át.

Halmos János polgármester megjegyzi, hogy ez az intézkedés annyiban fölösleges, mert még a tanács holnapi ülésén fog gondoskodni arról, hogy a díszsír hely megszavaztassék, még pedig abban a parcellában, amelyben a Deák-mauzóleum körül a nemzetnek máris több nagynevű halottja nyugszik.

Zsilinszky kijelenti, hogy már táviratilag gondoskodott arról, hogy Munkácsy holtteste bebiztosítottassék és hogy az engedély, a tetemet hazahozatni, megadassék.

Semrecsányi kéri, hogy a temetés rendezésébe Munkácsy egykori kollégái, a festőművészek, valamint a művészeti társulatok bevonassanak.

Zsilinszky ezt a kívánást nagyon természetesen tartja és megjegyzi, hogy már a mai értekezletre is több festőművészt hívott meg, — ezek azonban akadályozva voltak a megjelenésben.

Vészi József országgyűlési képviselő felszólalása után meg Molnár Viktor beszélt, mire az értekezlet véget ért.

Zsilinszky Mihály államtitkár, Munkácsy Mihály unokatestvére és ügygondnoka, ma reggel a gyászbeszéd hírére táviratilag fejezte ki részvétét s értesítette Munkácsynét, hogy a temetésre való intézkedések megtétele végett elutazik Endenichbe. Zsilinszky a táviratra Munkácsynétől ma délelőtt, közvetlenül elindulása előtt, a következő sorokat kapta:

A kedves cousin érkezése nekem nagy vigaszt és megnyugvást hoz. Pénteknél előbb nem lehet a drága halottal visszautazni. En is elkiesérem drága halottamat az ő kedves hazájába. Kérem, méltóztassék a temetésre nézve mindent a legjobban elrendezni. Róza.

A gyászoló özvegynél Budapestről rendkívül sokan fejezték ki a nap folyamán távirat útján részvétüket.

Wallacis Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter Munkácsy Mihály özvegyéhez a következő táviratot intézte:

Foga:ja legmélyebb részvétemet nagynevű férje halála alkalmából, amely nekünk, magyaroknak, kettős fájdalmat okoz: nemcsak a nagy művész, de a lelkes nazait is siratjuk benne, akinek életpályája nemzeti dicsősége volt és a kinek elhunytja nemzeti gyászt jelent.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat holnap csütörtökön este fel 7 órakor rendkívüli ülést

tart a városligeti Műcsarnokban, amelyen megállapítják a Munkácsy Mihály adandó végtiszesség módjait. A társulat ezután is kéri a választmány tagjait, hogy az ülésen minél számosabban jelenjenek meg.

A gyászbeszéd miatt a holnapra tervezett sítahangverseny is elmarad és a tárlat holnap is csak hat óráig lesz nyitva.

A főváros részvéte.

Illó kegyelettel fejezte ki ma részvétét a főváros törvényhatósága Munkácsy Mihály emléke iránt, aki 1882. óta Budapest székesfőváros díszpolgára volt. A törvényhatósági bizottság közgyűlésén, napirend előtt Márkus József főpolgármester a következő emelkedett szellemű beszédben jelentette be a nemzet pótolhatatlan veszteségét:

A fájdalom őszinte igaz érzelmeivel jelentem a t. közgyűlésnek, hogy hazánk nagy fia, nemzetünknek dísz, büszkesége, székesfővárosunknak 1882. év óta díszpolgára: Munkácsy Mihály hosszas szenvedés után tegnap meghalt.

Ki volt Munkácsy Mihály — tudja nemcsak minden magyar ember, tudja az egész művelt világ. Nemzetének és századának egyik legkiválóbb alakja. Művésze a szó legzsenesebb értelmében. Mester az izlésben, a felhozásban, kivételben egyaránt. Alkotó erő, aki életet lehel a holt vászonra, a történelem nagy eseményeinek, az emberi tökélynek és gyorslóságnak az érzelmeinek, indulatoknak és szenvedélyeknek fenséges, igaz és meggyőző képeit tárva élénk. Abban a korban, amelyben tehetsége megnyilatkozott, művészeti viszonyaink igen szűk határok között mozogtak s fényes tehetsége és tettvégya arra utaltak, hogy idegenben keresse működésének méltó színterét. De bár évtizedeken át távol élt e hazától, mindvégig hű maradt hozzá és nemzetéhez.

Alig néhány évvel ezelőtt megvalósulni reméltük azt az óhánunkat, hogy visszatérjen köznök, hogy napról-napra izmosodó művészeti életünknek ragyogó központja, az ifjú magyar művészsárga lelkes vezére legyen. Amde a sors kegyetlen szeszélye, amely lángelméjét homályba borította, megfosztott bennünket a vágyunknak, e reményünknek teljesüléséről s most örökre lezárta szeméit, amelyekből szelidség, jószág és szeretet sugárzott minúzokra, akik őt ismerték. Nevét fenntartják dicső alkotásai, mi pedig híven és kegyelettel fogjuk megőrizni emlékét.

A polgármester ur külön előterjesztést teend a módzatokra nézve, miképpen vegye ki részét a székesfőváros a gyászról, amely díszpolgárának elhunytja következtében reá és a nemzetre borult. Én a magam részéről indítványozom:

1. Méltóztassék Munkácsy Mihály elhunytja felett érzett igaz és mély fájdalomunkat mai ülésünk jegyzőkönyvében kifejezést adni.
2. Méltóztassék az elhunytunk gyászborult özvegyéhez fájdalomunkat és részvétünket tolmácsoló iratot intézni. (Helyeslés.)

Halmos János polgármester jelenti, hogy ma délelőtt a kultuszminisztériumban értekezlet volt, amely azt a javaslatot tette, hogy a törvényhozás jelentsé ki, hogy Munkácsy Mihályt az ország halottjának tekintik, a tetemet hazahozatja s országos költségén temeteti el. A gyászpompá rendjének a megállapítása céljából a kultuszminiszter előklése alatt, székesfővárosi bizottságot küldötték ki. A temetés valószínűleg 8—10 nap múlva lesz. Az értekezleten fölmerült az a óhajás, hogy a főváros a kerepesi temetőben a lehető legkiválóbb helyen díszsír helyen ajánljon föl. Indítványozza ennél fogva a mai közgyűlés előtt a polgármester, hogy:

Munkácsy Mihály holttestének a befogadására külön díszsír helyet ajánljon fel a törvényhatóság. (Általános helyeslés.)

Felhívja a közgyűlést a tanácsot, hogy az idevonatkozó intézkedéseket tegye meg s hogy a temetésben való részvétel tekintetében 6 tegye meg a lépéseket. (Helyeslés.)

Amennyiben Munkácsy emléket Budapestben majd megörökítik, a tanács tegyen annak idején konkrét indítványt az iránt, hogy a főváros miként vegyen részt az emlék állításában. (Általános helyeslés.)

A közgyűlés egyhangulag elfogadta a polgármester indítványait és aztan ráterék a napirend tárgyalására.

Epizódok.

Egyre várunk, várunk a Mestert mindannyian, akik büszkéek vagyunk rá, hogy a miénk; erősítgetjük magunkban, hogy: nem lehet az igaz, amit írnak róla, immár évek óta; majd csak megjön és előveszi összeszáradt esetjét és megrepedt palotáját és most egyszerre vége lett minden reménynek. Négyesoros távirat még nem zuzott össze ennyi reményt a magyar géniusz birodalmában . . .

És össze fognak tűni az irástudók, azok, kiket oly sokszor és oly bezedésen örökített meg vásznán és ki fogják számítani, mennyit vesztett benne a magyar képzőművészet, melynek annyi remekkel maradt adása; mennyit vesztett benne a budapesti társaság, ha hazáján vala és itt nyitva meg palotáját,

mely az Avenue Villiersn mögötte bezáródott. Ha itt tart vala olyan szalont, mint Párisban, ahol Napoleon Jerome hercegtől, az Alenon és Uzès hercegnőtől kezdve a legkisebb a magyar iparosig mindenki megfordult s itt tölti el azokat a százezreket, melyekből bizony jutott nem egy kezdő, tehetséges művészembernek! Mindent ki fognak számítani, csak azt nem: mit veszlettünk Munkácsyban, az emberben: az áldott szívű, pompás humorú és nagyvilági bohém? Pedig tüneményes tehetsége mellett nem kevésbé érdemelte meg a csodálatot az ő áldott, jószágos szive is, mely együtt érzett mindig a jókkal s a szerencsétlenekkel. Csak az tud erről regélni, aki a környezetében élt. És ezeknek kötelességük felegetni azokat az apró, de jellemző epizódokat, melyek bevilágítják Munkácsyknak lelkét. Ha jobban is fog fájni ezek után, hogy elvesztettük, de legalább színesebb lesz a sirja.

Hát hadd tegyek le én is néhány szál virágot a szegény, jó Mester szomoró ravatalára... Tőle kaptam, most visszaadom Néki...

Munkácsy — mint ő maga szokta mondani — „a régi jó időkben” (vagyis: még asztalos-inas korában!) sok időt töltött Beodrán, egy délmagyarországi kis városban. Bizony akkor még nem ment olyan jól a dolga, mint később, Párisban. Hiába rajzolt, festett éjjel-nappal, környezete nem igen akarta benne meglátni a későbbi világhódító művészt. Sanyaru sorsában egy oltári derék mészáros-házaspár volt egyedül pártfogója; néha-néha ezek tartották jól ünnepi huseledellel az élénk, szorgalmas fiút.

Mikor Beodráról elkerült, hálából lerajzolta a becsületes mészáros és feleségét egy-egy nagy kartonlapon, amit azok, ugyahogy felragasztottak a falra, nagyobb ékességűl a szobának.

Aztán sok idő elmúlt. Az inagyerek mesterré (még pedig nem is asztalos-mesterré!) lett, a mészáros ellenben elhagyta szerencsése — tönkrement. Egyszer azonban meghallotta, sőt újságban is olvasta, hogy milyen nagy emberré lett az ő pártfogója. Elhatározta tehát, hogy nagy szorultságában hozzá fordul. Csakhogy Páris nagyon messze van; oda talán nem is megy pósta... Így türelmesen várt a millenniümig, míg a mester hazajött. Akkor aztán rögtön irt hozzá egy alázatos levelet:

— Sok jó rostélyost megevett egyszer, nagyuram, nálunk; most nekem is elkelne, ha volna, de az Isten másként rendelte. Hanem gondoltuk, talán elküldjük jó nagyuramnak azt a két képet, ha még ráismerne a rajzaira és meginstálnánk, írja alá a nevét, akkor — úgy mondja a tisztelendő urunk! — sok jó pénzt kapnánk értük!...

A rajzok megfakultak kissé és a papirosok igen megsárgult a falon, de azért a mester egyszerre megismerte és elismerte mind a kettőt a magáénak. Merhatva nézgette egy darabig a fakó régiségeket, aztán olyan gyönyörűséggel jegyezte alá a nevét, mintha a párisi nagy érmet nverték volna meg.

Szöba hoztuk előtte, hogy nyilvános árverésen kellene a képeket a jó emberek javára eladni, mire a mester így felelt:

— Jó, nem bánom! De ha nem elég drágán kelnek el, megveszem magam!...

Fényesen tanuskodik a mester áldott, jó szivéről egy vadászkalendria.

Egyszer vadászaton volt a boldogult Andrássy Gyula grófnál, aki egyre erősítette neki, hogy ez a kitűnő sport hasznára lesz egészségenek.

— De nekem soha életemben nem volt vadászfegyver a kezemben! — védekezett Munkácsy.

— Az se baj! — válaszolt Andrássy. — A genieinek kötelessége mindent tudni! És vitte magával.

Megkezdődött a hajtás. Munkácsy egy fa mellett állott, háta mögött a vadász tartotta készen a második lövése töltött puskát. Egyszerre csak vágta rohannak elő a felhajtottak nyulak s a Mester — kénytelen-kelletlen! — rájok süttötte fegyverét. Őt lövést tett mindössze és csudálatos módon, mind az öt lövése talált, amit mindig a körülötte állók jelentettek neki nagy diadallal.

A mesterben megfagyott a vér, mikor meghalotta: micoda vérengzést vitt véghez és bűnbánóan fohászzkodott környezete előtt:

— Istenem, Istenem! Csak már több nyul ne jönne!...

Bizony nem is vadásznak született Munkácsy. Művészlelke volt ő tetőtől-talpig.

Mikor legutoljára — 1896-ban — idehaza volt, egy este azt kívánta, hogy olvassam fel neki a bibliából azt a jelenetet, mely az „Ecco Homo”-ra vonatkozik.

... Akkor azért Pilátus Jézust előfogván, megostoroztatá őt. És a római vitézek tövisből fonván koronát, tevék az ő fejébe és piros bársony-köntösbe öltözteté őt..."

Egészen állapoztuk a János evangéliomát, de ő még többet akart tudni a bibliából. Ez volt az ő legkedvesebb olvasmányja.

— Hej! de sok szép képet lehetne még ebből festeni! — mondta elgondolkozva, mikor az olvasást abbahagyta.

Aztán más tárgyról kezdtünk beszélgetni. Közbe vendégek érkeztek s ő vagy egy óráig csevegett mindenféle napi kérdéssről, míg végre visszavonult hálótermébe. A vendégek még maradtak.

Körülbelül egy negyedóra múlva — éppen róla beszélgettünk! — egyszerre csak megjelenik a Mester a szalonban, sebtében magára kapott hálóköntösben, ugy, a hogy felkelt az ágyból s mintegy magának így szól:

— Érdekesekek, szépek a történelmi képek is; de most már a bibliának csendes, intim jeleneteit kellene festeni egyszer!...

Bámulva néztünk össze. Még aludni sem hagyta az alkotás vágyának láza; mikor pihennie kellett volna, akkor is felverte az a gondolat, hogy neki még teremtenie kell sokat, nagyon sokat...

Ez a gondolat még Godesbergben sem hagyta nyugodni, ahova pedig azért vitette a felesége Kolpachról, a birtokáról, hogy ott majd nyugszik, mindig csak nyugszik s megmenekül, ha megszegíti az Isten. De ő ott is festeni akart s mikor nem hagyták, teljes buskomorságba esett, míg végre 1897. február február 4-ikén be kellett vinni Emdenachba, ez élő halottak csendes temetőjébe.

Most aztán lekerül egy még esendesebb temetőbe: az anyaföldbe. Ez bizonyára könnyű lesz neki, hisz ő ezt a földet nagyon, nagyon sokat...

Rózsa Miklós.

Munkácsyról.

Írta: báró Sptényiné Blaha Lujza.

— Hál' Istennek!

Ézt sóhajtottam, a mikor ma fekete keretben hozta az újság a nagy mester nevét. Megszabadult hát az örök éjszakából az örök világosságba. A lelkembe mindig belevágott a fájdalom, a mikor egy-egy hír jött Emdenichből: — Munkácsy már nem ösmer meg senkit. — Munkácsy összetört aggyastán lett...

Ennek a kínos életnek a megszűnése csalta ki lelkemből azt a sóhajt...

Aztán néhány percig magam elé bámultam az üres levegőbe, majd szemem oda tévedt arra az arcképre, a melyre szeszélyes vonásaival írta nekem:

— Hazajöttem, hogy bámuljam a csodás művészedet!

Éreztem, hogy két könnyű perem le a szememből... Az emlékezés könnyei voltak...

Sokszor volt apróbb futólagos találkozásunk, de a jószágos bohém lelkét, gyöngéd és nemes szivét két örökre feledhetlen találkozáson ösmertem meg.

Párisból jött vissza. A Krisztus Pilátus előtt akkor juttatott neki babérodót. Meghívtam ebédre. Szívesen fogadta a meghívást, csak egy feltételt kötött ki.

Nevetve kért:

— Csak ne magyar ételt. Két hete vagyok idehaza, de megettem vagy ötszáz töltött kóposztát. Az én finom francia gyomrom — mondta mosolyogva — nem bírja el már ezeket a mérényleteket.

Izlett neki a „primadonna” főztje. Ebéd után társalogtunk, mulattunk amegy bohém módra. Ő fűtült, én énekeltem. Szakadtan unszolt, hogy én csak egyre daloljak, hiszen én csalogány vagyok, a nemzet csalogánya. Én meg egyre nógattam a fűtülésre — hiszen annak is mestere volt — és elneveztem a nemzet rigójának...

Aztán vidám anekdotákat mesélt — másokról. Mert — mint igazi bohém — sohasem beszélt magáról. Nem szerette, ha olyan dolgokról kérdezik, amelyek a művészetével függtek össze. Ha mégis megtörtént, sóhajtott egyet és azt felelte:

— Hiszen jó volna minden. Jó, jó. Csak Páris ne volna olyan messze ide.

Ő tudja, mit értett alatta.

Másodizben a vasuton töltöttünk együtt néhány órát. Elkísért Bécsig, ahova egy új operettet mentem megnézni. Ő tovább utazott Párisba.

Az uton a jövővő terveiről beszélt. Az Ecco Homo-ról.

— Aztán szeretnék hazajönni, pihenni... Most hazajön, pihenni...

Fájdalommal várjuk azt a vonatot, amelynek a feketessége olyan különös, amikor a színek mesterét siratjuk.

A nemzet is... a „csalogánya” is...

Eger veszedelme.

Budapest, május 2.

Május elsője Eger városára és környékére nem volt napsugaras, mosolygó üdvözlete a viruló tavasznak. Valóságos megpróbáltatás volt a város népére az a vihar, amely váratlanul reá szakadt. Sok kár járt ennek a viharnek a nyomán ingóságokban, állatokban, a környéken talán emberélet is elpusztult. A következő tudósítás számol be a veszedelemről:

Eger, május 1.

Itt már hetek óta nagy volt a szárazság és áthozva várták az esőt. Tegnap délután két óra tájban végre sűrű felhők borították el a láthatárt, sűrűn villámlott és menydörgött. Az eső azután megjött, de ugyancsak nagy bajt hozott. Mikófalván, Csehin, Apátfalván három órákor délután iszonyú éghőboru volt, amely öt óráig tartott. Ez idő alatt tyuktojás nagyságu jég esett egyre. A jég valóságos jégolvasztásá torlódtól össze, amely a víz gyors lefolyását megakadályozta.

A szarvaskői uton két méter magas lett az összetömörült jég s mindent elsöpört, amit útjában talált. A pusztulás ezen a részen borzalmas. Mikófalvától Szarvaskőig tíz elpusztult lovat, több összetört kocsi és egyéb elrongálódott tárgyakat találtak. Hogy a kocsin ülők elvesztek-e a vízárban, vagy elmenekülhettek-e, azt még nem tudni.

Négy óra tájban ért a zivatar Egerbe — de itt nem igen esett jég. De a vihar rendkívül heves volt, s a víz csak egy ömlött az égből. Hat óra után az Eger folyó dagadni kezdett, de az emberek eleinte ügyet sem vetettek a rohanó árra, mert mintegy két hónapja szintén egészen megtelt a meder s szép csendesen le is folyt. Hanem a hegyekből óriási vízárdat zuhant le s később, amikor a víz tenyérnyi vastagságu összeállott jeget hozott, mindenki tisztában volt már, hogy veszedelem fenyegeti a várost. A kereskedők és azok, akik a folyó mentén laktak, siettek, hogy áruikat és butorikat biztonságba helyezték, azonban sokan elkéstek. Hét óra után rohamosan nőtt a víz. Csakhamar hallani lehetett a féltrevert harangokat s a katonaság ásóval, kapával sietett futó lépésben a veszélyeztetett helyekre.

Az utcákat is el kellett már zárni, mert életveszélyes volt egyik-másik utcán a járás-kelés. Persze az utcákon nagy volt a néparadat, sokan nem juthattak haza családjaikhoz és egyes családok órákat töltöttek izgatott, aggodalmas várakozásban. A harangok pedig egyre hangosabban hirdették a veszedelmet, amely az egész várost mind jobban és jobban fenyegette. Most a piaconál egy gyalogjáró hidat vitt el a víz, majd a Meleg víz-i hidat hordta el. És rémesebbnél rémesebb hírek keringtek a városban. Az eső egyre jobban zuhogott, a villámlás, mennydörgés egymást érte, rémes egy este volt. Egyes üzletekben már félméternyire emelkedett a víz. Végre kilenc órákor vették észre nagy megkönnyebbüléssel, hogy a víz apad. Szájról-szájra járt ez a hír. Kilenc óra után csakugyan rohamosan apadt, tizenegy óra után már minden utcán szabadon közlekedhetett az ember. Víz alatt volt a Kossuth Lajos-tér (Nagyipiac), Piac-uta, Halpiac, Kaszinó-uta, Káptalan-uta, Knezhiz Károly-uta, Tüzoltó-tér, Jókai Mór- és Kigyó-utóak. Nagy szerencse, hogy nem éjjel jött a nagy víz. Emberéletben a városban legalább nem tett kárt az árvíz.

A kár a határban leirhatatlan, mert a jég mindent elvert. Hihetetlen — de úgy van, hogy abból a jégből, amit a víz hozott, ma tíz órákor délelőtt is nagy tömegeket lehetett látni. Az utcák, ahol a víz volt, járhatatlanok — tele vannak iszappal. A kereskedők kára szintén igen jelentékeny, bár a tüzoltóság és a katonaság nagy önfeláldozással ártadozott.

FŐVÁROS.

(*) A polgármester szabadságán. Halmos János polgármester bolnap nyolc napra elutazik Budapestről s amíg távol lesz, a hivatalos teendőket Rózsa-völgyi Gyula alpolgármester helyettesíti.

(*) **A főváros közgyűlése.** Miután a főváros törvényhatósági bizottsága *Munkácsy Mihály* halálán érzett kegyeletes részvételének kifejezést adott, *Halmos János* polgármester bejelentette a Berlin és Budapest tanácsai közt váltott táviratokat. Természetesen lelkes éljenzés zugott föl válaszul a berliniek részéről ismételt tapasztalt rokonszenvére. Aztán *Csillag Benő* és *Sitpanics Elek* a budal közúti közlekedés fejlesztését sürgették.

Két indítványt is beadtak, az egyiket *Del Medico Ágost*, a másikat *Fenyvessy Adolf*. *Del Medico* a *football-játék veszedelmét* esetlőlvén, azt kérte a közgyűléstől, *utatsisa a tanácsot, hogy tültsa el a labdarugást a főváros összes iskoláiban* és irjanak föl a közoktatás ügyi miniszterhez, hogy az meg a középiskolák tanulót itasssa el a footballól. Az indítványt kiadták a tanácsnak, amely a közoktatásügyi bizottság meghallgatása után tegyen előterjesztést.

Fenyvessy Adolf pedig száz bizottsági tagnak aláírásával az őrési forgalom megszüntetésének hátrányait mutatta ki, amelyek közt nem utolsó az, hogy a közvetlám jövedelmei az őrési forgalom megszüntetése óta jelentékenyen csökkentek. Az indítóoda konkludál, hogy a főváros sürgős felirattal forduljon a kormányhoz, hogy az őrési forgalmat racionális szabályozás mellett *mielőbb újból* léptesse életbe. Ezt az indítványt is kiadták a tanácsnak.

A napirend fontosabb ügyei közt megvették 2800 forintot *Barabás Miklós* hagyatékából a régi Pestet és Budát ábrázoló képeket; ezer koronás alapítványt a kolozsvári néprajzi muzeum részére és öt éven át 6000 koronát adnak a szent Margit intézet ferencvárosi leányiskolájának. A *bérelt iskolai helyiségek* ügyével kapcsolatban *Polónyi Géza* indítványára a közgyűlés felhívja tanácsot, tegye tanulmány tárgyává, mennyiben lehetne az iskolákban levő igazgatói lakásokat tantermekké átalakítani, továbbá vegye beható tárgyalás alá a bérelt iskolai épületek ügyét s három éven belül tegyen konkrét előterjesztést az új iskolaépületek emeléséről. Elutasították a Képzőművészeti Egyesület kérélmét, amely a Szent István bazilika domborművei miatt fordult a közgyűléshez és végül elhatározták, hogy a főváros *Konti József* jubileumi ajándékához 1000 koronával járul.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Operaház.** Vendégjárás van mostanság az Operaházban: *Arnoldson Sigrid* és *Kobler Elza* szerepeltek a tegnapi színlapon, mint vendégek. *Alberti Werner* és *Bartolucci* asszony a main.

I. Mignon.

Május elsején *Thomas* regényes operája: *Mignon* került színre az Operaházban egy illusztris vendéggel a címszerepben. *Arnoldson Sigrid* asszony, ez az irigylésre méltó művésznő, aki évek óta ugyanazzal a négy-öt szereppel utazza be Európát, mindenütt sok pénzt és sok dicsőséget szerezvén, *Mignon* szerepében meghódította közönségünket, amely különben s fukarkodik előmérésével, ha a művészet a külföldi siker jegyét viseli. Ebben a tekintetben még kiskorú a mi publikumunk: lám, amikor *Bianchi Operaházunk* rendes tagja volt, akárhányszor üres széksorok előtt játszott, — bezegz tódultak a jó pestiek a pénztárhoz, amikor a művésznő, mint vendég érkezett Budapestre. A *Mignon*-est közönségének javarésze is nem azért jött az Operaházba, hogy *Arnoldson* hallja, hanem hogy aztán róla beszéljen, de menthető, mert a műntézet különféle vezetői alig gondoskodtak a közönség neveléséről. A gykori vendégzereplések szisztemája korrumpálja a közönséget, amelyet a starok egy-két bravurja elkápráztat, a rendes házi kenyérfől etszoktat és igazságtalan követelményekre csábít, — de korrumpálja az intézet művészetemlékezőit is, mely folyton keretül szolgálván idegen bolygó csillagoknak, sem időt, se kedvet, sem alkalmat nem talál, hogy becsületes munkával egységesen ensembleben érvényesüljön. Talán még átszellemültebb művészzel, mint azelőtt, de mindenesetre megviselt hangon énekelte tegnap *Mignon* a vendégművésznő. Nem a meleg bensőség, nem a bárosnyos előkelőség tünt el az organumból, — de valami az ifjúságból, az üdeség varázsából, a művészet nélkül is diadalmas bájából. De hangjának hervadó rózsájára csudalatos fényt vet művészetének napsugara. *Philine* szerepében *Arnoldson* mellé *Kobler Elzát* állította az igazgatóság; ez a szép hangú és — ugy látszik — tehetséges fiatal kezdő nem érdemelte meg ezt a kegyetlenséget.

II. Troubadour.

Signorini helyett, aki még mindig beteg, *Alberti Werner* énele ma este a *Troubadour* címszerepét. A kistermetű tenorista, aki már tavaly is nagyon telatett

a mi közönségünknek, nemcsak óriási hanggal, de tisztult izással is énekel, a miáltal örvendetesen különbözik a tomboló olasz tenoristáktól; a strétát meg kellett ismételnie. *Bartolucci* asszony *Zucena* szerepében játékaival és énekével egyaránt sikert aratott.

(G.)

**** Bucuszás és beköszöntő.** A *Nemzeti Színház* igazgatósági hivatalának kilencsen tegnap élelőtt találkozott a távozó és az új igazgató keze: gróf *Festetich Andor* távozott és *Beithy László* lépett a helyére. A bucsuzásról és a beköszöntőről következő tudósításaink számlolnak be:

I.

A bucsuzás: Gróf *Festetich Andor*, a *Nemzeti Színház* volt igazgatója, tegnapi bucsuzása alkalmából meggyőződhetett arról, hogy mennyi szimpátiával és meleg barátsággal vannak iránta a színház tagjai. A tisztviselők nevében *Tóth Imre* főrendező kereste föl gróf *Festetich* Andort hivatalos helyiségében, hogy hozzá bucsuzást intézzen, ezután a színpadra sietett a távozó igazgató, a hol az intendáns és a művész-személyzet várta.

Az intendáns beszédében elismerte gróf *Festetich* ügybuzgóságát, becsületes törekvéseit, önfeláldozó munkásságát s azt, hogy minden személyi érdek mellőzésével teljesítette kötelességét. Távozását fájdalommal tartja, de vigasztaló az, hogy *Festetich* továbbra is a magyar színészet szolgálatában marad.

Mihályfi Károly a művészek nevében hálával és sajnálkozással bucsuzott a részrehajlatlan, ügybuzgó és baráti jóságú igazgatótól.

Gróf *Festetich Andor* meghatottan említette, hogy az iskola-évet is beleszámítva, immár huszonöt éve áll a színészet szolgálatában s ennek javarészt a *Nemzeti Színháznál* töltötte. E nehéz küzdelmekben szerzett tapasztalások jogán kéri az intendánst, tartsa meg szeretetlően ezt a művésztelületet, amelytől minden jó kívánsággal bucsuzik.

II.

A beköszöntő. Miután *Festetich Andor* gróf a színpadról eltávozott, *Beithy László*, az új igazgató jelent meg a művész-személyzet előtt.

Az első szó *Kegyelvis István* grófé volt, aki a bemutatás formulája után igen meleg hangon szólt az új igazgatóról, majd *Bercsényi Béla* a művész-személyzet nevében üdvözölte lelkesen új vezetőjét.

Beithy László hosszabb beszédben válaszolt, amely ületeivel és közvetlenségével igen jó hatást tett a művészekre. A hosszabb, szubjektív természetű bevezetés után művészi programját fejtette ki röviden az új igazgató. Főlemlítette, hogy a mint *Laube* írja egyik színházi levelében, az igazi nagy színház nemcsak a maga nagyságából, hanem a mások irigységéből meríti erejét. Ő kívánja, hogy ez az irigység sohase szűnjön s e színházat mindig joggal irigyeljék. A mikor két évvel ezelőtt egy kis színház élére állott, ezt a devizt adta programul: *Adni fogunk minden jó darabot, s minden darabot jól*. De míg itt az utóbbi csak föltétel volt, a *Nemzeti Színháznál* ez kötelesség. Hogy föladatát néhány szóban kifejezze, ezt a devizt használja: *Közönséget kell csinálni a színháznak, tehát színházat kell csinálni a közönségnek*.

A beszéd olhangzása után a művészek lelkesen éljenztek és sorra kezdték szoritották *Beithy László*-val. Majd az udvarra siettek, ahol fotográfus várta őket. A mai bemutatást egy nagy csoport-főlvétel fogja megörökíteni.

**** Az Ingenyölök.** Holnap csütörtökön kerül színre a Népszínházban *Vidor Pálnak* az *Ingenyölök* című népszínműve, amelyet 1898. novemberében adtak utoljára. A szerző, ki három hónap óta betegeskedett, ezuttal lép föl betegsége után először, Jani szerepében. Kiss Sárít *Blaha Lujza* asszony játssza, ki szintén holnap lép föl betegsége után először. Közreműködnek még az előadásban: *P. Lukács Juliska*, *Csatai Zsófi*, *Kápolnai Iren*, *Siposné*, *Nemeth József*, *Tollagi Adolf*, *Szirmai Imre*, *Szerdahelyi Ferenc*, *Kiss Mihály*, *Kenedich Kálmán*, *Ujvári Károly*, *Horváth Vince*.

**** A népszínházi bizottság ülése.** A népszínházi bizottság tegnapi délután *Halmos János* polgármester elnöklése mellett ülést tartott. Előadó *Rényi Dezso* főjegyző volt.

A gyűlés napirendjén a városi tanács az a régebbi fölvívása volt, melyben a bizottságot a népszínházi szabályok revíziójára kérte fel.

A bizottság tegnapi foglalkozott ezzel a dologgal s azt a véleményt nyilvánította, hogy a népszínházi szabályok revízióját nem tartja szükségesnek, mert a népszínház fölvívásában nagy része van éppen annak, hogy a bizottság csaknem teljesen szabad kézzel és sokkal önállóbb hatáskörrel bír, mint a többi bizottságok, s hogy a népszínházi alap nincs úgy lenyűgöző, mint a többi alapok.

A bizottság abban a kérdésben, hogy célszerű lenne-e, ha a villamos világitást bevezetnék a színházba, úgy határozott, hogy előbb meg fogják hallgatni *Andriani* székesfővárosi főmérnök szakvéleményét.

A *Lipthay Béla* báró halálával megüresedett végrehajtó-bizottsági tagságára *Heltai Ferenc* ajánlotta a bizottság. Végül elhatározták, hogy a *Konti-jubileum*ban megfelelő módon vesz részt.

**** Gyermekhangverseny a Telefon Hírműdó-ban.** Rendes csütörtöki gyermekhangversenyt holnap délután is megtartja a *Telefon Hírműdó* a szokott időben, öt órákor. A hangversenyen közreműködnek: *Demény Mari*, *Fundák Agnes* és *Lamberger Henriette* urnök, *Fahudi Antal*, *Jóvány Dezso*, *Latabár Kálmán*, *Méri Pista*, *Strázs Árpád* urak és *Toll Jancsi* a híres kishűgős. A hangversenyt *Zörgő bácsi* rendezti, aki kedves gyermekmesékkel fogja fűszerezni a hangversenyt. — Este a *Telefon Hírműdó* közvetíteni fogja az Operaház előadását: A tévedt nőt. Ez uton is felhívjuk az előzetők figyelmét az előadásra, mert benne *Arnoldson Sigrid* javarésze is fellép. Az opera előadása után érdekes híreket olvastat le a szerkesztőség, ezután pedig katoná- és cigányzene lesz hallható felvitva 11 óráig a *Hírműdó* kagylóján keresztül.

A pólyásbaba.

— A *Vigszínház* bemutatója. —

Budapest, május 2.

A *Vigszínház* tegnapi *Sterner Lawrence* angol bohózatát, *A pólyásbabát* (The club-baby) mutatta be *Marquis Géza* fordítása után s ezenfelül még *Szomaházy István* átdolgozásában. Sem a fordítás, sem az átdolgozás nem segítettek a darabon, amely nem tudta megnyerni a közönség tetszését.

A *pólyásbaba* aligha fogja megérni a *Vigszínház* műsorán a férfirkot s minden valószínűség szerint *pólyásbaba* korában fog belekerülni az elbukott darabok kora sírjába.

Ez nem is történhetett ez másképpen. Hogy a darabnak előreláthatóan rövid színpadi karrierjéhez mért rövidséggel megokoljuk ezt a véleményünket: *Lawrence Sterner* ur darabjára aligha várható más sors, mint az, amely tegnap este érte.

A *pólyásbaba* egyike azoknak a legburleszkőbb fajtájából való bohózatoknak, amelyek az átöltözködések régen elhoptott fogásával dolgoznak. Egy ur-klub lépcsőházában egy pólyásbabát találnak, amelyet egy könyörületlen szívű klub-tag bevisz a klub terembe és ezzel együttal az apaság gyanujába keveredik. Ennek az urnak az apósa, a felesége, meg a sógornője áruhába bujlik és becsespezi magát a klubba, hogy megtudja az igazságot. A harmadik felvonásban végre bevallja egy asszonyság, hogy a pólyásbaba az övé s az ő előbbi házasságából származik. És ezzel kibékülnek mindazok, akik a pólyásbaba miatt hajba kaptak.

Ott, ahol még mindig irnak ilyen átöltözködési darabokat, ahol a bohóziati műfajban színész asszonyt, színésznő pedig férfit játszik, bizonyára vannak is olyan színészek és színésznők, akik azokat a perverz-alakításokat kétes művészi értékkel ugyan, de annál nagyobb hatással meg is tudják csinálni.

A *pólyásbaba* tegnapi kudarcát első sorban annak tudjuk be, hogy a mi színészeinknek nem igen van érzékük az ilyen perverz-alakok megteremtése iránt. Tegnapi este egy nagyon jeles magyar kómikai művészt és a *vigszínházi* ensemble-nak egyik legkitűnőbb művésznőjét láttuk számalmasan vergődni ilyen perverz-alakításoknak a hiábavaló kísérletében.

A *pólyásbaba* tegnapi sikertelenségének egy másik oka szerintünk, hogy a darab, amely magában véve a legmerészebb bohóziati kép telenségének alapzása, a magyar társadalmi viszonyokra való alkalmazása által még képtelenebbé váit s annyira eltávolodott felv a bohózat leglazább valószínűségétől is, hogy teljes képtelensége mellett még izellenek is tetszött.

Szomaházy István egész seregét szórta el a darabban azoknak a kedves, bohémien szerű ületeknek, amelyek jóízűen és elég sürően megnevettették a közönséget. Ezek a szellemeségek azonban csak pillanatokra tudták feledtetni a darab perverz kép telenségét s így a *pólyásbaba* már a megszületése első estéjén nem bizonyult életképesnek.

A *Vigszínház* kipróbált művészárja hősiesen küzdött a sikerért, de hiába. Az előadásban két új szereplővel is találkozunk. *Vendreyvel*, akit a *Vigszínház* a kolozsvári *Nemzeti Színház* kötelekéből szorodtetett és *Hajdu Kamilla* kisasszonnyal, aki ebben a darabban tette első színpadi kísérletét. Egyikről sem mondunk véleményt. *Vendreyről*, a ki a vidéki színpadok egyik legkiválóbb ereje volt, akkor szólnunk majd, ha nem perverzításokban, hanem egy művészi egyéniségének megfelelő szerepben fogjuk látni. — *Hajdu Kamilla* kisasszonyról pedig nem szólhatunk, mert tisztára — magamagának játszott s minden tizedik szavát is alig lehetett megérteni. Annnyit azonban máris elárult, hogy a *Vigszínház* ensemblejában alig állná meg a helyét.

Az előadásban részt vettek még *Delli Emma*, *Haraszthy Hermin*, *Fécsi Paula*, *Hegedűs*, *Góth*, *Szerényi*, *Kazalitzky*.

(M.-S.)

Pálmay-est a Népszínházban.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 2.

Pálmay Ilka, miután két nagy kultúrmetzet színpadán diadal-diadalra aratott s miután idegen, nagy világvárosok közönségét meghódolásra készítette a magyar talentum előtt, kilenc évi távollét után, ma este ismét kilépett arra a színpadra, amelyről neve és művészete világhírek indult s amelyen nagyobb sikereket nálánál nem aratott senki.

Visszatérése méltó volt hozzá és fényes művészetéhez. A közönséget, amely valóságoslag az igézet alatt volt évekként elszórt, azt lehet mondani, mindjárt az első pillanatban, amint a diva újra kitéte a lábát erre a színpadra, újra igézetének a körébe vonta s a viszontlátás egyuttal összeforrása volt egy nagy, lelkes közönségnek az ő megimádott színpadi bálványával.

Ami ünneplésben színházi közönség részesítheti az ő szeretettel bevezett színpadi kegyeltjeit, abban a budapesti közönség ma este krónusi bőkezűséggel halmozta el Pálmay Ilkát.

Tapsban és babérok egyaránt volt része s az amit ő nyújtott cserébe ezeket a közönségnek, az a szubrett-művészet utóélettelensége volt, ha a külföld legnagyobbjaival hasonlítjuk is össze...

Pálmay Ilka egykori két fényes szerepéből, a *Nap és Hold* Manolájából és a *Szép Helénából* játszott egy-egy felvonást. Hogy miképpen jelszta el, azt körülbelül elmondunk már azzal, amikor művészetét egy sorba helyezzük a világ legelső szubrettjeivel.

Ez a művészet a kritikai színvonal fölött áll s legfeljebb csak abban fejthetünk ki valami virtuozitást, hogy a stílus minél szebb szóvirágaival árasztjuk el elismerésünkben.

E helyett azonban inkább azt tartjuk kötelességünknek, hogy egy rövid kis összehasonlítást tegyünk a kilenc esztendővel azelőtt külföldre szakadt és a mai Pálmay közt.

És ebben is megkönnyíti feladatunkat az operett-színpadnak ez a fenoményszerű asszonya.

Mert a mai Pálmay igenis különbözik valamilyen az akkori Pálmay-tól. Hogy egyéniségének előkelősége, legendászerűvé vált chioje és bája ma is megvan, erről az első pillanatban alkalmunk volt meggyőződni; hogy az évek ugyszólván nyomtalanul suhantak el fölötté s hogy a Muzsák ama különös kegyeltjei közé tartozik, akik örök-ifjak maradnak, mert művészetük örök-üde és örök-fiatal, azt is csakhamar el tudta velünk hitetni, amint igézetének a körébe vont bennünket. Ebben a tekintetben tehát Pálmay Ilka olyan volt, mint akkor, amikor a körülmények idegen színpadra kényszerítették.

De egy egészen új Pálmay Ilka állott előttünk művészi tudását illetőleg.

A régi Pálmayban inkább azt a zsenialitást bámultuk mindig, amelyvel ez a nagy tehetség még öntudatlanul, ugyszólván ösztönszerűleg talált mindig rá a művészi helyesre és igazra, — de ma egy öntudatos művész lépett előnkbe, akinek nincs egy mozdulata, egy mosolya, egy szeme rebbenése, amely ne lenne előre jól kiszámított és ebben a kiszámított-ságában egész biztos a hatásában.

Az operett Dusejának merném nevezni a mai Pálmayt, aki nagy tudásán kívül annak köszönheti sikerét, hogy a színjátszás minden eszközét annak a tudásnak a hatalma alá tudja kényszeríteni. Kifogyhatatlan az ületeiben, a humor és a finom szatíra minden eszközében, a klasszikusan szépek minden testi ritmikájában, ha arról van szó, hogy megleve-niél előttünk alakjait, amelyeket játszik.

Manolában csupa ragyogó humor, *Szép Helénában* csupa ragyogó klasszicitás!

És ez az öntudatos művészet volt az, amely régi tisztelőit tán még jobban meglepte, mint azokat, akiknek ma volt először alkalmuk megcsodálni művészetét. Megigézni azonban egyaránt igézte meg mind a kettőt.

Pálmay Ilka diadala teljes volt ma este!

Külön kis fejezeteskét kell szentelnünk Pálmay Ilka partnerének a *Szép Helénában*, Páris királyi személyesítőjének, Hejgyi Aránaknak. A két művész együtt jelenésében is, különösen a híres álom-jelenésben, mintha a Népszínház fénykora elevenedett volna meg szemünk előtt: éreztük és a közönség velünk együtt érezte, hogy egymáshoz teljesen méltó két művészi nagyság árasztja rá fényét.

S Hejgyi Arankáról megemlékezve, nem feledkezhetünk meg a Népszínház jeles művésznődjéről a tagjairól se, akik a mai felejthetetlen estén közreműködtek: *Németh, Kovács, Raskó, Kenedich, Ujvári, Tollagi, Kiss, Bojár* Teruska voltak részei az estének.

A Manola első és a *Szép Heléna* második felvonása közt a *Gyurkovics lednyok* egy felvonást adták előkelő szerepésztásban. *Rákosi Sziódi* adta özevgy Gyurkovicsnét, *Csillag Teréz* Katinkát, *L. Somló* Emma Micót, *Molnár* Radványi ezrelét, *Ráthonyi* Horkai Ferit, *Rózsahegy* Gidát, *Vidor* Kemény Tóbiást és *Tollagi* Jankót. Hogy *Hercegy* Ferenc pompás vigjátékának ez a felvonása ebben az elsőrangú szerepésztásban nagy derültségi hatásokat tett, szinte fölsőleges mondani is. A szereplők sok tapost kaptak.

A Pálmay-est külső képo különben igazi théatre paré-ra emlékeztetett. A legegyszerűbb közönség foglalta el a páholyokat, a parkettet és az erkélyeket, míg a karzatokon ember-ember hátán tolongott. Zajos tapsfergetegek zugtak végig a házon s az est hősnője, Pálmay Ilka, egész virágzódt kapott. Az *Offhon-Kör*, az *Ujságírók Egyesülete*, amelyek javára fellépett, a Népszínház igazgatója, ennek felelősége, a Népszínház személyzete s egész sereg tisztelője virágozta fel a mai estét. Az egyik korszorun ezt a felírást olvastuk:

Végre megint otthon!

Előadás után száz meg száz fűnyi közönség várta a divát a színészbejárónál s aki csak a közölsébe ért, kezét csókolta. A diva csak nagynehezen juthatott kocsijához s kérésre kellett fognia, hogy ki ne fogják kocsijából a lovakat.

Szívból fakadó meleg éljenzés zuggott utána, amikor kocsija tovargördült a színházról... (M—s.)

A Színészegyesület közgyűlése.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 2.

Az Országos Színészegyesület ez évi rendes közgyűlést tegnap nyitotta meg *Molnár* László, az egyesület elnöke. Meleg szavakban üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat s *Bokody* Antal ajánlotta a közgyűlés korelnökének. A gyűlés egyhanguan hozzájárult az elnök indítványához, mire *Bokody* Antal elfogalta az elnöki székét s megnyitotta a közgyűlést megelőző értekezletet, a képviselői mandátumokat igazoló bizottság tagjait pedig *Breznay* Gézát, *So-ogyi* Károlyt és *Balla* Kálmánt jelölték ki. A verifikáló bizottság működésének befejezése után *Balla* Kálmán a következőket jelentette be: A közgyűlésben összesen harminc színtársulat képviselti magát. Jelen van továbbá tizenkét színgazgató, 49 rendes társulati tag, négy póttag, kiknek megbízóleveleit teljesen rendben találták.

A közgyűlés tisztárait választották meg ezután. Elnökké egyhangulag *Tisza* Dezsőt választották, alelnökké lettek *Somogyi* Károly és *Komjáthy* János, jegyzők *Vidor* Dezső és *Barta* István.

Tisza Dezső megnyitotta a közgyűlést, a bizottságokat a következőképpen alakították meg:

A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: *Breznay* Géza, *Kazalicz* Antal, *Halasi* Béla, *Halmay* Imre és *Giréthy* Károly.

A felbontási bizottság tagjai: *Komjáthy* János, *Szakács* Andor, *Pintér* Imre, *Thury* Elemér, és *Heitay* Nándor.

A kérvényező bizottság tagjai: *Somogyi* Károly, *Balla* Kálmán, *Tóvölgyi* Béla, *Janovics* Jenő és *Nádas* József.

A javaslatot tevő bizottság tagjai: *Hevesi* Gábor, *Vidder* József, *Deák* Péter, *Berki* Ferenc és *Lórándi* Tivadar.

A jelentést tevő bizottság tagjai: *Szendrey* Mihály, *Nógrádi* János, *Mezey* Béla, *Gécsy* István és *Kiss* Pista.

A bizottságok a délután folyamán üléseket tartottak, a melyen elkészítették a ma előterjesztendő jelentéseket.

Ma délelőtt a jelentést tevő bizottság előterjesztése a közgyűlés mindvégig a pozsonyi kényvelvi színészettel foglalkozott. A széles mederben induló vitát *Breznay* Géza nyitotta meg, s sajnálkuzását fejezte ki a fölött, hogy a pozsonyi kényvelvi színészlet elleni akciójukban az elnököt *Pázmány* Dénes is, *Ráthonyi* László és *Mészáros* Kálmán is magára hagyta. Indítványozza, hogy az egyesület tiltakozzék az ellen, hogy *Rele* igazgató nem egyesületi tagokat is szerződötthessen s hogy magyar kardalosek német előadásokban is köreműködjenek.

Mészáros Kálmán tiltakozik *Breznay* vádja ellen. *Márkus* József a pozsonyi színészlet csapadnak nevezti, amelyben a magyarságnak akarnak tört vetni. Hivatkozik arra, hogy ő kezdetül fogva ellenozte ezt a kényvelvi színészletet.

Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház jeles képzettségű tagja, avval kezdte felszólalását, hogy a magyar színészlet szűves fennállása óta nem állott ilyen gyalázatos veszedelm előtt. *Rele* Iván először vetette el a színészlet talajába a nemzetiségi harcok magvát. Radikális eljárást kíván ez ellen a súlyos feköly ellen.

A vádlok után most *Rele* Iván kért szót s az élnök hock! kiáltások közben csak nagy keservesen tudta elmondani, hogy ő nem lát semmiféle sérelmet a kényvelvi színészletben.

Rele szavaira még *Vidder* József felelt s fo-

szólította a magyar színészeket, hogy ezentul senki ne szerződök a pozsonyi színházhoz.

Többek hozzászólása után a közgyűlés elhatározta, hogy a miniszterelnökhez monstre-küldöttségét meneszt, felkéri *Hercegy* Ferenc országgyűlési képviselőt a küldöttség vezetésére. Egyuttal megbizta *Janovits* Jenőt a miniszterelnöknek ányújtandó oly értelmű memorandum szerkesztésével, melyben az egyesület azt kéri, hogy tilsák meg *Rele* Ivánnak, hogy nem egyesületi tagokat is szerződötthessen.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ *Munkácsy* Mihály élete és munkái. Ma érkezett a halhatatlan magyar halálának híre és éppen most került a könyvpiacon *Malonyay* Dezső díszes nagy művének második kiadása. Az első kiadásból 5 ezer példány fogyott el másfél esztendő alatt. A kiadó cég *Singer* és *Wolfner* újabb kiadást nyomatott. Az első kiadás első példányát még átlapozgatta maga *Munkácsy* is az endenichi szanatóriumban, az volt talán utolsó öröme.

Az Akadémia nagyhete.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 2.

Tegnap délután kezdődött a Magyar Tudományos Akadémia nagyhete, a szokásos program szerint. Az osztályok üléseket egyenként, hogy az ajánlott tagok közül kiválasszák jelöltjeiket, pályázatokot döntenek el, és hirdessenek újakat. E tekintetben legtöbb dolga az első osztálynak akadt, amelynek javaslatot kellett tennie az Akadémia nagyjutalma és a Marczibányi-díj odaítélésére iránt. Az egyes osztályok üléséről a következőkben számolunk be:

I. osztály.

A nagyjutalom a nyelvészet körében mozgó munkákra volt kitűzve. Az osztály, a bizottság többségének javaslatához képest, a nagyjutalmat *Szinnyey* József rendes tag *Magyar tájszótár* című munkájának, a *Marczibányi* mellékdiát *Munkácsy* Bernát *Votják szótárának* ítélté oda. A *Lukács Krisztina* jele jutalomra beérkezett *A magyar nyelv török elemei* című munka, melyet a három bíráló (gróf *Kun Géza*, *Munkácsy* Bernát és *Kunos* Ignác) egyhangú véleménye alapján az osztály a jutalomra érdemesnek ítélte. — A *Sámel-díjat* (a nyelvudományi irodalomban megjelent figyelemreméltó nyelvészeti tanulmány) az osztály *László Géza: Zilah-vidéki nyelvjárás* című értekezésének adja ki. Dicseretben részesültek: *Hetey* Szende, *Schmidt* Henrik és *Thurzó* Ferenc értekezései. — A *Lévay-jutalomra* (*Kisfaludy* Sándor élete és munkái) két pályamű érkezett. Egyik félig kész, a másik csak tervrajz. A *Pályabíráknak* (*Heinrich* Gusztáv, *Badits* Ferenc és *Bánóczy* József, egyhangú véleménye értelmében a díj egyik műnek sem adható ki.

Az osztály a következő új pályadíjakat hirdeti: *Farkas-Raskó-díj* (200 kor.) hazafias költeményre. *Gorove-díj* (100 arany.) A komikum elmélete. Lejár: 1902 szeptember 30-án. *Koczan-jutalom* (100 arany.) Történelmi dráma. *Vencel*, *Ötő* és *Róbert* Károly korából. Lejár: 1901. május 30. *Marczibányi-jutalom* (40 arany.) A magyar helyesírás története a legregibb időtől napjainkig. Lejár: 1902. szeptember 30. *Teleki-pályázat* (100 arany.) Vigjátékra. Lejár: 1900 szeptember 30.

Ezut n következett a szavazás az üresedésben levő tagsági helyekre. Betöltendő az A) osztályban négy hely, a B) osztályban kettő. Az A) osztályba ajánlva voltak: *Dr. Balassa* József, *dr. Melich* János, *dr. Vári* Rezső, *Kégl* Sándor, *Frecskay* János. A B) osztályba rendes tagnak: *Vadnay* Károly; levelező tagoknak: *Kozma* Andor, *Erődy* Béla, *Széchy* Károly. A szavazás során *Vadnay* Károlyt jelölték rendes tagnak (32 közül 31 szavazattal). Levelező tagoknak: *Dr. Melich* János, *Kégl* Sándor, *Frecskay* Jánost és *Erődy* Bélát. Külső tagsagra jelölték: *Barbier* de *Meynardot*, *Brogmann* Károlyt, *Hohidris* Gergelyt és *Krombacher* Károlyt, mind a négyet egyhangulag.

II. osztály.

Tiszteleti tagnak jelölték *Bubics* Zsigmondot, rendes tagoknak: *Concha* Győzöt és *Csanáki* Rezsőt, levelező tagoknak: *Csoma* Józsefet, *Finaczy* Ernőt és *Wertheimer* Edét.

III. osztály.

Tiszteleti tagnak jelölték *Duka* Tivadart, rendes tagnak *Rehny* Mórt, külső tagoknak *Boltzmann* Lajost, *Mendejeff* Dimitrijt és *Stüchel* Pált.

Ma délután a közgyűlés is megvolt, amelyen mindenekelőtt megállapodtak abban, hogy a vasárnapi ünnepes közgyűlésen az elnöki megnyitó beszéden és a főtűkíri jelentésen kívül két előadás lesz: az egyik gróf *Andrássy* Gyula székfoglalója, a másik *Beöthy* Zsoltnak egy irodalomtörténeti esszéje.

A nagyjutalomról és a mellékjutalomról szóló jelentést a nagygyűlés helyeslőleg vette tudomásul. Az előbbi tudvalevőleg *ij. Szinnyey* Józsefnek, az utóbbit *Munkácsy* Bernátnak ítélték oda.

A *Wahrman-jutalom*, amely annak a magyar állampolgárnak ítéendő oda, aki az ipar, illetőleg a kereskedelem terén a megelőző hat évben a legnagyobb érdemeket szerezte, a bizottság egyhangu-

ajánlata *Bezerédj* Páló lett, aki a selyemtenyésztés terén szerzett elévülhetetlen érdemeket.

A *Bródy-jutalom* különös eredményével végződött. Ez a jutalom tudvalevőleg valamely kiváló publicistának jár. A bizottság, amelynek tagjai: *Pauler Gyula*, *Heinrich Gusztáv*, *Ballagi Aladár*, *Concha Győző* és *Riedl Frigyes* voltak, egyhangúlag azt javasolta, hogy a díjat adják báró *Kaas Ivornak*, jelentőségben méltatva *Kaas Ivor* kiváló publicistai munkásságát. A nagygyűlés a bizottság javaslatát elvetette és 18 szóval 4 ellen egy határozott, hogy a díjat nem adja oda báró *Kaas Ivornak*. Minthogy azonban a díjat még az idén ki kell adni, majd november hónapban, rendkívüli ülésen újból fogják határozni a díj fölött.

A II. osztályban a *Posti Hazai Első Takarékpénztár* Fáy jutalmát *Pauler Gyulának* ítelték oda a magyar nemzet története című művéért.

A *Sztróky jutalmat* *Hajnki Imre* kapta meg a magyar bírósági perjog című munkájáért.

A kereskedelmi csarnok díjának *Halász Sándor* lett a nyertese. A Vitéz- és Vigyázó jutalmakat nem adják ki.

A III. osztály *Forster-jutalmát* *Ráczó Imrénék* adják, megbízva őt, hogy a vetőmag-termelésről írjon terjedelmesebb dolgozatot.

Végül kiűzték az új pályatáteleket és tudomásul vették az osztályok által megajított tagjelöléseket.

Nyitlter.

Az impregnált répamag 5-6 nap alatt kikel.

Dr. Graber Károly ügyvéd

irodáját május 2-án

a VI., Nagymező-utca 49. sz. házba helyezte át

Med. univ.

Dr. FLEISCHER ELEMÉR fogorvos

lakása május 3-tól Klotild-palota. (Lift.)

Emil.

Tudassa azonnal hollétét, vagy jőjjen rögtön haza. Minden rendezve van. Relisz.

Leghatásosabb vasas arzénos víz

Kapható az összes ásványvízes üzemekben, gyógyszer-tárakban és drogeriákban.

MATTONI és WILLE BUDAPEST.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ *Gagitscher István* bűnpöre. A pénzügyminisztériumban nagy riadalmat okozott tavaly a bécsi földhitelintézetnek egy átirata, amelyben arra hívta fel a minisztérium figyelmét, hogy Bécsben egy egyenruhás fiatal ember hamis négy és félszázalékos államvasuti szelvényeket árul. A szelvények közül az osztrák földhitelintézet szó nélkül beváltott kettőt, de a harmadikat gyanusnak találta és nem váltotta be. Az átirat mellé csatolva volt az a két szelvény, melyet a földhitelintézet már beváltott. A pénzügyminisztériumban megindított vizsgálat folytán csakhamar kiderült, hogy a beküldött szelvények átlukasztott szelvényekből vannak össze-kombinálva. A hamisító két-két átlukasztott szelvényt összeragasztott, az átlukasztott részt levágta. A hamisítóra ezek után már nem volt nehéz rátalálni

s a gyanu azonnal *Gagitscher István* pénzügyi számtanósnak ellen irányult, akit megbízhatlanságáért már tavaly megfosztottak állásától. *Gagitscher* azonban nem távozott a nélkül, hogy a keze munkáját rajta ne hagyja a minisztériumbeli értékeken s mielőtt megvált volna az államszolgálatból, *Sibling György* kollégájához ment a pénzügyminisztériumba. Itt látta a szelvényeket egy szekrényben, mely véletlenül nyitva volt. *Gagitscher* szakértelemmel kiválogatta a legértékesebb csoportot s azt ügyesen szerte dobta. A csomagban 2600 darab négy és fél százalékos államvasuti kölcsön-szelvény volt, amelyből *Gagitscher* csak kétszáz darabot tartott meg magának, a többi a Dunába dobt. A kétszáz megmaradt szelvényből összesen husz darabot kombinált össze s egy részét Budapesten, egy részét pedig Bécsben értékesítette. A bankok előtt úgy akart nagyobb becsületre szert tenni, hogy felvette szekerésziszti uniformisát s úgy járt házalni a szelvényekkel. Az osztrák földhitelintézet átirata után, azonnal letartóztatták *Gagitscher* s Budapestre hozták, ahol ma tárgyalta ügyét a büntető bíróság.

A törvényszék *Gagitscher* nemcsak pénzhamisítás büntletéért, hanem sikasztásért is vád alá helyezte. A vádlottat ugyanis a főváros árvászéke elmebeteg felesége ügygondnokaként rendelte ki, de *Gagitscher* a gondjaira bízott bérházak védelmével sem számolt el.

Az elegáns megjelenésű vádlott ma töredelmesen bevallotta bűnét s csak arval védekezett, hogy a pénzügyminisztériumból ok nélkül bocsátották el s így a nyomor kergette a bűnbe.

Ma csak a szelvényhamisítási ügyet tárgyalta a törvényszék, holnap a sikasztásra kerül a sor.

SPORT.

„A bécsi löversenyek tegnapi kilencedik napjának a Fenék-versenyen kívül a két első két-éves verseny: a Micsoda-verseny és a Lipót-díj adott érdekességet. A Micsoda-versenyben gróf *Festetics Spitzbuba*, mint nagy favorit, a Lipót-díjban *Blaskovich Elemér* Nézz reámja, mint teljesen elhanyagolt lo aratot győzelmet. A részletes eredmény, mint nekünk Bécsből táviratozzák, a következő:

I. *Nyeretlenek* versenye. Díj 2000 k. Távolság 2400 m. *Königswarder H. Felemása* (Adams) első, *Longfellow* második, *Imorham* harmadik, azután *Orkán*. Itélet: két hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10: 15. Helyre: I. 50: 54, II. 50: 60.

II. *Eladóverseny*. Díj 2000 kor. Távolság 1600 méter. *Mautner V. Wagnerje* (Adams) első, *Filote* második, *Mr. C. Wood* Monzta harmadik. Futott még: *Szüret*, *Ártatlan II.*, *Pharisier*. Itélet: Igen könnyen 2 hosszal nyerve, 3/4 hosszal 3-ik. Tot.: 10: 76. Helyre: I. 50: 222, II. 50: 107.

III. *Micsoda-verseny*. Díj 3000 kor. Táv. 600 m. *Festetics T. gróf pm. Spitzbub* (Park) első. *Avisa* második, *Néha-Néha* harmadik. Futottak még: *Product*, *Joe*, *Nachtwächter*, *Sonate*, *Bakator*, *Talfy*, *Sebes*, *Akarhogy*, *Kiesoda*. Itélet: Biztosan fejhosszal nyerve, egy hosszal harmadik. Tot.: 10: 44. Helyre: I. 50: 103, II. 50: 272, III. 50: 292.

IV. *Fenekverseny*. Díj 8000 k. Távolság 2000 méter. *Báró Königswarder H. Semper idem* (Adams) első, *Tropome* második, *Adoma* harmadik. Aztán *Duenna*, *Miss Duncan*. Itélet: Igen könnyen 3 hosszal első, 3 hosszal 3-ik. Totalizátor: 10: 16. Helyrefogadások: I. 50: 65, II. 50: 97.

V. *Szent Lipót-díj*. Díj 8000 k. Távolság 1000 méter. *Blaskovich Ernő Nézz reámja* (Black) első, *Cleo* második, *Honleány* hermadik. Aztán *Don Diego*, *Satan*, *Cordial*, *Joconde*, *Perlasz*, *Parafine*, *Earl*. Itélet: Könnyen 3 hosszal első, 1 és fél hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 180. Helyrefogadások: I. 50: 228, II. 50: 141, III. 50: 121.

VI. *Praterqual-díj*. Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. *Mautner V. Algierje* (Adams) első.

VII. *Akadályverseny*. Díj 1800 korona. Távolság 3200 méter. *Mautner V. Bokharaja* (Buckenham) első, *Sehr möglich* és *p. n. e.* holversenyben második, *Zsuzsi* negyedik. Itélet: könnyen 2 hosszal nyerve, holversenyben második. Totalizátor: 10: 41. Helyrefogadások: I. 50: 53, II. 50: 49 (Sehr möglich), III. 50: 48 (p. n. e.).

Holnap ér véget a *Freudenau*ban a tíz napos tavaszi meeting igen eszndes programmal, melyen csak éppen a *Kincesm* handikap szerepel olyan számképpen, amely valami figyelmet érdemel. Az 5000 koronás handikapban valószínűleg *Dalfy* lesz a legjobb, különösen erős verseny esetén, míg kivülé *Garcia* és *Reducer*, a két jó közép klasszisa három éves indul jó kilátásokkal. Még csak a *Duna-verseny* érdemel említést, amelyet *Max* és az *Erdprinz* gátverseny, melyet alighanem *Erdprinz* fog megnyerni. A gyöngye versenyen legjobb crackjeit itt adjuk:

- I. *Max*—Algier.
- II. *Jmsiste*—Cheer up.
- III. *Dalfy*—*Garcia*—*Reducer*.
- IV. *Kamistu*—Tünde.
- V. *Avar II.*—Hängdian.
- VI. *Goldenlock*—Eva.
- VII. *Erdprinz*—Aspasta.

„*Ügető verseny*. A tegnapi ügető versenyen báró *Sennyey Géza* *Don Juanja*, gróf *Károiyi Lajos Lady Nultinja*, gróf *Koglevich Gyula Vaselineje* *Vojnich Sándor Mátkája* és gróf *Zichy Béla* kettes fogata nyertek díjakat. A flakkversenyt *Mike* *Károly* nyerte meg.

„A bécsi löversenyek” holnap utolsó napjának eredményéről leggyorsabban a *Telefon Hirmondó* után értesülhet a sportközönség, mert a *Telefon Hirmondó* kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján minden futam után részletes eredményt olvastat fel. Az összeredményt egyneked 7 órakor tudatja a *Hirmondó* előfizetőivel.

Legujabb.

Egy magyar király szobra Berlinben.

Berlin, május 2.

A *Berliner Tagblatt* írja: *Zsigmond német császárnak és magyar királynak* a *Siegesallee*-ben álló szobrát, mint most már határozottan megállapították, vasárnap délelőtt 9 órakor fogják telelezni *Ferenc József császár és király ó felsége jelenlétében*. A csoport föllállításán *Vilmos császár határozott kívánságára* olyan szorgalmasan dolgoztak, hogy ma már készen van és már csak a védő-állványt kell levenni róla. A *Siegesallee* díszítését már megkezdték. A szoborhoz vezető utat, amerre ő felsége el fog haladni, havasszépe, mandolavirág, árvácska és jácint-ágyak fogják díszíteni.

TÁVIRATOK.

Nagy bányakatasztrófa.

New York, május 2. Nagy bányakatasztrófa történt *Shofieldben*, *Utah* államban. Ideérkezett jelentések szerint 200 ember vesztett oda. 137 holttestet megtaláltak. A szerencsétlenséget állítólag néhány puskaporos hordó felrobbanása okozta.

Közgazdasági táviratok.

London, május 2. (*Gabonapiac*). Az iránzat általában nyugodt. *Tengeri szilárd*, 3 p.-vel drágább. *Városi liszt* 23—28 sh., *repcelaj* 28 sh. (eladók). *Behozatal*: zab 10.000 q. Az idő meglehetősen szép, de boros.

New York, május 2. (*Terménytőzsde*). (*Zárlat*) *Gyapot*: *New Yorkban* helyben 9.1/2 (9.12/16), *juniusra* 9.57. (9.48), *augusztusra* 9.46. (9.41). *New-Orleansban* helyben 9.1/2 (9.1/2). — *Petroleum* *Stand white* *New Yorkban* 9.05. (9.05). *Stand white* *Philadelphian* 9.—. (9.—). *Refined* in *Cases* 10.25. (10.25). *Credit Balances* at *Oil City* 147. (147). — *Zsir*: *Western steam* 7.30. (7.45). *Robe és Brothers* 7.55. (7.80). — *Tengeri iránzata* *gyenge*. *Májusra* 46.1/2. (46.1/2), *Juniusra* —.—. (—.—). *Juliusra* 46.3/4. (46.3/4). — *Buza* iránzata állandó. *Piros ősi* helyben 79.3/8. (79.—). *Szeptemberre* 74.1/4. (74.1/4). *Májusra* 73.3/8. (73.1/4). *Juniusra* —.—. (73.1/8). *Juliusra* 73.1/2. (73.1/2). *Gabona szállítási díja* *Liverpoolba* 3.3/4 (3.3/4). — *Kéfé*: *fair Rio R.* sz. 7.3/8. (7.3/8). *Juniusra* 6.60. (6.60). *Augusztusra* 6.75. (6.75). — *Liszt*: *Spring Wheat* *clears* 2.70. (2.70). — *Cukor*: 3.13/16. (3.13/16). — *On*: 29.—. (29.80). — *Réz*: 17.25. (17.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 2. (Terménytőzsde). (Zárlat.)

Buza iránzata tartott. *Májusra* 65.3/8. (65.1/4), *Juniusra* —.—. (—.—). — *Tengeri iránzata* tartott. — *Juliusra* 41.—. (40.—). — *Zsir*: *Májusra* 6.90. (7.07). *Juniusra* —.—. (—.—). — *Szalonna* *short clear* 7.35. (7.45). — *Sertésus*: *Februárra* —.—. (—.—). *Májusra* 12.—. (12.42). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naplár. Csütörtök, május 3. — *Római katolikus*: Sz. ker. megt. — *Protestáns*: Ker. feltáll. — *Görög-orosz*: (ápr. 20.) *Teodor hv.* — *Zsidó*: *Ijar 4.* — A nap két 4 óra 24 perckor. — *Nyugszik* 6 óra 57 perckor. — A hold két délelőtt 7 óra 46 perckor. — *Nyugszik* este 11 óra 22 perckor.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
Somossy Malató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.
Folles Caprice. VI., Róvay-utca 18. Naponta fényes műsor.
Stefánia-szálloda, *Murányi-utca* 53. Budapest leg-olesőbb szállodája.
Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás *kerékpárterem*.
Petanovits Metropol szállodája, *Naponta* hangverseny (lásd hirdetés). Újonnan berendezett fényes étterem.
Futzer-pince *Deák-tér* naponta a *pince* étteremben *Dobronyi Géza* 1-6 rangú zenekarának hangversenye.

KÜLÖNFÉLÉK.

A költő álma.

A költőnek legszebb,
Legédesebb álma,
Maradjon fenn egykor
Egy-két dal utána,
Lelkéből lelkezzett
Tisztán fakadt nóta,
Őrízze emlékét,
S feledéstől óvja.

Hányszor rezgett hurja,
Fájdalommal telve,
Hányszor zokogott fel
A győtrelem benne,
Míg belőle egy hang,
Egy akkord fog élni,
Addig az ő lénye
Nem fog elenyészni.

Míg az visszacsendül
S felzeng megújulva,
Feltámad a költő,
Mindannyiszor újra,
Hisz övé volt mindaz,
Mi a dalból árad,
Övé volt az érzés,
Sóvárgás, a bánat.

És feljajong újra
Meghallgatást kérve
Panasza, sóhaja,
Búja, szenvedése,
Epedése, vágya,
Csalódása, kínja
S százszor elsiert könnye,
Újra el lesz sírva —

Veszelei Károly.

+ **Asszonyok az északi sarkon.** Három asszony dicsekedhetik el azzal, hogy közelebb volt az északi sarkhoz, mint a világ többi asszonya és pedig: Peary, a híres északsarki utazó felesége, Mrs. Magnolia Hodge Marys-Villeből és Mrs. Cross, Mrs. Peary komornája. Mind a hárman elkísérték Peary hadnagyot 1893-ban az északi sarkvidékre. Peary nem akarta egymagában utra bocsátani a felesége, akivel aztán elment a komornája is. Mrs. Hodge egészen más okból ment el a nagy és veszedelmes utra. Ő titkára volt Peary hadnagynak, aki diktálta neki egyik nagyobb művét. A mű nem volt még készen, amikor utra kellett menni és Peary felszólította női titkárát, hogy kísérelje el az expedícióra. Utközben aztán elkészült a könyv. Ilyen módon került el a három asszony az északi sarkhoz mintegy száz mérföldnyi távolságra.

— **Fogadás az özvegy kínai oszáránál.** Pekingből jelentik, hogy az özvegy császárné ünnepies fogadást rendezett az ottani követéségek hölgyei számára. Ez a második eset, hogy a császárné a követek női hozzátartozóit fogadja. Az első fogadás 1898. december 13-án történt az özvegy császárné születésnapja alkalmával és akkor csak a Pekingben időző Henrik porosz herceg kezdeményezésére. Ezúttal az udvar a maga jószántából értesítette a hölgyeket, hogy szerencsekívánataikat a kínai újév alkalmából személyesen fejezhetik ki. A hölgyek délelőtt tizenegy órakor gyűltek össze az angol követéségnél. Elülükön a diplomáciai testületben ez idő szerint legidősebb urhölgygyel, lady Macdonaldéval, ott voltak miss Armstrong, a lady nővére, Ketteler báróné, a német követ felesége, Giers orosz követ felesége és leánya, Nisi báróné, a japán követné, Knobel hollandiai miniszter rezidens felesége, Salvago Raggi márkiné, az olasz és d' Anthouard báróné a francia követné.

Hosszu menetben, amelynek eleje vagy ötven lovasból állott, vonult a társaság a császári palotába. A kapunál a Csungli Jamen miniszterei fogadták a hölgyeket, akiket gyaloghintókba üllettek. A vörös posztóval bélelt gyaloghintók mindegyikét hat eunuch vitte egy második, belső kapuba, ahol átszállottak a palota vasutjára. Pompás kilátás nyílt eddig a palota gyönyörű kertjeire. Egy fehér másványhidon át a palota vasutja vagy egy kilométernyi hosszú. A francia Decauville társaság által évekkal ezelőtt épített vasut két szalonkocsija még meglehetősen karban van, de a kis lokomotív már elég rozszant s a kocsikat voltaképpen az a sereg eunuch vontatta céljához, akit a lokomotív elé fogtak. A fogadóteremnél a Csungli Jamen elnöke, Ching herceg és sok udvarhölgy és komorna fogadta a hölgyeket. A váró szobában teát szolgáltak fel. Bent a teremben a trónon ült az özvegy császárné, tőle balra Kuang-Su. Lady Macdonald először is egy angol beszédet olvasott fel, amelyet a legöregebb (orosz) tolmács fordított le nyomban kínai nyelvre. A császárné köszönetet mondott, aztán a hölgyek sorra járultak a trón lépcsőühez és először a császár előtt, majd az özvegy császárné előtt meghajoltak. A feleségek kezét nyújtottak nekik, a császárné azonkívül egy-egy aranygyűrűt adott át mind-egyiküknek. A hölgyek erre egy másik épületbe mentek át, ahol az alig húsz éves Kuang-Su császárné és a legfeljebb tizenöt éves, éppen mostanában kinevezett trónörökös üdvözölte őket. Oda jött az özvegy császárné is és megszólította külön-külön mindegyik vendéget, azon való örömet fejezte ki nekik, hogy magánál fogadhatja őket. Következett a dus ebéd az összes kínai specialitásokkal, köztük madárészkekkel. A fél óras ebéd után, amelyen tolmácsok közvetítették a szórakozást, teát és cigarettet hordtak körül, s a kínai hercegnők főleg nagy buzgósággal

cigarettéztek. A színházba mentek aztán, egy nagy csarnokba, amelynek falai, oszlopai vörös posztóval vannak kirakva. Középpont van a színpad, amelyen gazdagon öltözött enuechok játszottak. Közvetlenül a színpad előtt egy üvegtáblával gondosan védett páholy van, amelyben az özvegy császárné, a császár és a trónörökös foglalt helyet. A színpadon és kínai mondakból vett jelenetek szerepeltek. A császárné az előadás alatt álmot a szomszédos páholyban ott ebézelgetett a hölgyekkel, akiknek tudára adta, hogy a nap emlékére brokátszöveteket és egyéb ajándékokat küldetnek nekik a követéségekre. A színi előadás után még teát és édességeket szolgáltak fel az étteremben, mire az özvegy császárné a legszeretelméletőbben elbucszott vendégeitől, akik azon a módon, ahogy jöttek, délután négy órakor távoztak.

+ **Régi orvosi tanácsok.** A Gyógyszerészeti Értesítő közli: Debrecen levéltárában van egy tizennyolcadik századbeli könyv, melyben orvosi följegyzések találhatók. Csak egy ötletzerűen vannak papírra vetve orvosi tanácsok is, amelyeknek sikerét biztosaknak mondja az írójuk. A tanácsok között az érdekesek a következők: Fogfájás ellen. Terpentinát, borsot, kenyérbelet összeve kell pórálni és az odvas fogba tenni — használ. — Vízibetegség ellen. Vegyél Békalentsét (a tó vizén szokott lenni), aszald meg, törd meg, idd meg meleg borral — kitakarodik. — Köszvény ellen. A nyul vért keverd össze fehér borral, azal kend — meggyógyulsz. — Égésről való medicina. Viaszket, faolajat, temperálj egybe és főzd össze — kenegesd, elmulik. — Hurut ellen. Veres hagymát törj mozsárba, azután főzd meg jól tojással jó tűznel, kenjed a mellyed vele és kösd rá. — Szivförgésről. Az egyfarkú kórök tövét borban kell megfőzni és este meginni. — Mellye ki-nek íáj, Tüdője, Májja meg roszz. A Papa füvel, Isópot, Sállvat, Szeretens Diót, szegfüvel, gyömbért, Nádmezt, Sáfránt törd össze, mikor megtöröd, borral meg kell elegyíteni, annak levéből igyál. — Puskalövésről. Agy kis fazékban tégy terpentinát, tölts Lenmagolajat róá és kösd melegen vele, mind a Salétromot kitisztítva belőle, mindjárt huz és genyetséget ereszt. — Kiben golyóbis van. Aszalt ré-pából csinálj kenőt, tedd a sebre, had álljon három napig benne — kijön. — Kigyó vagy béka kiben legyen. Okör farkkórót, Terpentinát, Rutát főzd meg jól ecetben kenyérrhajjal s jó melegen igyad meg. A szmedet meg kösd be, hogy meg ne ijedj mikor a fíreg kiugrik belőled.

+ **Egy regényből...** Gondolatokba mélyedve hevert a paglagon és semmire sem gondolt...

REGÉNY.

ÚJ FÖLD

Irtá: KNUT HAMSUN

(75)

— **Iparkodtam, hogy megismerjem őket, hogy belenézsek az életükbe.** Nem olyan rejtett és szerény az életük, hogy bele ne pillanthatna az ember és volt is okom, hogy belepillantsak. Talán ugyanazon okom, ami ma arra ösztönöz, hogy ilyen kemény hangon beszéljek. Oh igen, láttam egyet-mást. Gyakran kérdeztem önmagam-tól: Hát olyan nagyon szegények lettünk ideál dolgában? Hát éppenséggel nem tudunk már erőlyesen követelni valamit? Új földet! Ujat! Nem, nem, én csak azt szeretném, ha végre belátnák ezt az emberek, ha segíteni tudnók ezeken az állapotokon! Aztán, ebben az író életben, el-romlanak ezek az emberek, nem mindig jó emberek. Az ország kicsiny, a hely szűk és az írónak sok helye van szükségük. Marakodnak egymás közt, intrigálnak, s irigykednek egy kis ösztöndíj miatt.

Miért nem irtak eddig Irgens könyvéről? Egy szót sem irtak. Én nem vagyok barátja ennek az embernek, ő sem barátom, de feltűnt, hogy agyon hallgatták. Ki az, aki az utjába áll? Egyik kollégája, íróvársa, aki titokban, lesből dolgozik ellene? Nem tudom. De annyit látk, hogy nagyon kicsinyes életmódot folytatnak a mi írónk, megfigyeltem őket, kicsinyek, keserűek, irigyek, s nem tudják elpálistolni irigységüket. Ha aztán megöregednek, s irtak már egy-két könyvet, dühöngnek, s szidják az országot, hogy nem ad nekik még annyit sem, hogy megélhet-nének s meggyűlölik ezt a nemzetet, amely ebben az irányban nem elég hálás. Ime — mondják

hangosan — ime, így bánik Norvégiát a költőkkel! Mennyivel inkább megérdemelnék újságíróink azokat a nyomoruságos ösztöndíjakat, mint az írónk. Ezek az újságírók, akik egész éjjel dolgoznak, s majdnem összerogyának a nagy munkában, akik egy hónapban többet dolgoznak, mint költőink egy egész év alatt! Családos emberek s alig van betévé falatjuk, a sors ildözi őket; valamikor szabad és díesőséges életéről álmodoztak s most ülnek kicsiny szobáikban s névtelen munkáik nyomtalanul vesznek el s nagy erőfeszítéssel dolgoznak mégis, hogy rosszul díjazott hivatalukat megtarthassák. Ha van olykor egy-egy szerencsés öletük, azt rögtön eladják, rögtön bele dobják egy rövid életű cikkbe és az ölet elpusztul legott. Mit kapnak érte? Oh, nyomorult bért, nyomorult bért és kevés örömet. Ezeket az embereket kellene buzdítani, honorálni. Nem veszne el az a pénz, legalább szabad és becsületes újságíróadalom támadna Norvégiában. És mennyivel inkább szól a szívünkhez ez az újságíró, aki mindennapos munkájával keresi a maga és gyermekei kenyerét, mint ez a sok író, aki egy év slatt nagy kinnal kiizzad egy könyvet s aztán hasra fekszik s ugy várja a babért — az ösztöndíjat.

Norem, a színész ösztönpörödvé ült a helyén, egy szót sem szolt, egyre pislogott s fáradtan, lomhán szivta a szivarját. Végre felpillantott, kiöntötte a sörét és így szolt:

— Igen, Milde, ha komoly szándékod, hogy fizetsz valamit, akkor hát hozass egy üveget... Milde rögtön hozott egy üveg sört.

E pillanatban kinyitott a vendéglő ajtaja, Irgens és Agota lépett be rajta. Egy pillanatra megálltak az ajtóban, körülnéztek. Agota egy esőpöpet sem volt zavarban s nem nyugtalaní-kodott. Mikor azonban Koldevint megpillantotta, egy pár lépést hátrált, mosolygott, kinyitotta a száját, hangosan akart köszönni. Koldevin rá-bámuit, gépiesen tapogatta a kabátgombjai helyét, de útve maradt.

Az egész jelenet egy pillanatig tartott.

Irgens és Agota az asztalhoz léptek, köszön-tek s leültek. Ágota kezét nyújtott Koldevinnek. Milde azt kérdezte, hogy mit akarnak inni.

— Későn jöttök — mondta nevetve. — Koráb-ban kellett volna jönnötök, most már vége van az előadásnak. Koldevin ur igazságokat mondott.

Irgens felpillantott, gyorsan ránézett Kolde-vinre s miközben szivarra gyújtott, így szolt:

— Már egyszer végig élveztem Koldevin ur társaságát Tivoliban; egyelőre elég belőle.

Irgens alig tudta elpálistolni haragját. Másodszor is ránézett Koldevinre, akik kevésse előbb a lakása előtt látott. Vagy félőrágott ott állt ez az ember s Irgens nem tudott kijönni a szobából, amíg Koldevin el nem távozott. Agota is a szobában volt. Szerencsés véletlen vezette arra Grande ügyvédet, mert ha véletlenül Grande nem fogja el Koldevint, talán még most sem szabadult volna. És hogy állt ott ez az ember?

Mint valami órség, meg sem moccant a helyéről. Irgens dühöngött, alig tudta visszatartani Agotát, hogy az ablakhoz ne menjen. Pedig csak ki kellett volna néznie, Koldevin rögtön meglátta volna. Nem bujt el egyenesen állt ott, mintha csak azt akarta volna, hogy észrevegyék. Való-sággal oszromzár alatt tartotta őket.

Koldevin most zavarban volt, a sörös korsó fülel játszott s a padlóra szegelte a tekintetét.

— Bizony, Irgens, a költők megkapták a magukét — folytatta Milde. — Azt hiszed talán, hogy az elég volt, amit Tivoliban kaptatok? Oh, az csak előjáték volt, hízgelés a maihoz képest, tej, méz.

Ti nem vagytok uttörők, nem vagytok utol-érhetlenek, nem; azután meg igen sok rosz tulajdonsággal vagytok megverve, többek közt avval is, hogy féltékenykedtek egymásra, s min-denfélre gonosz csapdát állítottok fel. Hehe, ugy-e magadra ismeresz?

Irgens a vállát vonogatta.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

A szeszkontingens.

Budapest, május 2.

Az a törvényjavaslat, amelyet Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház tegnapi ülésén a szeszkontingens szabályozó 1899. évi törvények módosításáról benyújtott, minden esetre alkalmas arra, hogy némi megnyugvást keltsen az érdekeltek körében, legalább ama török vésekkel szemben, amelyeknek úgy látszik nem volt egyéb céljuk mint az, hogy egy még nemrégiben virágzó iparágunkat törvényes rendelkezésekkel mesterségesen tönkre tegyék. Feltétlenül elismerést érdemel a javaslatot benyújtó miniszter azért, hogy ezen, nagy nyomattal fellépő tulzó igyekezettel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a létező ipar' lehetőleg fenn kell tartani és azon gyárak részére, amelyekbe milliók vannak beruházva, lehetővé kell tenni azt, hogy a közzgazdaság és így közvetve az állam pénzügyei javára továbbra is üdvös munkát fejlessenek ki. Amennyire megnyugtató ez, épp oly végzetes hiba lett volna a közzgazdasági élet egyik ágát bármelyik másik ágának kedvéért megfosztani természetesen jogaival. Mert az iparos, ha egyebet nem, ha állami dédelgetést nem, de annyit legalább is bizonyára megkövetelhet, hogy az állam mesterségesen tönkre ne tegye. Pedig ezt akarták az ipari szeszgyárak ellenesei, akik a legutóbbi szakértekezlet alkalmával a cinizmussal határos követelésekkel léptek fel.

Természetes, hogy itt is bekövetkezett az a kényszerűség, amely mindenütt beáll, ahol két ellentétes áramlat küzdelmének terén törvényhozási szabályozás válik szükségessé. A kormány e javaslatában, mondhatni, fele utján állott meg: nem ragadta magát igazságtalanságra, de a részletekben annyit engedmenyt tett a mezőgazdasági szeszgyáraknak, hogy az ipari szeszgyárak jogosaknak vélt igényeikben éppen nem érzik magukat kielégítetteknek. Pedig az ipari szeszgyárak soha sem igényeltek többet mint azt, hogy üzemüket lehetőleg ne tegyék és hogy amenny is már lezártított kontingensüket még inkább ne redukálják. Hiába keresnek tehát ellenmondást abban, ha most az ipari szeszgyárak ezen további redukció fejében kártalanítást igényelnek. Hiszen abban mindenki csak a legszerűebb és mondhatni, az önfenntartási ösztönből szükségszerűleg folyó álláspontot láthatja, ha az ipari szeszgyárak ragaszkodnak mostani mérsékelt kontingensükhöz, amelynek fenntartása mellett az állam a mezőgazdasági szeszgyáraknak még mindig nyithatna új fejlődési teret, amit az ipari szeszgyárak, dacára az ebből támadó újabb versenynek, egy cseppet sem vennének rossz néven; de ha az állam ezt nem teszi vagy tetheti, akkor ne esdálkozzék senki azon, ha az ipari szeszgyárak szerzett jogaik megsemmisítéséért illető kártérítést követelnek.

A javaslat sokban eltér attól a tervezettől, amely az angett tanácskozásainak szolgált alapjával. A módosítások nagyjából a mezőgazdasági üzemnek válnak javára. Először ugyanis a mezőgazdasági szeszgyáraknak évente kiutalandó mennyiség 6000 hl.-ról 9000 hl.-re emeltetett fel, ami által az ipari szeszgyáraktól a kontingens gyorsabban és nagyobb mennyiségekben vonják el. Az minden esetre csak helyesíthető, hogy e 9000 hektoliterből 3000 a 960 hl. törzskontingensnél kevesebb mennyiséggel dolgozó régi mezőgazdasági gyárakhoz lesz utalandó, mert a régi mezőgazdasági gyárak az ujonnan keletkezettekkel szemben tényleg nagyrészt hátrányban voltak. Másodsor a szaktanácskozás előtt fektült tervezet 5. §-a szerint kényszerlevonásoknál a 3650 hl.-nél többel dolgozó ipari és a 960 hl.-nél többel dolgozó mezőgazdasági szeszgyárak egyformán részesednek, holott a mostani javaslat 6. §-a szerint a levonásból kétharmad kizárólag az ipari, egyharmad pedig fele részben az ipari és fele részben a mezőgazdasági szeszgyárakat terhelné, úgy, hogy ez utóbbiak az ipari szeszgyárakat érő tehernek csak 1/3 részét viselnék. Mondanunk sem kell, hogy ez az ipari szeszgyárak üzemére mennyire hátrányos.

Ami engedmény a jelenlegi javaslatban a szakértekezleti tervezethez képest az ipari szeszgyáraknak tette, az a következő: Először az azonnal levonandó 40.000 hektoliter fejében az ipari szeszgyárak kártalanítást nyernek. Másodsor az, hogy a kényszerlevonások fejében járó kártalanítás mérvé 70 koronában állapították meg. Nem vették ellenben figyelembe az ipari érdekelteket azt a jogosult kívánását, hogy oly ipari gyárak kontingensének utólagos kiegészítését, a melyek részére az 1899. XXII. törvény-cikkkel korábbi törzskontingensnek egyenye-dőnél kevesebb utaltatott ki, a 40.000 hektoliterből előre leendő levomást utján fedezzék, nem pedig az ipari gyáraknak jelenlegi törzskontingenséből. Ennek következtében pedig az eredeti

törzskontingens ujjabb, igen érzékeny redukciója áll be.

Avval a 3 1/2 koronányi csekély kártalanítással, amely a 40.000 hektoliterre nézve meg van állapítva, az ipari érdekeltek semmiképp sem lehetnek megalégedve, mert az a kár, amelyet az illető gyárak az idő előtti levonással szenvednek, jóval tetemesebb. Ez kétféle módon is megállapítható: egyfelől kitűnik ez a kontingentáltság a kontingensben kívüli szesz árkülönbségéből, amely ma körülbelül hektoliterenként 16 korona, amint ezt a szakértekezleten is kifejtették. Másfelől, ha számba vesszük a termelési költségek fokozódását a csökkenő kontingensszűzhez képest és hozzászámítjuk a kontingens csökkenésével elmaradó hasznot, ami mindössze hektoliterenként legalább tíz koronára rug, határozottan megállapítható, hogy a kártalanítás összeg 3 1/2 korona helyett legalább is 10 koronában lett volna hektoliterenként megállapítandó.

Az a hetven koronányi kártalanítás, amely a kényszerlevonások esetére állapították meg, megközelítőleg sem fedezi azt a kárt, amelyet az ipari szeszgyárak kontingensüknek fokozatos lezártítása mellett szenvednek. Helyes az az elv, hogy a kártalanításon ne nyereszkezhessenek az ipari vállalatok, de épp oly helyes az is, hogy a kár pedig teljesen fedeztessék, erre azonban hektoliterenként 100 korona, avagy igen kedvező körülmények között legalább is nyolevan korona volna szükséges.

A 40.000 hektoliterét megállapított 70 koronás kártalanítás, úgy látszik, 5 százalékos kamatoztatás alapján van kiszámítva. Ez azonban téves, mert csak a kamatok vannak figyelembe véve, nem pedig a tőkevesztés, holott a 40.000 hektoliter elvonása valóságos vagyonvesztés, nem pedig kamatvesztéséget jelent; a hektoliterenkénti 10 korona kártalanítás tehát a legeszkélyebb összeg, amelyet az ipari szeszgyárak méltán igényelhetnek.

Ipar és kereskedelem.

A magyar nők iparpártolása. Hegedűs Sándorné, a magyar nők iparpártoló bizottságának elnöke a következő levelet küldte a budapesti kereskedelmi egyesületekhez:

A magyar nők állandó iparpártoló bizottsága nevében van szerencsém a tek. elnökség nagybecsű figyelmét arra a mozgalomra irányítani, amely a magyar ipar termékeinek minél hathatóbban fölkarolását és terjesztését célozza. E mozgalomban igen fontos tényezőnek ismerjük föl a magyar kereskedő-ösztályt, amelynek közreműködésétől a legtöbbet kell várnunk. És bár ismerjük a mi kereskedőink hazafias érzését és a magyar ipar pártolása érdekében eddig is kifejtett sikerteljes közreműködését, mégis elengedhetlen kötelességünknek tartjuk a t. elnökséget felkérni, hogy a május 12—28-ig a városi iparszarnokban rendezendő honi szöveg, fonó, ruházati és bődízmű kiállítás különös figyelmérel méltatni s arra összes tagjainak figyelmét körölvében nyomatékosan felhívni szíveskedjék.

Mert azt kérjük és várjuk a t. kereskedő uraktól, hogy üzletükben mindig előkelő és bőseges helyet biztosítsanak a magyar cikknek, hogy ők hívják fel alkalmas módon a fogyasztó közönség figyelmét a magyar termékekre, mert az iparosnak a földolga a jó és versenyképes áru előállításra, ennek a legszelebb körökben való terjesztésére azonban csakis a kereskedő erkélyes és céltudatos, kitartó és rendszeres közreműködésétől várhatja. Ezért nemcsak azt kérjük, hogy a tisztelt kereskedő urak esetleg az iparosnak az áru előállítására nevező adandó jó tanácsok és instrukciók által mindent elkövessenek a magyar cikkek kelendőségének hathatós előmozdítása érdekében, hanem azt is, hogy tulajdonképpen ők hódítsák meg folytonos tájékoztatásuk és buzdításuk által a fogyasztót a magyar cikkek rendszeres vásárlása és terjesztése ügyének s végre, hogy a fogyasztó közönség legszelebb részét érdeke vonják és eszközök révén állandóan ében is tartják.

Ily irányban kérjük szives közreműködésüket s hogy az összetartó kapcsolati bizottságunk és a t. kereskedő-ösztály között állandóan tartó és a további akció részleteiben is érvényesíthető legyen, kérem, hogy bizottságunkban a t. egyesület magát három taggal képviseltesse.

A bizottság legközelebbi ülése szombaton, május 5-ikén délután 5 órákor lesz az Országos Ipar-egyesület helyiségében. A t. egyesület kiküldendő képviselőit kérjük, hogy ez ülésen már részt vegni szíveskedjenek.

A Holtzspach cég estében. A kereskedelmi és váltótörvénysek egy itteni bankcég kértére a Holtzspach A. cég ellen a csődöt megnyitotta. A tümeg helyzete régebbi közlésekből ismertes és semmiféle irányban sem szenvedett lényeges változást. A csődnívítás különben amenny is szükségessé vált volna, mert több letöltetés, melyet a fizetésképtelenség közzététele óta néhány, aránylag csekély összegekkel érdekel bítelő végzett, a bathavi határidő lejártával a legközelebbi napokban megtámadhatatlanná lett volna, amit a felszámolás alatt levő cégnek nem volt szabad megengednie. Valószínű egyébként, hogy a csődöt aránylag rövid idő alatt lebonyolítják és hogy további komplikációk nem fognak előállni.

A csődtömeg főhitelezője a Haas és Deutch cég (nem pedig az általa alapított Egyesült Építő és Ipar r.-t, amely a Holtzspach céggel semminképp összekötöttségben sem állt.) A többi hitelezők követelése aránylag nagyon szerény összegeket tüntetnek fel. A cégnek nagyon értékes ingatlanai első helyen fővárosi bankok jelzálogkötelezőneivel vannak megterhelve, amely kölcsönöket az ingatlanok értéke bőven fedezi.

Az Országos Ipar-egyesület villamosági szakosztálya csütörtökön május 3-ikán délután 5 órákor az egyesület helyiségében (VI. Uj-utca 4. szám, I. emelet) ülést tart. A napirend tárgya: 1. Elnöki előterjesztések. 2. Az autonóm-váltartya a villamos ipar érdekei szempontjából. 3. Indítványok.

Első Leánykiházasítási Egyesület mint szövetezet. Folyó évi április hóban 1136 jutalékrész irratott be és nászjutalékok fejében 26.694 korona 46 fillér fizetett ki. 1900. január 1-től április 30-ig beirt összes jutalékrészek száma 4858 és a kifizetett nászjutalékok összege 130.548 korona 69 fillér.

Észlelések. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 37.50 korona pénzben, 38.— korona aruban. — *Levonás* 41.80 korona pénzben, illetve 42.20 korona aruban.

Kirándulási hajójáratok. A Magyar Golyam-és Tengerhajózási Részvénytársaság május 6-ikától kezdve minden vasnap és ünnepponnap külön kirándulási hajót indít Budapestről Visegrád-Nagyamarosra s onnan vissza Budapestre és pedig a szentendrei Dunában levő összes állomások érintésével.

A külön gőzös Budapestről (Eötvös-tér) reggel 7 órákor indul s Nagymarostól esti 6 óra 45 perckor, Visegrádról pedig esti 7 órákor indul vissza és körülbelül 1/2 órákor este érkezik Budapestre.

A menettéri jegyek igen olcsók, amennyiben Budapest—Visegrád—Nagyamaros között egy l-ső osztályú menettéri jegy ára 2 korona, egy II. osztályú menettéri jegy ára pedig 1 korona 30 fillér.

Harmadosztályú jegyek ezekre a hajókra nem adnak ki.

A budapesti gabonatózsdé.

Budapest, május 2.

A máimok tartózkodása következtében a forgalom nehezen fejlődött. Nyugodt hangulat mellett 22.000 métermázsát tett a forgalom. A buza ára 5 fillérral olcsóbb volt. Zárlat felé néhány hajórakományt változatlan tegnapi árákon helyeztek el.

Egyéb gabbaneműekben lanya volt a forgalom, változatlan árákkal. Rozs 5 fillérral olcsóbb.

Eladatott:

Buza, Tiszavideki: 100 mm. 81 k. 8 K. 47 1/2 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 45 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 47 1/2 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 78 5 k. 8 K. 20 f. sárga, 100 mm. 77 k. 8 K. 10 f. felső.

Pest megyei: 100 mm. 79 6 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 400 mm. 79 k. 8 K. 20 f. sárga, kev., 200 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 78 5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 78 5 k. 8 K. 20 f., 500 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 150 mm. 77 8 k. 8 K. 07 1/2 f., 300 mm. 77 k. 8 K. 10 f.

Fehérmegyei: 200 mm. 77 k. 8 K. 20 f., 760 mm. 75 k. 7 K. 97 1/2 f.

Erdélyi: 150 mm. 79 2 k. 8 K. 30 f., 50 mm. 79 2 k. 8 K. 30 f., 60 mm. 79 5 k. 8 K. 30 f., 70 mm. 79 f. 8 K. 30 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 10 f., 500 mm. 77 k. 7 K. 30 f. hibás.

Bácskai: 4800 mm. 74 3 k. 8 K. 10 f.

Szerbiai: 3050 mm. 74 5 k. 7 K. 37 1/2 f.

Nind 3 hónapra.

Ross: 600 mm. 7 k. — f., 500 mm. 6 k. 97 f., 500 mm. 6 k. 80 f.

Tengeri: 200 mm. 5 k. 65 f.

Zab: 150 mm. 5 k. 57 1/2 f., 100 mm. 5 k. 40 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készrua hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktörzsek szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	klós	100 kilogramm ár		100 liter mm ár	
		K-161	K-16	K-161	K-16
szévedéki	6	7,70	7,85	7,90	8,05
"	7	7,80	8,15	8,20	8,35
"	7	7,55	8,20	8,10	8,50
"	7	7,40	8,10	8,10	8,50
félszemélyi	6	7,30	7,40	7,50	7,90
"	7	7,10	7,10	7,10	8,20
"	7	7,10	7,05	7,10	8,20
pestvidéki	6	7,20	7,30	7,40	7,80
"	7	7,30	7,40	7,50	8,10
"	7	7,20	7,10	7,10	8,10
"	7	7,20	7,10	7,10	8,10
bánási	6	7,20	7,30	7,40	7,80
"	7	7,30	7,40	7,50	7,90
"	7	7,20	7,30	7,40	7,80
"	7	7,20	7,30	7,40	7,80
bácskai	6	7,10	7,20	7,30	7,70
"	7	7,10	7,20	7,30	7,70
"	7	7,10	7,20	7,30	7,70
"	7	7,10	7,20	7,30	7,70

Egyéb gabbaneműek	klós	100 kilogramm ár	
		K-161	K-16
Rozs	uj olcsórendű	—	6,65
"	olsórendű	—	6,65
Arpa	alsórendű	—	6,30
"	árceni való	—	6,30
"	büfézésre való	—	6,30
Zab	alsórendű	—	6,14
Tengeri	m. szemű	—	6,30
Repece	uj káposzta	—	13,00
Köles	bánási	—	6,00

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Table with 2 columns: Item (Buza májusra, Rozs májusra, etc.) and Price range (e.g., 7.80-7.84-7.88-7.91-7.92).

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with 2 columns: Item (Buza 1900. áprilisra, Buza októberre, etc.) and Price (e.g., 0. — pénz 0. — ár).

Délután fél 5 órakor zárul:

Table with 2 columns: Item (Buza májusra 1900., Buza októberre 1900., etc.) and Price (e.g., 7.98-7.99).

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde gyenge frankfurti és berlini zárlatok nyomásból hatása alatt lanyhán indult és kezdetétől végig gyenge maradt.

Az összes értékek lefelé irányultak s gyengén zárlatnak. A zárlat csendes volt.

A bányapiac lanyha volt, bár a mi bányáértékeink, élőkön Rimamurányival, nem tükrözték teljes mértékben vissza a külföldi bányapiacokon beállott áreséseket.

A helyi piacon csupán Kőztúiban volt némi üzlet, ismét 1-2 koronával olcsóbban.

A déli tőzsde, jobb külföldre kissé javult, a zárlatok tartott maradt.

A helyi piac is némileg jobb volt, igen alárendelt forgalom mellett.

A valutapiac változatlan.

Az előtőzsde: lanyha.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 737.—737.50. Osztrák hitelrészvény 730.—731.—. Osztrák-magyar államvasut 640.75-641.75. Rimamurányi vasúti részvény 616.—618.—. Kőzúti vasut 640.— korona.

A déli tőzsde:

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 737.—738.50. Osztrák hitelrészvény 729.70-731.30. Osztrák-magyar államvasut 641.50-642.75. Jelzálogbank 459.—459.50. Leszámlító-bank 492.25-493.—. Kőzúti vasut részvény 640.—642.—. Rimamurányi vasúti részvény 616.25-617.50 korona.

Útőzsde. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 731.60. Magyar hitelrészvény 738.—. Leszámlító bank 492.—. Rimamurányi vasúti 617.—. Osztrák-magyar államvasut 644.—. Kőzúti vasut 641.50. Villamos vasut 332.— korona árfolyammal.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árnyegbiztonság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar ——— korona, vörös aprószemű ——— korona, vörös erdőnyi ——— korona, vörös bánsági ——— korona, közepsemű ——— korona, nagysemű ——— korona. Disznózsír: budapesti 61.—62.— korona, vidéki ——— korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki ——— korona, városi 4 darabos 49.—49.50 korona, 3 darabos 53.—54.— korona, füstölt ——— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 17.75-18.— korona, 120 darabos ——— korona, 100 darabos 23.50-24.— korona, 85 darabos 29.—29.50 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 16.25-16.50 korona, 100 darabos 22.25-22.50 korona, 85 darabos 28.—28.25 korona. Szilvazs: szlávóniai 18.50-19.— korona, szerbiai 16.50-17.— korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabontőzsde.

Bécs, május 2. (A Budapesti Napló telefonjelentése.)

A határidőszletben a külföldi lanyha árfolyamok következtében s a mindenfelől jelentett kedvező időjárási viszonyok miatt élnék eladási kedv állott be. Tegnapi buza május-juniusra 8.16-8.11, buza őszre 8.35-8.27, rozs május-juniusra 7.24-7.20, rozs őszre 7.40-7.33-7.34, zab május-juniusra 5.48-5.44, zab őszre 5.71-5.70, tenzéri május-ju-

nusra 8.88-8.82, tenzéri július-augusztusra 6.—5.92 koronán kelt.

Ma aránylag javulás jelentkezett minden felütnök nekül, mert jöllehet New York kedvezőbb árfolyamokat jelentett, azonban ezeket paralizálták a lanyha párisi árfolyamok. Zárlatok maradtak: Buza őszre 8.28-8.31-8.29, rozs őszre 7.40-7.42-7.37, 7.38, zab május-juniusra 5.50-5.48, zab őszre 5.72, tenzéri május-juniusra 5.86-5.80-5.87; egyrészt jegyeztettek: buza május-juniusra 8.12-8.14, rozs május-juniusra 7.23-7.25, tenzéri július-augusztusra 5.99-5.96, repece augusztus-szeptemberre 13.20-13.30 koronán.

Felmondottak tegnapi 15000 métermázsza zabot, 5000 métermázsza tenzert; ma 3000 métermázsza zabot, 10,000 métermázsza tenzert.

A készárúk piacán tegnapi szilárdabb volt az irányzat s ennek következtében buza, rozs és tenzéri a hétfői gyöngülést, az öt fillérvény hanyatlást bebozta. Ma gyöngébben állott a buza és rozs s csak egyes kötések történtek. Eladatok 76 kilogramm buza 7.50 koronán és 77-78 kilogramm 7.70 koronán B-Gyarmatról; rozs első minőségű 76 kilogramm 6.80 koronán B-Gyarmatról, prima szlávóniai 7.00 koronán Marehegről. A tőzsde szilárdan zárult. Maradt: buza május-juniusra 8.20, buza őszre 8.38, rozs május-juniusra 7.25, rozs őszre 7.48, zab őszre 5.53, tenzéri május-juniusra 5.96-5.95, tenzéri július-augusztusra 6.06 koronán.

A bécsi értéktőzsde.

A berlini tőzsdéről jelentett nagyobb árfolyam meggyöngültette az előtőzsdét.

Déli tőzsdén szilárdult az üzlet, gyöngye Berlinre. Zárlat szilárd.

Bécs, május 2. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyárjádék 117.—. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 138.75. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 99.50. Magyar keleti vasúti állami kötvény 117.20. Magyar losánitól és pénzügybank 490.—. Rimamurányi vasúti részvény 616.—. Magyar koronaárjádék 92.25. 4% os Magyar földtőz. kötvény 92.60. Magyar hitelbank részvény 734.60. Magyar uveroménv kölcsön sorsjegye 164.40. Kassa-oderbergi vasúti részvény 352.—. Magyar kereskedelmi bank 372.—.

Bécs, május 2. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2% papírjádék 98.95. 4% os osztrák aranyárjádék 117.45. 1860-iki sorsjegy 136.20. Osztrák hitelrészvény 400.—. Angol-osztrák bank 291.50. Bécsi bankkezesület 521.—. Osztrák-magyar bank 1761. Déli vasut 114.—. Dunagőzhatalmasi részvény 735.—. Donánvészvény 304.50. Cászári és királyi arany 113.88. Német bankváltók 118.35. 4% os ezüst árjádék 92.50. Osztrák koronaárjádék 98.05. 1894-iki sorsjegy 202.—. Osztrák hitelintézet részvény 731.50. Unionbank 586.—. Osztrák Länderbank 412.—. Osztrák-magyar Államvasut 644.—. Elbavölgyi vasut 482.—. Alpesi bányavészvény 535.—. 20 frankos arany 19.27. Londoni váltóár 242.80. Bécsi Tramway 371.—. Az irányzat szilárd.

Bécs, május 2. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni megismerőszletben a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 731.75. Magyar hitelrészvény 741.—. Angol-Osztrák bank 292.—. Union bank 521.—. Länderbank 586.50. bankkezesület 463.—. osztrák-magyar államvasut részvény 644.50. északnyugati vasut részv. 114.—. elbavölgyi vasut 481.—. dunagőzház részv. 467.—. alpesi bányavészvény 303.50. májusi jádék 616.—. osztrák koronaárjádék 93.25. magyar arany 98.95. magyar koronaárjádék 92.25. német birodalmi márká részpénz 117.75 utimóra 118.42. török sorsjegyek ——. Rimamurányi vasúti ——. déli vasut 19.27. donánvészvény ——. Napoleon d'or ——. Lombard ——.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, május 2. (Zárlat.) 4 1/2% os papírjádék és tőzsdesorozni adó tervehet volt emelése eleinte jelentősen lecsökkent a bankrészvények árát, ellenben a vasrészvények nagyon szilárdak voltak a raindividendó és jelszálai és felső-szlávóniai piaci helyzetből érkező kedvező jelentésekre. A mendem és schwertzi kohók kedvező eredményei is kedvező hatással voltak ezekre az értékpapírokra. A konorészvények emelkedése kedvezően hatott a kőszénrészvényekre és bankrészvényekre úgy, hogy az irányzat általában megelégedett. A jádékpiac tartotta magát. Vasúti részvényekben nem volt élénkiség. Magánleszámlított kamat 4% os.

Berlin, május 2. (Zárlat.) 4 1/2% os papírjádék ——. 4% osztrák aranyárjádék ——. Elbavölgyi vasut ——. Magyar koronaárjádék 92.—. Osztrák-magyar államvasut 136.75. Kassa-oderbergi vasut ——. Bécsi váltóár 84.45. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.—. Alpesi bányavészvény ——. Disconto-Commandit 186.25. Általános villamosági Edison 218.10. Gelsenkircheneri 218.60. Laurakohó 163.75. 4 1/2% ezüstjádék 97.60. 4% magyar aranyárjádék 97.75. Osztrák hitelrészvény 227.40. Déli vasut 26.90. Károly Laio vasut ——. Orosz bankjegy 216.10. 4% uj orosz kölcsön ——. Török donánvészvény 153.—. Olasz jádék 95.40. Magyar hitelbank ——. Dynamit Trust 159.—. Harpeni 228.25. Az irányzat szilárd.

Berlin, május 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Nagyszázalékos magyar aranyárjádék 97.75. Magyar koronaárjádék 92.—. Osztrák hitelrészvény 227.75. Osztrák-magyar államvasut 136.90. Déli vasut 26.90. Északnyugati vasut ——. Elbavölgyi vasut ——. Orosz bankjegy középénz ——. Buschtiehradi 303.50. Orosz bankjegy 95.40. (Ultimo.) Lombard ——. Szilárd.

Hamburg, május 2. (Zárlat.) 4 1/2% os jádékárjádék 97.60. 1860. sorsjegy 138.—. Déli vasut 27.—. 4% osztrák aranyárjádék 97.75. Osztrák hitelrészvény 227.40. Osztrák-magyar államvasut 136.80. Olasz jádék 95.50. 4% magyar aranyárjádék 97.60. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, május 2. (Zárlat.) 4 1/2% os papírjádék 98.10. 4% osztrák aranyárjádék 98.60. Magyar korona-

árjádék 92.20. Osztrák-magyar bank 126.35. Déli vasut 27.10. Elbavölgyi vasut 119.90. Londoni váltóár 205.10. Bécsi bankkezesület 131.70. Villamos részvény 140.50. 8% os magyar aranyárjádék 97.70. 4 1/2% os osztrák jádékárjádék 97.90. 4% os magyar aranyárjádék 97.70. Osztrák hitelrészvény 227.10. Osztrák-magyar államvasut 136.50. Északny. vasut 116.—. Bécsi váltóár 843.25. Párisi váltóár 814.83. Unionbank ——. Alpesi bányavészvény ——. Az irányzat szilárdabb.

Frankfurt, május 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 227.75. Osztrák-magyar államvasut 137.20. Déli vasut 27.10. Osztrák aranyárjádék ——. Olasz jádék ——. Laura-kohó 264.20. Harpeni 230.40. Discont 186.75. Alpesi ——. Bécsi bankkezesület ——. Szilárd.

Páris, május 2. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 689.—. 4% osztrák aranyárjádék 98.—. Osztrák Länderbank ——. 3% os francia jádék 101.02. Ottonbanbank 578.—. 3 1/2% os francia jádék 101.85. Alpesi bányavészvény ——. Déli vasut ——. 4% os magyar aranyárjádék 97.75. Párisi bankrészvény 1165.—. Olasz jádék 95.85. Francia törleszt. jádék ——. Osztrák földhitelintézet részvény 1310.—. Török donánvészvény 328.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Május 2. A sertésüzlet irgalmazta változatlan. A) Hízott sertés: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm fellüli súlyban) 104.—106 fillérg. Öreg közep párónkint 800-340 kilogramm terjedő súlyban ——— krajcárig. Fialat nehéz (párónkint 220 kilogramm fellüli súlyban) 108-110—fillérg. Fialat közép (párónkint 251-320 kilogramm való súlyban) 107-108 fillérg. Fialat könnyű párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban 105-107 fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (párónkint 280 kilogramm fellüli súlyban) ——— krajcárig. Közep (párónkint 220-260 kilogramm súlyban ——— krajcárig. — Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (párónkint 320 kilogramm fellüli súlyban) ——— fillérg. — Közép (párónkint 250-320 kilogramm terjedő súlyban) ——— fillérg. — Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) ——— fillérg. — IV. Romániai eredetű (Steinh.) Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ——— fillérg. — Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 290 kilogramm fellüli súlyban) 107-108 fillérg. — Közép (párónkint 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 104-106 fillérg. — Sertés: I. A) Magyar elsőrendű: 100. ápr. hó 30. napján volt készlet 40264 darab, 1900. május hó 1. napján felhatalozott 893 darab, 1900. évi május 1. napján elszállított 252 darab, 1900. május hó 2. napjára maradt készletben 40705 darab.

Időjelzés.

— A m. kir. orszácos meteorológiai intézet jelentése. —

A helyzet komplikálódott. Németország fölött zárt maximum alakult és ezidővel keleten és dényugaton is emelkedett a légnyomás. Depressziók vannak északnyugaton, a Finn-öböl fölött, továbbá a Földközi-tengeren.

Az európai időjárás az Alpok és Kárpátok vidékét kivéve, ahol gyakori zivatrok voltak, túlnyomóan derült, száraz és igen enyhe.

Hazánkban az idő, aránylag magas hőmérséklet mellett, kiválóan zivatarra hajló. Az országnak majdnem minden részétől jelentenek zivatárokat. Budapestben este záporral sűrű jég esett. Jéges volt még Nagy-Szombathely és Magyar-Ovóvot.

Küldés: Tulnyomóan derült, száraz és meleg idő várható helyenkint még zivatorkkal.

Vizárlás.

Table with columns for location (e.g., Dunán, Tiszán, Körösön) and water level measurements (e.g., méter, m. 1. 30.).

Tavaszi és nyári évad 1900.

Válódó brünni szövetek

Egy 3-10 méter hosszú szelvény, elegendő teljes fertőtöltésre (kabát, mellény és nadrág) ár csak 2.75, 3.70, 4.80 forint

Siegel-Imhof Brünben.

Minta ingyen és bérmentve. Mintának megfelelő kizöl-galásról kezeskedünk. A magánrevonok, aki a szöveteket közvetlenül a felelősegűl a gyár székhelyén megrendeli, előnyös feltételeknek.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.
Arnoldson Sigrid assz. vendégfelléptével.
A tévedt nő.
Opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzette Verdi.
Szövegét írta Piave.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.
Kénytelen házasság.
Vigjáték 1 felvonásban. Irta Molière.
U t á n a :
A kis marquisné.
Vigjáték 3 felvonásban. Irta Meilhac és Halévy.
Fordította Adorján Sándor.
Személyek:
Boisgommeux Dörsö Henriette Csillag T.
Kergazon Nádaj Juliette Nagy I.
A lovag Gabányi Martine Palotai
Mouche Nádaj B. Georgette Keczeri
Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.
Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.
Harmadszor:
A pólyásbaba.
Bohózat 3 felvonásban. Lawrence Sterner angol eredetű és Marquis Góza fordítása után átírdogozta és magyar színré alkalmazta Szomahazy István.
Személyek:
Tamássy Vendrei Huszár Góth
Ella Deli Menyét Manó Szerényi
Margit Hajdu Irma Haraszthy
Vass János Hegedüs Payer Emma Pécsi P.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NEPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.
Blaha Lujza asszony mint vendég.
Ingenyelők.
Eredeti népszínházi dalokkal 3 felvonásban. Irta: Vidor Pál. Zenéjét szerzettek Szentirmai és Serly.
Személyek:
Boross János Németh Fürgéné Siposné
Mári, neje Csatai Jani, a fia Vilor
Luiza, leányuk Kápolnai Kis Sári Blaha
Weiner Vilmos Szirmai Kovács Tollagi
Balog István Szerdahelyi Wurm Ujvári
Bodi Ferenc Kiss M. Stark Kenedich
Gangos Eszter Lukács J. Varga Gondos
Kezdeté 7 1/2 óraker.

FOLIES CAPRICE

Ma nagy ujdonsági est!!
11 óraker:
Die Hochstaplerin.
Bohózat Leitner H.-től.
Megelőzőleg 10 óraker. Megelőzőleg 10 óraker.
Szenzációs ujdonság!

A csonkafülű ember.

Bohózat. F. de Croiset eszméje után írta Etienne.
Rendező Rott S.
Személyek:
Bachrub Jeremiás zabnagykereskedő Pfeifer M.
Célia, neje ... Schindlerné G.
Hajnalka, leányuk ... Ferenczy Zs.
Dr. Kazár Ede ügyvéd, melleleg milliomos ... Rott S.
Dr. Spitz Gerő, ideggyógyász ... Steinhardt G.
Szimathy Leó hírlapíró ... Füst B.
Gedeon, Dr. Kazár szolgája ... Peterdi Gy.
Adonyi Mariska műlovarnó ... Jungwirth C.
Lili, szobalány egy budapesti nagyszállóban ... St. Lengyel G.
James, főpincér ... Echten K.
Ujságárus, távirószóla.
Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagyszállóban, Dr. Kazár külön lakosztályán.

KÖRÜTI FÜRDŐ
GÖZMOSÓ
A gőzmosóda gyorsan és gondosan teljesíti megbízásait.
Erzsébetkörút 51-53.
Gőz-, porcellán- és kádfürdők.
Téli-nyári uszoda.
Hidegvíz-cúra.

Pontos minden háztartásnak!
A jelen évnegyed alkalmával ajánljuk dusan felszerelt
szőnyeg-, függöny-, ágy- és asztalterítő valamint
butorszövet raktárunkat.
Jó minőségű és ízletes mintájú árunk a lehető mérsékelt áron kaphatók.
Vidéki megrendelések lelkismeretesen teljesíttetnek
Leinkauf és Presser VII., Király-utca 15. sz.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma Ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vasteste csóra. A grönnyörű tóli kerten kívül a mulatságok lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes főhértorem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7 1/2-óraker. Kezdeté 8 1/2-óraker.
Méréskelt nyári idény helyárakkal. Páratlan fűnyes síke.
A májusi műsor az igazi szenzációk láncolata. Felülmulhatlan sikert ért el

„Az Örvény tánc”

Danse aérienne. Valse de Tourbillon az ALEXTESTVÉREK ez a csodálatra ragadó mutatványa, továbbá

Moraw Adél

szubrett és bravur énekesnő.

Les Carangeots

a legkiválóbb akrobáták.
Charles Pauly
a legtekélyesebb fűny művész és állathangok utánzója.

Nanon Lucie

francia excentrikus énekesnő.

Anie Anetta La belle Zarina

ének- és táncszubrett. új élekek sorozatával. Azonkívül a műsor újonnan szerződött művészel.

Helyárok koronaértékben:

I. em. páholy ... 14.- korona
II. em. páholy ... 8. "
Idegen páholyúles földsz. és I. em. I. sor 4. "
Ugyanaz II. sor ... 3. "
Idegenpáholyúles II. em. I. sor ... 3. "
Ugyanaz II. sor ... 2. "
Zenekaritűlés ... 3. "
II. em. támlásszék I-II. sor ... 2.40 "
Földszint vagy felikert belépő ... 2. "
Jegyek a nappali pénztárnál és elővetelben Weiss A. nagytárszó Károly-körút 26.
A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készíttetek.

Diszes ingaórák
5 évi jótállás mellett
részletfizetésre
kaphatók
Polgár Kálmán
órás- és ékszer-üzletében
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékre árjegyzék bérmentve.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál.

Ajánlják:
Dr. Korányi és Dr. Kéty
egyetemi tanár urak.
Ideggyógyászok, vérszegénység, emésztési zavaroknál, gyengeségeknek stb. kitűnő sikerrel használják. Árak vidékre Kőbányai vasút állomásra szállítva
I láda 30 nagy palack ... 17 K. 50 f.
I . 30 kis palack ... 13 K.
A fogyasztási adót is beleértve.
A láda és üres palackok 4 hónapra belüli bérmentes visszaszállásért 5 korona visszaszolgáltatnak.
Budapestben kapható minden fűszer- és csemegekereskedésben és poharanként a „Quisisana Automata Buffet”-ben is.
Dupla maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.
Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig ellátnak
MEGRENDELÉSI HELY:
Királysöröző Budapest-Kőbánya.

„Pilseni ősforrás”
a pilseni polgári söröző alap. 1842. világhírű gyártmánya
„Münchner Bürgerbräu”
a bajor sörök gyöngye, mint a legjobb palackosörök ajánlhatók. — Rendelések helyben díjmentesen házhoz szállíttnak, vidékre a tartósság céljából a sörök pasteurizálva küldetnek. Rendeléseket elfogad az alant jegyzett cég mint vezérképviselőség:
MEZEY és TÁRSA Budapest, IX., Ranolder-utca 4.
TELEFON 58-60.

Sternberg Ármán és Testv.
os. és kir. udvari hangszergyár.
Központi főraktárában:
Kerepesi-ut 36.
Cimbalmok

szép, erőteljes és eszes hanggal kaphatók 35 ártól felj: 500 frtig.
Külön zongora-termék: hol a legújmevesebb zongorák jutányosan beszerzethetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sark) Zenepalota. Árjegyzék egészen díjmentes.

Magyar találmány!!
Művészi kivitelű Aquarell (kézi) festés fára * fára Fa-levelező-lapok, a legizlésesebb kivitelben.

Magyar festés!
Magyar munka!
10 drb ára 2 kor.
A pénz előleges be- küldése után **bérmentve.**
Megrendelhető a kiadó- hivatalban.
Egészen új!
Gyűjtőknek meglepetés!

Minden tiszta gyapot.
Gyermekruhák, Iskola-öltöny 6 frt.
Matrózöltöny 6 frt.
Havelok 5 frt.
ROTHBERGER JAKAB
csász. és kir. udvari szállító
Váci-utca 6. szám.

Haggenmacher H. Söröző
Palackos Szalon Sör Maláta Sör.
Külföldön készítették: Gyári töltés.
125.000 HECTOLITER.
Megrendelési helyek: Budapestben V. Kádár-utca 5. Haggenmacher Kőbánya: Haggenmacher Budafok.

Fővárosi Kioszk

ezelőtt Gruber
Stefánia-uton.
A fővárosi törvényhatóság mai közgyűlésének határozata folytán ezen jól ismert kioszknak bérlete rám lett átruházva és azt **1. hó 5-én** megnyitom. Támaszkodva a legjobb európai fővárosban szerzett tapasztalataimra, reményem, miszerint sikerülni fog nagybecsű vendégeimnek ezen kioszkban — mely természetes fekvésénél fogva is kedves tartózkodási helyet képez — kellemes szórakozást nyújtani.
Naponta katonai hangversenyek.
Kiváló tisztelettel
Kolegerszky Győző
városi bérő.

Graz. Graz.
Hotel „zur goldenen Birne”
a város központjában, a meráni parkkal szemben, a legszebb fekvésű szálló, újonnan kényelmesen berendezve. Villanyvilágítás.
HUTTER J. tulajdonos.

Budapest egyedüli szakszerű intézete. Fehérneműk tisztítását — ömlesztve — külön szobákban és háza is szakszerűen intézik. **Előzőleg a fehérneműk átvizsgálata és szűrés esetén kiavattatnak.**
„HATTYU”
gőzmosó- és tisztító-intézet
vegyszer tisztítás és mű-festészet
BUDAPEST.
VII., Gizella-ut 26. sz.
saját gyár.
Elvállal legszebb kivitelre fehérnemű mosást és vasalást magánosok, szállodák, kávéházak, vendéglők és üzletek részére. A n. é. közönség szives pártfogását kéri.
A Hattyu gőzmosó- és tisztító-intézet igazgatósága.
Vidéki megrendelések pontosan és lelkismeretesen eszközöltetnek. Magtekinthető a grár a n. é. közönség rendelkezésére áll.
TELEFON.
A mosás minden chemiai szerek nélkül történik.

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.

Turichányi Olga vendégfelléptével.

A Gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban. Irtá: Herceg Ferenc.

Személyek:

Gyurkovicsné Szilassy Liza	Szende Váradi
Katinka Róza Klári	Váradi Molnár
Sári Aranyossy Radványi	Vidor Ráthonyi
Ella Gombaszögi Gida	Füredi
Mici Turichányi Horvak	
Terka Galambos Sándorffy	

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.

Vence.

Irtá Dessewffy Arisztid.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. május hó 3-án.

Nebántsvirág.

Énekes színmű 4 felvonásban. Irták Meilhae és A. Millaud. Fordították Evva Lajos és Rákosi Viktor. Zenéjét szerette Hervé. Kezdeté 7 óraker.

„Pilseni ősforrás.”

Van szerencsénk t. vevőnk h. tudomására hozni, hogy május hó 1-ével a téli sör (Schankbier) szétküldését beszüntettük és ezentul

csakis nyári sört

(Lagerbier) szállítunk. Egyuttal a n. é. közönség b. figyelmébe hozzuk, hogy valódi eredeti pilseni sörünk

„Pilseni ősforrás”

bejegyztetted védjeggyel van ellátva. Rendeléseket hordó- vagy palacksörökben kézviselőtinkhöz

Mezey és Társa

Budapest, IX., Ranolder-utca 4.

kérünk intézni. Kiváló tisztelettel

Polgári söröződe Pilsen

alap. 1842-ben.

Ezen sör Budapesten a következő helyeken lesz kimérve: II. kerület: Schmidt Ferenc, Margittrakt; Müllner József, Fő-ut; Petz Ágoston, Iskola-utca.

IV. kerület:

Angol királyi szálloda, Müller Antal, Országos Casino, Mokry László, Szervita-borház.

V. kerület:

Petánovits József — Thonet-udvar. Bokor János, Fővárosi vígadó. Hoffmann I., Magyar királyi szálloda.

VI. kerület:

Simon P., Páris szálloda Váci-körút; Drechsler Béla, Andrassy-ut; Lantos Adolf, Erdélyi borozó; Prindl Nándor, Octogon-ter; Ébner Ferenc, Aréna-ut (kéményseprő). Hruska János, Dalnok-utca 6.

VII. kerület:

Petánovits József — Metropole szálloda. Janisch Alajos — Kerepesi-ut. Hücl József — Király-utca 99.

Az irigység.

Most ha valakit szerencse ér, mindjárt akadnak, akik megirigyelik. Senkinek sem jut az eszébe, hátha az az ember maga magának köszönheti a szerencsét? Mert a szerencsét meg is lehet érdemelni. A szerencsével szemben is áll az, hogy a sült galamb nem repül az ember szájába. Így tehát legnagyobbbszt, ha valakit valami váratlan jó ér, azt az meg is érdemli. Most az a kérdés, hogy mivel érdemelte meg az a szerencsés, aki az osztálysorsjegyben nyert nagyobb nyereményt. Hát azaz, hogy körültekintő volt, nem engedett semmi más rábeszélésnek, hanem ott vette azt a sorsjegyet, ahol tudta, hogy a szerencse otthonos. Nem kell tehát azt irigyelni, aki nagyobb összeget nyert a Hecht bankháznál osztálysorsjegyben, mert az azt meg is érdemelte, s menjünk mi is oda, ahol a szerencse állandó, a Hecht-bankházhoz. Az irigység tehát fölösleges, mert mindenki jut előbb-utóbb fönyereményhez, ha bevisi emlékébe az arannyal felelő mondatát: vásároljon osztálysorsjegyet a Hecht bankháznál Budapesten, a Ferenciek-terén. A huzás már május hó 17-én és 18-án. A sorsjegyek árai: egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fill.

NÉMETFALDI KIRÁLYI

CARRÉ-CIRKUSZ

Carré Miksa igazgató.

Ma és mindennap este 7 1/2 óraker

nagy dísz előadás

naponta változó dustartalmu műsorral.

Fellépte a legelőkelőbb művészeknek és művésznőknek. A legnagyobb szerűbb légtornászok Brothers O'Brien a háromszoros nyújtó, valamint a ballet személyzet.

Jegyek elővételben kaphatók az ismert Kertész-féle szivarosboltban.

Holnap este 7 1/2 óraker nagy előadás.

Ős-Budavára.

Technikai akadályok miatt a

főpróba és megnyitás szombaton május 5-ére halasztatott.

Bérletjegyek eddig a napig adatnak ki ŐS-BUDAVÁRA telepén.

Uri Havelock 7 firtól,

Női Havelock 9 firtól,

Fiu Havelock 4 firtól,

Leány Havelock 5 firtól feljebb.

A legjobb csak

a tirolinál

Justitz Leopold,

lodenruha-specialista

BECS,

IX. Währingerstrasse 48.

Telefon 7248. sz.

a tanítók egylete házának az osztr. turista, a touring-club és számos kerekpártyegyet stb. szállítója.

- LODEN tóny 51- 12.-
- LODEN menckelkőf. 12.-
- LODEN tóny 12.-
- LODEN turista-öl. 12.-
- LODEN tóny 10.-
- LODEN sülő-ölöny 12.-
- LODEN öltöny 12.-
- LODEN dono-ö. 12.-
- LODEN ordo-öl. 12.-
- LODEN tóny 15.-
- LODEN ordóker. 10.-
- LODEN vihargallér 5.-
- LODEN gamsni 2.50
- LODEN viharkö. 5.-
- LODEN kerekpáros 5.-
- LODEN gallér 5.-
- LODEN dress sap. 5.-
- LODEN minden 10.-
- LODEN iskolakö. 5.50
- LODEN tóny 4.-
- LODEN flú-öltöny 5.-
- LODEN ru felsőka. 5.-
- LODEN sacci öltöny 12.-
- LODEN ru mellény 8.-
- LODEN radaszólt. 10.-
- LODEN hogyi kabát 7.50
- LODEN valszekab. 9.-
- LODEN köpeny 12.-
- LODEN hrodakabát 5.-
- LODEN nadrág 5.-
- LODEN hosszú 5.-
- LODEN rövid 4.50
- LODEN felöltő 10.-
- LODEN sekekabát 7.-

VÁSÁROLJON

A most lefolyt osztálysorsjáték alatt bankházunk négy 10.000 koronán felüli fönyereményt fizetett ki t. ügyfeleinek. — Ezel a négy fönyereménnyel a legtöbb fönyeremény az általunk eladott sorsjegyekre esett. Miután bankházunk mindenkor iparkodik t. ügyfeleinek legjobb meglegedését elnyerni, igen nagy sulyt fektetünk arra, hogy az intézkedések és megrendelések gyorsan és a legnagyobb pontossággal legyenek elintézve.

A t. megrendelőnek egy külön számlalapot nyitunk, a havá minden utasítás föl lesz jegyezve. — A nyerevényeket egy millió koránál azonnal kihezjük. A megrendelőt legelőszöb a postautalvány szelvényére írni, mivel ez csak 10 fillér költséget okoz, míg pedig utánvét mellett csupán az utánvét 55 fillér.

A huzás már május hó 17. és 18-án van.

A sorsjegyek ára ezen huzásra:

Egész Fél Negyed Nyolcad 12 kor. 6 kor. 3 kor. 1 kor. 50 fill.

Mig végül megjegyztük, hogy a 6 huzás alatt minden második sorsjegy nyer és a VI-ik osztályban egy millió korona nyerhető. Maradtunk becses szolgálatára készen kitűnő tisztelettel

HECHT bankház.

Cím: Budapest, Ferenciek-tere 6.

Az I. osztály ára:

- 1/5 sorsjegyek 1.50 k.
- 1/4 sorsjegyek 3.—
- 1/2 sorsjegyek 6.—
- 1 sorsjegyek 12.—

A huzás május 18-án kezdődik.

FŐVÁROSI SORSJEGY-IRODA

BOGDÁNY S.

Budapest, VÁCZI-UTCZA 18.

hol 1900. április hó 10-én

a 600,000 kor.

JUTALOMDIJAT

A 240-es számú sorsjegy nyerte, szerencsét hozó sorsjegyeit a t. közönség becses figyelmébe ajánlja.

Különösen ajánlhatom a

1800 tól	1900 ig
11001	11100
25501	25600
27401	27700
46001	46300
88176	86700
97301	97400
99901	100000

terjedő és sok más szerencsés számot.

Vidéki megrendelések vagy utánvétet v. p. az összeg előre való beküldése mellett eszközölköztetnek.

A huzás május 18-án kezdődik.

Radó Antal: Költők Albuma

Jelenkori magyar költők verseiből. Harmincöt magyar festőművész képeivel. 28 forint helyett 18 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18.

Az orvostudományi Akademiától javallva

VÉRSEGENYSÉG

ADAG: 2-6 pillula naponta.

FEHÉRFOLYÁS

PILULES et SIROP DE BLANCARD

változtatlan vasjódóból 40, Rue Bonaparte, PARIS

SÁPKÓR

ADAG: 1-3 kiskanál naponta.

SKROFULOZIS

Legszebb Legjobb Legolcsobb PAPPAN PAPPAN PAPPAN

Table listing various types of paper and their prices, including 'Szebbélt vasagy', 'mastracal', 'rengye paplan', etc.

GICHNER JANOS és TARSJA paplan, matriac és hátrítottaru gyarok, szonyeg, függöny...

Kwizda-féle szab. szorító-szárvédő-szallag gumbiból. A szab. szorító-szárvédő szallagok szürke felebe...

Kwizda-féle szab. védő gumbiból ló-lábak számára. Képes katalógus ingyen és bérmentve.

AJANLATOS mindenkinek - mielőtt butorszükségletét fedezi, látogassa meg NEMES ÉS LENGYEL...

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK radicalis gyógyítására legjobban ajánljuk Dr. Mitzger kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét

"Pénz és Föld" Magyarország jelző- és földbírók fogalmának előmozdítására szolgáló szakkal VII-k...

25 kintetítés, diszoklevél, arany és ezüst érem. Finom likőrök gyára, Finom pünesok gyára...

Világciikk. - Minden országba fényesen bevezetve! Elismert legjobb fogápoló-szer SARG-féle KALODONT

ZOLA A pénz. A háboru Nana. egyenként 2 kor. helyett 70 fillérré kapható...

Hirdetmény. Az idei fűrdővadász tarta...

Ingaoórák zenével. A legújabb divat az órágyártásban. Ezen francia miniatűr-ingaoórák...

MENTO székelt nyelvény-teszt mint vízlejtő pártalán, króke...

FURDO BUZIAS GYÓGYHELY. előszóru tekintélyek által elismert legjobb és legerősebb...

Hallatlan árleszállítás. Betyárok. Történetek az alföldi rablólából...

Darwin. Az ember származása és az ivari kiválás. A szabadság vértanúi. A világ vége. Egy szegény ifju története.

GYERTYÁNLIGET (Kabolapojána) a legzebb, legegészségesebb klimatikus erdei-hegyi gyógyhely...

Ingaoórák zenével. A legújabb divat az órágyártásban. Ezen francia miniatűr-ingaoórák...

MENTO székelt nyelvény-teszt mint vízlejtő pártalán, króke...

FURDO BUZIAS GYÓGYHELY. előszóru tekintélyek által elismert legjobb és legerősebb...

Titkos betegségek ellen 25 évi, részben katonorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmoleghebben ajánlható DR. KAJDACS, v. cs. és k. ezredorvos.

